MEHMED KIRKINCI

İslâm'da ilk fitne ve Yahudiler
Şiiliğin doğuşu
Alevilik hakkında en çok sorulan sorular

ALEVİLİK NEDİR?

ZAFER YAYINLARI

Alevilik Nedir

Mehmet Kırkıncı

Zafer Yayınları (2008)

Derecelendirme:

Etiketler: İnanç, Araştırma, Tarih

Nedir Alevilik? Alevi kimdir? Bu anlayışın İslamdaki yeri nasıldır? Elinizdeki kitapta, bu soruların cevapları aranmış. Mevzu, kendisine zorla yaklaştırılmak istenen siyasi, ideolojik, felsefi ve hayali paslarından arındırılarak dikkatle incelenmiş: Meseleye muhabbet ve samimiyetle yaklaşıldığını anlamak için kitabı bir parça mütalaa etmek yeterli. Alevilik konusundaki yanlış bilgileri düzeltecek, doğruları gösterecek ve istismar kapılarını kapatacak olan bu değerli eseri, saha-i irfanımıza arzeden muhterem hocamızı tebrik ediyor, kitabın geniş kitlelerce tanınıp okunmasını diliyoruz.

Alevî Ne Demektir?

Kelime manâsıyla Alevî Hz.Ali'yi seven ve O'na mensup olan kişi demektir.

Hz.Ali'yi sevenler, başlıca iki gruba ayrılır: **Hasbî ve samimî taraftarlar ve siyasî taraftarlar. Bunlardan birincisi, O'na (RA) Allah için muhabbet göstermişlerdir.** Bu muhabbet safî, net ve durudur. Kaynağı salâbet ve hamiyet-i diniyedir. Bu hasbî taraftarlar, Hz.Ali'ye iki nokta-i nazardan teveccüh göstermişlerdir. Birincisi Ali'nin yüksek kemalâtı ve üstün meziyetleridir. O'nun fazilet ve kemalâtı, takva ve ubudiyeti, mü'minlerin kalb ve dimağlarında, muhabbet ve takdire inkılâp etmiştir. İkincisi, Hz.Ali'nin (RA) Ehl-i Beyt[1] silsilesinin mümessili olmasıdır. Müslümanlar o silsilenin başı olan Hz.Ali'ye (RA) samimî bir muhabbet ve derin bir saygı göstermektedirler.

Bu iki cihetten kaynaklanan muhabbet, Kur'an ve Sünnet çizgisine uygundur. Dine gölge değil, vesile olmaktadır. Meşrudur, mâkuldür. Fıtrî, hasbî ve samimîdir. Hz.Resûlüllah (SAV), istikbâlde ortaya çıkacak fitne ve fesatlarda, Hz.Ali'yi (RA) ümmet nazarında ithamlardan korumak için O'nun kemalât ve meziyetlerini ehemmiyetle nazara vermekte:

"Ben kimin dostu isem, Ali de onan dostudur."

"Ali'yi yalnız mü'minler sever, O'na yalnız münafıklar buğzeder."

"Ben size iki şey bırakıyorum: Kur'an ve Ehl-i Beyt'im. Bunlara temessük ederseniz, kurtulursunuz"gibi hadîs-i şerifleriyle bu iki

ciheti tescil ve ilân etmektedir. Hz.Resûlüllah'ın bu takdirkâr beyanları, O'nun kemalâtma bir hüccet ve delil teşkil eder. Bu emr-i Peygamberî'den dolayı başta Sahâbe-i Kirâm olmak üzere bütün Müslümanlar, Hz.Ali'ye ve Ehl-i Beyt'e teveccüh göstermişler ve o silsile-i azimeyi hasbî olarak sevmişlerdir. Bu mânâda Hz.Ali'yi sevmek, dini sevmek, Hz.Peygamber'i (SAV) sevmek demektir.

İkinci grub taraftarlar ise, O'nu siyasî mânâda sevenlerdir.

Bunlar arasında ciddî bir hedef birliği yoktur; herbiri, ayrı bir sebeble Hz.Ali'ye taraftarlık gösterirler.

Bilindiği gibi, siyasî tercih ve taraftarlığın kendine mahsus bir mantık ve bir hedefi vardır. Genellikle, siyasî faaliyetler, ister istemez siyasî varlığın tesciline ve devamına hizmet edebilecek muhtelif sâiklerin emir ve kontrolüne girer. Bilhassa siyasî tansiyonun yükseldiği zamanlarda, siyasî faaliyetler içerisinde tarafgirlik, menfaat, rekabet, kıskançlık, kin, hased, hırs, soy-sop taraftarlığı gibi hisler, şiddetli ve acımasız bir biçimde ortaya çıkar. İçtimai bünyede bir çatışma iklimine girilir. Sâikleri ve hareket noktaları birbirinden farklı birçok fikirler, aynı hedefte birleşebilir. Siyasî taraftarlık şekil ve satıh üstü hedefler açısından bir birlik ruhu gösterirken, gerçek cephesiyle, yani gaye ve niyet itibariyle birbirinden farklı ve dağınıktır. **Siyasi taraftarlar, bir yığını andırır. Bu yığında farklı keyfiyette hizipler, grublar mevcuttur. Genelde her grub, her siyasî hizib, kendi maksadını tahakkuk ettirmek için siyasî kütleye güç ve kuvvet katar. Bu sebeble, siyasî tercih ve tarafgirlikte, fikrî ve hissî bir insicam bulunmaz.**

Bu tesbitler çerçevesinde, Hz.Ali'ye (RA) taraftar görünenlere baktığımızda hedef ve gayeleri değişik birçok siyasî grublar görürüz.

Bu grublar anahatlarıyla beşe ayrılır:

Birinci Grub: Hz.Ali'nin (RA) siyasî taraftarları içinde birinci grubu, "dinde mutaassıp, muhakeme-i akliyede noksan" insanlar teşkil ediyordu. Bu tipler, İslâmî ölçülerde oldukça taşkın ve mutaassıp ve o derecede dar görüşlü, mizansız ve muvazenesiz insanlardı. Bunların ekserisi bedevî idi. İçlerinde sahâbeden hiç kimse yoktu. Bunlar Sıffîn muharebe-sinden sonra, Hakem Hâdisesinde Hz.Ali'ye karşı çıkarak O'nun ordusundan ayrıldılar. Hz.Ali'nin hakemi kabul etmesini küfür telâkki ettiler ve O'nu (RA) çok ağır bir şekilde itham ettiler. Onlara göre, Hz.Ali (RA) hakemi kabul etmekle dinden çıkmıştı. Bu grub, Hz.Ali'nin (RA) ordusundan huruç ettikleri için kendilerine "Haricîler" ismi verildi. Haricîlerin ortaya çıkması ile İslâm tarihinde yeni bir fitne ve fesat grubu teşekkül ediyordu. Hz.Ali (RA) bir ordu hazırlayarak Haricîlerin üzerine yürüdü ve onlara Nehrevan'da büyük kayıplar verdirdi.

Bu birinci grup, Hakem Hâdisesine kadar Hz.Ali'yi (RA) taşkın ve ölçüsüz bir surette sevdikleri halde, bu hâdiseden sonra, O'nun en büyük ve amansız düşmanı kesilmişlerdir.

İkinci Grub : Hz.Ali'nin (RA) taraftarları içinde ikinci grub, münafıklar ve Yahudi dönmeleriydi. Bunlar, iki yüzlü, dessas, sahtekâr, yalancı, karanlık fikirli ve karanlık ruhlu insanlardı. **Hz.Ali'ye muhabbet ve Evlâd-ı Resul sevgisi** gibi masum bir fikrin altında gerçek yüzlerini gizliyorlardı. Halkın içinde sûret-i haktan gözüküyor, Müslümanlar arasında fitne çıkartıyor, sürekli sapık fikirler üretiyorlardı. Bunların gayesi, İslâmiyet'i içten yıkmak, inanç ve itikadları sarsmak, Müslümanları birbirilerine düşürüp tefrika çıkarmaktı.

Bu grubun İslâm dünyasında yapmış olduğu ihanetin boyutları çok derindir. Bu fitne, siyaset sahasından itikad sahasına indiği için, bir kısım mü'minlerin inançlarında kapatılması müşkil gedikler açmıştır.

Üçüncü Grub: Emevîlerin ırkçı idarelerinden rahatsız olarak Hasan ve Hüseyin Efendilerimizin yanında yer alan tâifelerdir.

Bilindiği gibi, Emevîler başa geçince, icraatlarında birinci derecede ırkçılığı esas aldılar; saltanatlarını Arab milliyetçiliği üzerine bina ettiler. Irkçılığın, adalet ve hakperestliği yıkma ve bozma karakteri, Emevîleri diğer kavimlere karşı gayet katı, sert ve acımasızca davranmaya şevketti. Bu ise, sair kavimlerde rahatsızlık meydana getirdi. Diğer taraftan, Emevî saltanatındaki aşırı israf ve debdebe de ikinci huzursuzluk kaynağı oldu. Emevîlerin bu ölçüsüz ve mes'uliyetsiz icraatlarından rahatsız olan diğer kabile ve aşiretler onlardan intikam almak için Hz.Hasan ve Hz.Hüseyin'e taraftarlık gösterdi ve Onların ordusunda yer aldılar.

Dördüncü Grub: Bu grubu İranlılar teşkil eder. Hz.Ali (RA) ve Âî-i Beyt sevgisi İranlılarda ekseriyet itibariyle çok farklı bir şekilde tezahür etmiştir. Bu sevgi, Kur'an ve Sünnet'in düsturları haricinde, aşırı ve ölçüsüzdür. Öyle ki bugün dahi İran'da, günlük hayatta, düğün ve şenliklerde, dinî toplantılarda, bu ölçüsüz sevgi, etkisini sürekli olarak göstermektedir. Sazlı sözlü toplantılarda 14 asır önce Ehl-i Beyt'in başına gelen o elîm facialar için gözyaşı dökülmekte, bu facialar bahane edilerek sahâbelere devamlı kin ve adavet beslenmektedir. Bu merasimler, bilhassa Muharrem ayında sıklaştırılır; bu vesile ile ruhlarda ve kalblerde intikam hisleri yeniden ihya edilir ve halkın şuuraltına zerkedilir. Yahudilerin, **Ağlama Duvarı** karşısına geçip ağlamaları gibi, İranlılar da Muharrem ayında bir matem havasına girerler. **İran'da din, Muharrem ayında acılı bir destana döner.**İnançla, kin ve intikamı birlikte, maharetle yoğuran ağıtlar yakılır, kadınlar hıçkırık ve figanlarla, erkekler dizlerini ve sırtlarını döverek içlerini boşaltırlar.

Bugün, İran'da, belli bir yaşa gelmiş her çocuk bu trajedik olayları en ince teferruatına kadar yaşar. Her çocukta, şuuraltında,

bazı şahsiyetlere ve bazı değer hükümlerine karşı bir nefret uyandırılmıştır. Artık bir ömür boyu, bu telkinlerin te'sirinden kurtulamayacaktır.

Beşinci Grub: Bu grub üç zihniyetin taraftarlarından teşekkül etmiştir. Bunlar, **İran'daki mecusî dininin reis ve ruhanîleri, İran'daki ırkçılar** ve **eski saltanat hanedanının mensupları** dır. Mecusî reis ve ruhânîler, inançları İslâm'ın karşısında eridiği ve kendileri de cemiyet bünyesinde eski itibarlarını kaybettikleri için, her halükârda İslâm'dan intikam almanın fırsatını kolluyorlardı.

Hanedan mensuplan ise, binlerce yıllık saltanat ve mefahirleri İslâm ile zir-ü zeber olduğundan, köle olarak baktıkları ve çıplak telâkki ettikleri bedevi Arapların, bugün kendilerine hükmetmelerini kat'iyyen hazmedemiyorlardı.

İran ırkının üstünlüğünü kabûl eden ırkçılar ise, İslâm kültürü ile eski örf ve âdetlerinin bir anda sökülüp atılmasından had safhada rahatsızdılar.

Bu üç zihniyetin mensuplan, istisnaları bir tarafa bırakılırsa, genelde İslâm'dan intikam almak için, zahiren ve şeklen İslâm oldular.[2] İslâm'ı içten yıkmanın plânlarını yaptılar ve bu gaye etrafında birleştiler.

Şiîliğin Doğuşu Nasıl Olmuştur?

Bu sualin cevabını vermek için tarihin perdelerini biraz aralayacak ve gerçek vak'alarla aramıza giren sisleri dağıtmaya gayret edeceğiz. Bunun için de İslâm'ın ilk inkişaf dönemlerinden kısaca bahsedeceğiz.

En büyük hidâyet meş'alesi olan Kur'ân-ı Azîmüşşân'ın nazil olmasıyla bütün insanlık âleminde yepyeni bir devir başlamıştı. İnsanlar kalb ve ruhlarının fıtrî ihtiyacı olan **Hak Dine** kavuşma sevinci içinde idiler. Şirkten tevhide, zulmetten nura, hurafelerden hakikata, cehaletten marifete kavuşmuşlardı. Kur'an'ın hayatdar prensipleri onları her an maddî ve manevî kemalâta doğru götürüyordu. Dünün bedevî insanlan, artık âleme medeniyet dersi verecek hale gelmişlerdi. Müslümanlar göz kamaştıracak bir gayret ve himmetle, bütün insanlık âlemine iman ve irfan nurlarını neşrediyorlardı. Yapılan bütün zulüm ve işkencelere, hile ve ihanetlere, oynanan bütün oyunlara rağmen, bu hidâyet nurunun altına giren insanlar, günbegün artıyor ve kuvvetleniyorlardı. Artık Hak Din büyük bir şa'şaa ile parlıyor, terakki ve teali ediyordu. İslâmiyet gönüllerde taht kura kura yayılıyor; imanın küfre, Hakk'ın bâtıla, tevhidin şirke ve adaletin zulme galib geleceğinin emareleri ufukta görünüyordu.

Nitekim, öyle de oldu. Resûl-i Ekrem Efendimizin devr-i saadetlerinde İslâmiyet; Mekke, Medine, Hicaz ve civar bölgelerde mutlak hâkimiyetini kurdu. Artık cehalet ve zulmet devri, yerini saadet ve nûr devrine bırakmıştı.

Hz.Ebûbekir ve Hz.Ömer (R A) devirlerinde kısa zaman içerisinde yapılan emsalsiz fütuhatlarla Suriye, Mısır, Irak ve İran'ın fethine muvaffak olundu.

Bu harikulade inkişaf, İslâm düşmanlarının, bilhassa Yahudilerin[3] hased ve kinlerini kabarttı.

Yahudiler tarih boyunca nifak ve ihtilâf çıkarmada ve ehl-i hakkı bölüp parçalamada meharet kesbetmiş dessas bir millettir. İlâhî iradeye her devirde karşı çıkmış, kendi peygamberlerini katletmekten çekinmemişlerdir. Bunlar her çeşit ihtilâli tezgâhlayan ve bütün ifsat komitelerini sevk ve idare eden, beşerin huzur, ahlâk ve itikadını bozmayı baş gaye edinen muzır bir millettir. Münafıklık, riyakârlıkta hiçbir kavim bunlara ulaşamamıştır.

Bir ayette meâlen şöyle buyrulur:

"(Ey Muhammed!) İman edenkere düşmalık etmede insanların en şiddetlisinin Yahudiler ile Allah'a ortak koşanlar olduğunu görürsün .Yine onların iman edenlere sevgi bakımından en yakınının da Hristiyanlar olduğunu görürsün.Çünkü onların içinde keşişler ve rahipler vardır.Onlar büyüklükte taslamazlar.[4]

Bunlara, **"insanlık âleminin nefs-i emmâresi"** denilse yeridir. Kur'an'ın: İşte üzerlerine zillet ve yoksulluk damgası vuruldu"[5] âyetiyle Yahudiler , kıyamete kadar üzerlerinden silip atamayacakları bir zillet ve meskenet damgasını yemişlerdir.

Yahudiler, İslâmiyetin kısa zamanda gösterdiği büyük inkişaf karşısında dehşete kapılıyor ve beyinleri çatlayacak gibi oluyordu. Üstelik birçok Yahudi cemaatlerinin İslâm'a girişi de onları büsbütün çıldırtıyordu. İslâmiyetin bu hızlı ve parlak yayılışı mutlaka durdurulmalıydı. Bu gidişle İslâmiyet bütün dünyaya yayılacak ve Yahudilik yeryüzünden silinip gidecekti. Birkaç bin senelik Yahudi varlığı artık son bulmuş olacaktı. Yahudiler vaktiyle, yani İslâmiyetten 6.5 asır önce de Hıristiyanlığın zuhuru ile böyle bir **yok oluş tehlikesi** geçirmişlerdi. Önce,

Hıristiyanlığı ortadan kaldırmak için büyük gayret göstermişler, daha sonra bu yeni dinin mensuplarını kuvvetle mağlûb edemeyeceklerini anlayınca hile ve desise yoluna başvurmuşlardı. Şöyle ki:

Hıristiyanlığın esas temellerini yıkarak onun yerine kendi uydurma hurafelerini ikame etmek üzere âlim ve feylesof bir Yahudi olan **Saul**'u sahneye çıkardılar. Bu zeki Yahudi beyi, güya Hıristiyanlığı kabul ederek **Pavlos** ismini aldı ve kiliseye çekilerek uzun müddet inziva hayatı yaşadı. Hıristiyan dininin icablarını harfiyyen yerine getiriyor ve gitgide halkın itimadını kazanıyordu. Sonunda Hıristiyanların hüsn-ü zannına o derece mazhar oldu ki, kendisine bir havari gibi hürmet etmeye başladılar. Pavlos, bu hüsni zannı, Hıristiyanlığı bozmakta çok dessas bir şekilde kullanmasını bildi. Hz.İsa (AS) ile görüştüğüne ve O'ndan talimat aldığına halkı inandırmayı başardı. Kesif ve plânlı gayretleri sonunda, Hıristiyanların hem itikad, hem de ibadetlerini hakikattan saptırmaya ve birtakım bâtıl mezheb ve fırkaları ortaya çıkarmaya muvaffak oldu[6]. Artık **tevhid**'in yerini **teslis** almış, yani Hıristiyanlar bir tek Ma'bûd'a bedel, Hz.İsa ve Hz.Meryem'e de ulûhiyet isnad etmeye başlamışlardı.

Fakat, Yahudilerin İslâmiyetin hızla yayılışı karşısında maruz kaldıkları tehlike, eskisinden çok daha büyüktü. Yahudilerin bu yeni dine mukavemetleri imkânsızdı. Çünkü, İslâmiyetin gelişme istidadı fevkalâde idi. Zira, İslâm dini akla, mantığa muvafık olduğundan kalblere te'sir ediyor; sadece Yemen Yahudilerinin değil, bütün İsrâiloğullarının, doğup yükselmekte olan bu İslâm güneşi karşısında eriyecekleri muhakkak görünüyordu. Öyle ise, ne pahasına olursa olsun buna mani olunmalıydı.

Vaktiyle, Hıristiyanlara karşı tezgâhlanan oyunun, şimdi Müslümanlara karşı oynanması lâzımdı. Uzun müzakerelerde bulundular ve sonunda Medine'de İbn-i Sebe'yi[7] sahneye çıkardılar.

İbn-i Sebe, tahribat programını başlıca iki esas üzerine bina etti. İlk olarak, Müslümanlar arasında ihtilâf çıkarmakla, İslâm'ın inkişafına mani olacak; ikinci safhada İslâmî inanç ve itikada hurafeler katarak, onlar arasına, kıyamete kadar sürecek bir fikir ayrılığı sokacaktı. Bu iki hedefin tahakkuku için komiteler kuracak ve onlar vasıtasıyla Müslümanlar arasındaki birlik ruhunu, muhabbet, uhuvvet gibi manevî rabıtaları zayıflatarak ortadan kaldırmak üzere yoğun faaliyet gösterecekti. Herbir ifsat merhalesinin arkasından hemen durum değerlendirmesi yapılacak, plânlanan hedeflerle alınan neticeler kontrol edilecek, değişen ve gelişen şartlar altında yeni hedeflerin tahakkuku için yeni plânlar yapılacak ve tatbik sahasına sokulacaktı.

İbn-i Sebe ve arkadaşları halkın üzerinde te'sir icrâ edebilmek için hâlis bir Müslüman, muttaki bir mü'min kılığına girme kararı aldılar. Bu safhada, İbn-i Sebe, rolünü emsalsiz bir biçimde oynamayı başardı. Sabah namazlarında herkesten önce mescide gidiyor, yatsıda herkesten sonra mescidi terkediyordu. Çokça namaz kılıyor, ekseri günler oruç tutuyor ve daima zikirle meşgul oluyordu. Gittiği her yerde çekici ve câzib konuşmalar yapıyor ve kendisini İslâm'ın en hâlis ve sâdık bir fedaisi gibi gösteriyordu. Sahâbelerle, bilhassa Hz.Ali ile bol bol sohbet ediyor, onlara itimad telkin ediyordu. Bir taraftan fazilet ve takvâsını halka gösterirken, diğer taraftan da etrafıyla uyum te'min edemeyen gayr-i memnun kimseleri buluyor ve onlarla gizliden gizliye diyalog kuruyordu. Bu tiplerin bir kısmını **makam ve mevki hırsından,** bir kısmını **şahsî garazdan,** bir diğer kısmını da **soy-sop üstünlüğü damarından** yakalayıp kendine bağlıyor ve onları birer problem insan haline getiriyordu.

Daha sonra, faaliyetlerini Medine dışına taşırmaya ve daha önce buralara göndermiş olduğu adamlarıyla temaslar kurup halkı hilâfet aleyhinde kışkırtmaya karar verdi. O günkü içtimaî bünye de, maalesef, bu yıkıcı fikirlerin yayılmasına oldukça

muvafık idi. Devlet aleyhinde istismar edilebilecek hususlar vardı. Bunlardan birisi **Haşimilik - Emevilik rekabetiydi.** Devlet adamlarının ekserisinin Emevîlerden olması, Haşimîler için bir huzursuzluk kaynağı, dolayısıyla da önemli bir tahrik unsuruydu. İstismar edilebilecek bir diğer husus da; **devlet işlerinde Ensâr'dan çok, Muhâcirlerin vazife almış olmasıydı.**

İbn-i Sebe, bu ve benzeri bütün fırsatları değerlendirmek üzere seyahata çıktı. Önce Basra'ya gitti. Burada daha önce yerleştirdiği komitacıları vasıtasıyla devletten memnun olmayan kişilerle temaslar kurdu. Yaptığı faaliyetler, Vali Abdullah bin Amr'ın dikkatini çekince Küfe'ye geçti. Burada da bir kısım halkın idare aleyhinde olması, İbn-i Sebe'nin işini daha da kolaylaştırdı ve kısa zamanda komitacılarını gerekli biçimde organize ederek Şam yolunu tuttu. Şam'da aradığını bulamadı. Zira, devlet işleri yolundaydı ve istismar edebileceği fazla bir mevzu yoktu. Buradan Mısır'a gitti. Aradığı şartları maalesef burada fazlasıyla buldu. Çünkü, muhtelif sebeblerle devlet idarecileri aleyhinde bulunan çeşitli grublar, burada toplanmışlardı. İbn-i Sebe dağınık halde bulunan bu grubları büyük gayretler sonunda bir çatı altında toplayarak, onları Hz.Osman'a (R.A) karşı harekete hazır hale getirdi.

Bu merhaleden sonra, Hz.Osman (R.A) aleyhinde tanzim ettiği bir dizi iftira listesini diğer İslâm vilâ-yetlerindeki adamlarına göndererek Halife'ye karşı bir kıyam hareketi başlatmak üzere yeni ve yoğun bir faaliyetin içine girdi ve adamlarına şu talimatı verdi: **"İşe, bütün devlet erkânını kötülemekle başlayın. Kendinizi de 'emr-i bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münker' ile meşgul gösterin. Halkın hürmet ve muhabbetini kazanın."**

Kendisi de çeşitli vilâyetlere ve bilhassa Basra ve Kûfe'ye sürekli olarak mektuplar gönderiyordu. Bu mektuplarda idari ve siyasî mes'eleler, yalan ve iftiralarla abartılıyor, Hz.Osman ve

valilerinin halka zulüm ve gadrettiği ve bütün vilâyetlerin müthiş bir kargaşa içinde bulunduğu imajı veriliyordu. Maksat, Medine dışındaki diğer bölgelerin İslâmî çizgiden gittikçe uzaklaştığı, anarşinin bütün İslâm beldelerinde yaygınlık kazandığı kanaatini halka telkin etmek, halifenin bu mes'elelere karşı lâkayd ve âciz kaldığını zihinlere yerleştirmekti.

Fitne ve fesat haberleri Medine'ye ulaşınca Hz.Osman (R.A), Hz.Ali'nin de yardımıyla, durumun tedkiki için çeşitli vilâyetlere güvenilir ve itibarlı hey'etler gönderdi. Bu hey'etler, durumun propaganda edildiği gibi olmadığım, aksine bütün ülkede huzur ve sükûnun hâkim olduğunu müşahede ederek raporlarında belirttiler. Hz.Osman (R.A), hey'etlerin bu raporları ile de iktifa etmedi ve bütün valileri istişare için Medine'ye çağırdı. Onlarla müşaverede bulundu. Gerçekten ortada önemli bir problem yoktu. Yine de tedbir olarak valileri, halka iyi muamele etmeleri yolunda ikaz etti. Ancak fitne durmuyordu. Çünkü, düşman gizli ve sinsi idi ve çok plânlı çalışıyordu. Ortada, üzerine yürünülebilecek açık bir cephe mevcut değildi. Halk, her gün biraz daha fitnenin içine itiliyordu.

İbn-i Sebe, bu çalkantılar sırasında, Şiîliğin ilk çekirdeği olan **Sebeiyye mezhebini** kurdu[8]. Böylece, tasarladığı hainâne plânını gerçekleştirmede büyük bir adım atmış oluyordu. Bu mezheb, istikbâlde İslâm'ı parçalayacak fırkaların temelini teşkil edecekti.

İbn-i Sebe, Mısır'da kurmuş olduğu bu mezhebine yeterince taraftar buldu ve onları Hz.Osman (R.A) aleyhine tam manâsıyla şartlandırdı. Şimdi sıra yeni bir halife adayı tesbit ederek Hz.Osman'ı (R.A) katletmeye gelmişti. Bu noktada şöyle bir plânla işe başladı:

"Hz.Osman kusurlu ve hatalı bir insandı. O'nun yerine gelecek kimse de hatalı bir insan olursa problemlere çözüm getirilemez; zulmün, haksızlığın önü alınamazdı. O halde en mühim mes'ele, O'nun yerine gelecek kişinin hatadan salim, masum bir insan

olmasıydı. Bu masum insan ise, çocukluğundan beri Hz.Peygamber'in (SAV) murakabesi altında yetişen, O'nun terbiyesiyle olgunlaşan ve O'nun ilmine ve kemaline vâris olan Hz.Ali'den başkası olamazdı. Her peygamberin bir veziri olduğu gibi, Hz.Ali de Hz.Peygamber'in veziriydi Hz.Ebûbekir, Hz.Ömer ve Hz.Osman, O'nun bu veraset hakkını gasbetmişlerdi..."

İbn-i Sebe bu dâvasını kuvvetlendirmek için, Hz.Ali'yi (RA) eski masal kahramanları gibi gösteriyor, birtakım hurafe ve hikâyelerle O'nun, insanüstü bir varlık olduğunu telkin ederek etrafındaki insanları gitgide birer Hz.Ali meczubu haline getiriyordu.

İbn-i Sebe, plânlarını merhale merhale icra sahasına koymaktaydı. Şimdi sıra güya Hz.Ali'nin (R.A) hakkını almaya gelmişti. Bunun için de şu telkin metodunu uyguladı:

Her peygamberin bir vasisi vardır. Hz.Peygamber (S.A.V), Hz.Ali'yi (R.A) vasi tayin etmiştir. Hz.Peygamber'in bu vasiyetini yerine getirmemek kadar büyük bir cinayet olamaz. Hem Hz.Peygamber (S.A.V), Hz.İsa gibi tekrar yeryüzüne-geri gelecek ve 'niçin vasiyetimi yerine getirmediniz' diye bizden hesap soracaktır. O zaman hepimiz mahcup olacak ve hüsrana uğrayacağız...[9]

Bu gibi telkinlerle, çevresindeki insanların his ve heyecanlarını, arzu ettiği noktaya getirince Medine'yi basıp Hz.Osman'ı (R.A) öldürmeye karar verdi. İbn-i Sebe, hacca gidiyormuş gibi yaparak harekete geçirdiği adamlarını Medine yakınındaki Merve'de topladı. İlk fırsatta Medine'ye girecekler ve Hz.Osman'ı öldürmek için çareler arayacaklardı.

Katlin, Haşimîler tarafından yapıldığı intibaını vermek için de Mısırlılar Hz.Ali'nin (R.A) etrafında toplanacaklar ve güya Hz.Ali'nin (R.A) hakkını müdafaa edeceklerdi. Tâ ki, Emevîlerle Haşimîler karşı karşıya gelsinler ve böylece dahilî harbler başlasındı.

İbn-i Sebe, daha önce Basra, Mısır ve Küfe gibi merkezlerdeki adamlarına Hz.Âişe, Hz.Ali, Hz.Talha ve Hz.Zübeyr'in (R.A) imzalarıyla uydurma mektuplar göndermiş ve onlardan güya Hz.Osman'ın hilâfetten uzaklaştırılmasını istemişti. İbn-i Sebe'nin komitecileri bu mektuplarla birçok insanları ifsat ettiler. Böylece kuvvetlendiler ve yola çıkarak İbn-i Sebe'nin grubuna Medine yakınlarında iltihak ettiler. Bu yeni kuvvetlerle İbn-i Sebe'nin eşkıyaları üç bin civarına erişmiş oluyordu.

Mısırlılar Hz.Ali'ye, Basralılar Hz.Talha'ya ve Kûfeliler de Hz.Zübeyr'e başvurarak: **"Mektuplarınızı okuduk; Osman'ı hal' edip ümmeti salâha çıkarmak ve sizi devletin başına getirmek istiyoruz,"** dediler. Onlar da, kendileri tarafından böyle bir mektubun yazılmadığını, işin içinde bir nifak olduğunu söyleyerek hemen memleketlerine dönmelerini tavsiye ettiler. İsyancılar bu defa Hz.Osman'ın yanına gittiler. Bunun üzerine, Hz.Osman, Hz.Ali'nin de yardımıyla, asileri ve bütün Medinelileri mescidde topladı. Herkesin şikâyetini dinledi. Onlara: "Şikâyetlerinizi nazara alacağız, hatâ telâkki ettiğiniz mes'eleleri tashihe gayret edeceğiz. Müsterih olun..." dedi. Bu arada asiler, Mısır valisinin azlini istediler. Hz.Osman (RA) "vali olarak kimi istediklerini" sordu. Onlar da: "Ebûbekir'in oğlu Muhammed'i isteriz" diye karşılık verdiklerinde, Hz Osman teklifi kabul etti ve hemen tayin emrini Muhammed'e verdi. Neticede bütün taraflar mutmain olarak geri dönmeye başladılar. İbn-i Sebe, bu durumdan fazlasıyla rahatsız oldu. Geri dönmekte olan Mısır kafilelerini tekrar Medine'ye döndürmek ve mütecaviz bir hale getirmek için şeytanî bir plân hazırladı. Mısır valisine hitaben, Hz.Osman (RA) adına bir mektup yazdı: Mektuba, Hz.Osman namına sahte bir mühür basıp, fedailerinden birine vererek kafile arkasından yola çıkardı. O da devesiyle kafileye yetişerek, plân gereği şüpheli hareketlerle nazar-ı dikkati kendisine çekti.

Neticede kafiledekiler bu adamdan şüphelenerek onu yakaladılar ve mektubu ele geçirdiler. Zaten onun istediği de bu idi.

Mektupta Mısır valisine hitaben, "Bu âsiler geldiği zaman elebaşlarını öldür ve gerisini de hapset," diye emredilmişti. Bu mektubu dinleyen mütecavizler birden şoke oldular ve yeniden galeyana gelerek tekrar Medine'yi bastılar. Hz.Ali, Hz.Zübeyr ve Hz.Talha'nm hâdiseyi yatıştırma gayretlerine rağmen sonunda Hz.Osman'ın evini bastılar ve kendisini Kur'an okurken şehid ettiler.

Hz.Osman'ın katili Yemenli bir Yahudi olan **el-Gafikî** idi. **Hz.Osman'ın şehadetiyle İbn-i Sebe, dâ vasında büyük bir merhale kat'etmiş oluyordu.** Artık nifak tohumları meyvelerini vermeye başlamıştı. Bu elîm hâdise Müslümanların İslâm dinini başka ülkelere ulaştırmalarına engel oldu. **İslâm'ın fütuhat ve tebliğ devri kapandı, bir tevakkuf ve keşmekeş devri başladı.**

Bu merhaleden sonra İbn-i Sebe, Haşimîlerle Emevîleri karşı karşıya getirmek için yeni bir plân hazırladı. Hz.Osman (RA) Emevî, Hz.Ali (RA) ise Haşimî olduğu için, Hz.Osman'ı, Hz.Ali'nin öldürttüğünü ve O'nun yerine geçmek istediğini etrafa gizlice yayarak Emevileri tahrik etti. İbn-i Sebe, bir taraftan Hz.Ali'ye bu çirkin iftirayı yaparken, diğer taraftan O'nun halife olması için açıkça gayret gösteriyor, böylece halkın bu iftiraya kanmasını sağlamaya çalışıyordu.

Bu maksatla, Mısır'dan gelen kafileden, Yahudi asıllı **İbn-i Meymun** riyasetinde bir hey'et seçerek Hz.Ali'nin (RA) huzuruna gönderdi. Hey'et Hz.Ali'ye: "Malûmunuz olduğu üzere, bu ümmet başsız kalmıştır. Halifeliğe de en lâyık sizsiniz. Sizden bu vazifeyi deruhte etmenizi istiyoruz," dediler.Hz.Ali (RA) bu teklifi reddederek, onları evinden kovdu.

Hz.Ali'den (RA) böyle bir cevap alınması üzerine Kûfelilerden bir hey'eti Hz.Zübeyr'e ve Basralılardan bir hey'eti de Hz.Talha'ya

gönderdi. Hz.Zübeyr ve Hz.Talha da, Hz.Ali gibi bunların hilâfet tekliflerini reddederek, huzurlarından kovdular.

İbn-i Sebe, onlardan da istediğini elde edemeyince bu defa mütecavizleri sevk ve idare eden Yahudi Gafikî'ye şu talimatı verdi: "Medinelileri mescide toplayınız ve onlara hemen kendilerine bir halife seçmelerini söyleyiniz. Aksi takdirde hepsini kılıçla tehdit ediniz..."

Gafikî başkanlığındaki âsiler, bu emir mucibince Medinelileri mescide toplayarak onlara: "En kısa zamanda kendinize bir reis seçiniz. Şayet siz bugün bu vazifeyi yapmazsanız, Ali, Zübeyr ve Talha da dahil olmak üzere hepinizi kılıçtan geçireceğiz," dediler.

Bu tehdidi dinleyen Medine halkı, Hz.Ali'nin (RA) huzuruna çıkarak, O'ndan halifeliği kabul etmesini istirham ettiler. Hz.Ali de bu karışık durumu göz önünde bulundurarak vazifeyi, hiç istemediği halde, kabûle mecbur oldu.

Az zaman sonra Hz.Talha ve Hz.Zübeyr (RA) Hz.Ali'ye (RA) giderek, O'ndan, kitabın hükmünü icra etmesini ve Hz.Osman'ın katillerinin cezalandırılmasını istediler. Hz.Ali onlara hitaben: "Haklısınız; fakat devlet henüz asileri tam manâsıyla sindirmiş değildir. Onun için devletin hâdiselere hâkim olmasını beklemek gerekir..." dedi.

Hz.Ali (RA), suçluların tek tek belirlenerek sorguya çekilmelerini ve gerekli cezaya çarptırılmalarını istiyordu. Hz.Âişe, Hz.Zübeyr ve Hz.Talha (RA) ise, şu fikirdeydiler: "Fitne büyümüş, devleti hedef almış ve halife şehid edilmiştir. Mes'ele sadece Hz.Osman'ın katilinin bulunması değildir. Bu fitne hareketine katılanların çoğunun öldürülmesi gerekir. Bu sebeble, âsiler hemen cezalandırılmalıdır."

Hz.Ali (RA), ... Kur'an'ın nassından hareket ile, ***"Birinin hatasıyla başkasının mesul olamayacağı"*** görüşünü ileri sürerek, onların bu fikrine iştirak etmedi.[10]

Bediüzzaman Hazretleri bu içtihadfarkını şöyle izah eder:

Cemel Vak'ası denilen Hazret-i Ali ile Hazret-i Talha ve Hazret-i Zübeyr ve Âişe-i Sıddîka (rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecmaîn) arasında olan muharebe, adalet-i mahzâ ile adalet-i izafiyenin mücadelesidir. Şöyle ki: Hazret-i Ali, adalet-i mahzâyı esas edip Şeyheyn zamanındaki gibi o esas üzerine gitmek için içtihad etmiş. Muârızları ise, Şeyheyn zamanındaki safvet-i İslâmiye adalet-i mahzâya müsait idi; fakat mürur-u zamanla İslâmiyetleri zayıf muhtelif akvam hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeye girdikleri için, adalet-i mahzânın tatbikatı çok müşkül olduğundan, "ehvenüşşerri ihtiyar" denilen adalet-i nisbiye esası üzerine içtihad ettiler. Münakaşa-i içtihadiye siyasete girdiği için muharebeyi intac etmiştir. Madem sırf lillâh için ve İslâmiyetin menâfii için içtihad edilmiş ve içtihaddan muharebe tevellüt etmiş; elbette hem katil, hem maktul, ikisi de ehl-i Cennettir, ikisi de ehl-i sevaptır diyebiliriz. Her ne kadar Hazret-i Ali'nin içtihadı musîb ve mukàbilindekilerin hata ise de, yine azâba müstehak değiller. Çünkü, içtihad eden, hakkı bulsa iki sevap var; bulmazsa, bir nevi ibadet olan içtihad sevabı olarak bir sevap alır, hatasından mazurdur. Bizde gayet meşhur ve sözü hüccet bir zât-ı muhakkik, demiş ki:

Sahâbelerin muharebesinde kıyl ü kıl etme. Çünkü kem kâtil ve hem maktul ikisi de ehl-i Cennettirler

Adalet-i mahzâ ile adalet-i izafiyenin izahı şudur ki:

"Kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir."

Âyetin mânâ-yı işarîsiyle, bir mâsumun hakkı, bütün halk için dahi iptal edilmez. Bir fert dahi, umumun selâmeti için feda edilmez. Cenâb-ı Hakkın nazar-ı merhametinde hak haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için iptal edilmez. Bir cemaatin selâmeti için, bir ferdin rızası bulunmadan, hayatı ve hakkı feda edilmez. Hamiyet namına, rızasıyla olsa, o başka meseledir.

Adalet-i izafiye ise, küllün selâmeti için cüz'ü feda eder. Cemaat için, ferdin hakkını nazara almaz. Ehvenüşşer diye bir nevi adalet-i izafiyeyi yapmaya çalışır. Fakat adalet-i mahzâ kàbil-i tatbik ise, adalet-i izafiyeye gidilmez. Gidilse zulümdür.

İşte, İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, adalet-i mahzâyı Şeyheyn zamanındaki gibi kàbil-i tatbiktir deyip, hilâfet-i İslâmiyeyi o esas üzerine bina ediyordu. Mukàbilleri ve muarızları ise, "Kàbil-i tatbik değil; çok müşkülâtı var' diye, adalet i izafiye üzerine içtihad etmişler. Tarihin gösterdiği sair esbab ise, hakikî sebep değiller, bahanelerdir.[11]

Hz.Zübeyr ve Hz.Talha (RA), Hz.Ali'nin içtihadını öğrendikten sonra, Hz.Âişe (RA) ile Mekke'de görüştüler ve âsilerin üzerine yürümek için kuvvet toplamak üzere Basra'ya gitmeye karar verdiler.

Hz.Âli de (RA), Hz.Âişe, Hz.Talha ve Hz.Zübeyr'in (RA) Basra'ya gittiklerini haber alınca devletin bütünlüğünde bir parçalanma, bölünme olmaması için ordusuyla Basra'ya hareket etti ve **Zikar** mevkiinde konakladı. Hz.Ali (RA) mes'elenin sulh yoluyla halledilmesi için **Ka'ka** isminde bir elçisini Hz.Âişe, Hz.Talha ve Hz.Zübeyr'e (RA) göndererek onlara, **tefrikanın fenalığını, birlik ve beraberliğin ehemmiyetini, herşeyin sulh yoluyla daha iyi hallolacağını** anlatmasını istedi. O da bu emir mucibince, Hz.Âişe, Hz.Talha ve Hz.Zübeyr'in yanına giderek onlara Hz.Ali'nin (RA) görüşlerini: **bu yaranın ilâcının sükûnet olduğunu, sükûnet teessüs ettikten sonra her tedbirin alınabileceğini, aksi halde fitne ve fesat çıkacağını, bunun da İslâm'a ve Müslümanlara getireceği sıkıntının büyük olacağını** izah etti. Onlar: "Eğer Ali bu fikirde ise, aramızda bir görüş ayrılığı kalmamıştır," dediler.

Bu neticeden her iki tarafın mensupları da memnun oldular. Böylece bir istikrar, bir sükûn, hali hâsıl oldu. Herkes kendisini emniyet ve huzur içerisinde görerek çadırlarına çekildiler.

Bu sulhdan, ziyade rahatsız olan münafık İbn-i Sebe, taraftarlarını toplayarak onlara: "Ne yapıp yapıp harbi kızıştırmanız ve Müslümanları birbirine düşürüp kırdırmanız lâzım. Şayet bir netice alamazsak, bütün gayretimiz boşa gider; hedefe varamamış oluruz," dedi. Ve savaşı başlatmak üzere yeni bir plân hazırladılar. Sabaha yakın saatlerde tatbike koyula cak bu yeni plân gereği, İbn-i Sebe kendi adamlarım Hz.Ali (RA) ile Hz.Zübeyr ve Hz.Talha'mn (RA) çadırlarının etrafında yerleştirdi. Bunlar daha sonra her iki tarafın çadırlarına baskında bulundular. Gürültü üzerine uyanan Hz.Zübeyr ve Hz.Talha (RA) "**Ne var, ne oluyor?**" diye sorduklarında, İbn-i Sebe'nin adamları, "**Hz.Ali'nin adamları (Kûfeliler) bize gece baskını yaptı,**" dediler.

Bu haber üzerine Hz.Talha ve Hz.Zübeyr (RA): "**Anlaşıldı, Hz.Ali, harbi kesmekte samimî değilmiş**," dediler.

Öte yandan gürültüyü işiten Hz.Ali (RA): **"Ne oluyor?"** diye sordu. Yine İbn-i Sebe'nin adamları: **"Karşı taraf bize gece baskını yaptı. Biz de püskürttük,"** dediler. Hz.Ali de: **"Anlaşıldı. Talha ve Zübeyr bizimle sulh mes'elesinde mutabık değilmişler,"** dedi. Böylece on bin kişinin hayatına mâl olan **Cemel Vak'ası** meydana geldi. Hz.Talha ve Hz.Zübeyr de bu harbde şehit düştüler. İbn-i Sebe, böylece Hz.Osman'ın (RA) katlinden sonra maksadına doğru mühim bir merhale daha kat'etmiş oluyordu.

Hz.Ali (RA) Cemel Vak'ası'ndan sonra bir müddet Basra'da kaldı. Daha sonra oradan Kûfe'ye geldi. Müslümanların büyük bir kısmı, Fas'tan ta Çin hududuna kadar Hz.Ali'ye (RA) bîat etmişlerdi. Bîat etmeyen, sadece Suriyeli Müslümanlar kalmıştı.

Hz.Ali (RA) Şam Valisi Muâviye'nin ve dolayısıyla Suriye'nin biatini te'min etmek için, her zaman olduğu gibi sulh yolunu tercih ederek kendisine **Cerir** ismindeki bir adamını elçi olarak gönderdi.

İbn-i Sebe, Hz.Ali'nin (RA) mes'eleyi sulh yoluyla halletme teşebbüsü üzerine, her zamanki gibi sulh yolunu tıkamak için, yine harekete geçti. Çünkü, **şayet sulh olursa, Hz.Ali (RA) bundan sonra ilk iş olarak İbn-i Sebe taraftarlarını ele alacak, suçlular tesbit edilince de akıbetleri çok kötü olacaktı.** Şu hâlde, iki taraf da bir esas üzere barışacak olurlarsa âsilerin hezimete uğrayacakları şüphesizdi. Onun için, mutlaka bu sulha mani olunmalı ve taraflar karşı karşıya getirilmeliydi. İbn-i Sebe ve arkadaşları hâdiseleri kendi lehlerine çevirecek bir hâlin doğmasını bekliyorlardı. Nitekim, hâdiselerin seyri lehlerine cereyan etti. Çünkü, Muâviye, Hz.Ali'nin (RA) bu teklifini kabul etmemişti. Neticede her iki taraf da harb hazırlıklarını tamamlayıp Muharrem ayında **Sıffîn**'de karşı karşıya geldiler.

Bununla beraber Hz.Ali (RA) ile Hz.Muâviye (RA) bu ayda harb etmemek için bir aylık bir mütareke yaptılar. Hz.Ali (RA) bu mütarekeyi fırsat bilerek, Hz.Muâviye'ye sulh için yeniden hey'etler yolladı.

İbn-i Sebe, harbe mani olmak için giden hey'etler içine Hâtemoğlu Adiy ve Sebt gibi adamlarını soktu. Bu adamlar Hz.Muâviye'yi mütecaviz bir lisanla tehdit etmişler ve O'na karşı, "Siz de Cemel Vak'ası'nda hezimete uğrayanlardan daha perişan olacaksınız..." gibi tahrik edici sözler sarfederek muhtemel bir sulha mani olmuşlardı.

İbn-i Sebe ve adamları, bir taraftan da Hz.Ali'nin ordusunu bir an evvel harbe girmeye teşvik ediyor ve onlara, "Şamlıları da Cemel Vak'ası'ndakiler gibi hezimete uğrayacaklarını" telkin ediyorlardı. Neticede taraflar yine karşı karşıya geldiler ve Sıffîn Muharebesi vuku buldu.

İbn-i Sebe, bu dahilî harblerle esas maksadına yaklaşmış oluyordu. Çünkü, onun asıl maksadı, İslâm itikadına hurafeler sokarak onu aslî safiyetinden çıkarmaktı.

Bugün kavga eden mü'minler yarın barışabilir ve tekrar biraraya gelerek İslâm birliğini yeniden te'sis edebilirlerdi. Müslümanlar arasında tâ kıyamete kadar devam edebilecek bir ihtilâf çıkararak onları inanç yönünden parçalamak, hiziplere ayırmak icab ediyordu. Şimdi yapılacak en önemli iş, itikadları aslî çizgisinden saptırmak için dine hurafeler sokmak idi. İbn-i Sebe bu işe, **Ehl-i Beyt** muhabbetini istismar etmekle başladı. Ehl-i Beyt'in en ateşli bir taraftarı olarak sahneye çıktı. Hilâfetin baştan beri Hz.Ali'nin hakkı olduğunu ve O'ndan haksız olarak gasbedildiğini etrafa yaydı. Hz.Ali ve evlâtlarını, **İlâhlar Hanedanı** haline getirerek İslâm Dinini Hıristiyanlıkta olduğu gibi tevhid esasından saptırmaya tevessül etti. Sonunda İbn-i Sebe başkanlığındaki bir grub, Hz.Ali'nin (RA), huzuruna çıkarak O'na: **"Sen Rabbimizsin, İlâhımızsın,"** dediler. Hz.Ali, bu müşriklerin bir kısmını yaktırdı[12]. İbn-i Sebe'yi ise, ordu içinde taraftarlarının çokluğu sebebiyle, fitne ve zaafa yol açacağı endişesinden, yaktırmaktan vazgeçti. İran'ın eski hükümet merkezi olan Medayin'e sürdürdü.

Ne yazık ki, Medayin, İbn-i Sebe'nin sapık fikirlerinin üretilmesine çok müsaid bir zemin idi. İbn-i Sebe burada, vaktiyle Hz.Ali'den kaçan Haricîlerle görüştü ve reisleri Evfa oğlunu buldu. Evfa oğlunun Hz.Ali'ye karşı bir harekette bulunmak istediğini anlayınca, ona: "Böyle bir hareketle Ali'yi mağlûb edemezsiniz, ancak siz mağlûb olursunuz," dedi. Evfaoğlu, İbn-i Sebe'ye fikrini sorunca, o da: "Üç fedai ile bu işi hallederiz," dedi. Bu konuşmadan sonra, Hz.Ali, Hz.Muâviye ve Hz.Amr İbnü'l-Âs'ın öldürülmesinde mutabık kaldılar. Bu maksatla üç suikastçıyı yola çıkardılar. Üç sahâbî, Ramazan'ın 17'nci günü sabah namazını kıldıracakları sırada öldürüleceklerdi. Takdir-i İlâhî ile Hz.Muâviye ve Hz.Amr Îbnü'l-Âs bu suikastten kurtuldular. Fakat İbn-i Mülcem isimli suikastçı Hz.Ali'yi,

şehadetine sebeb olan zehirli bir kılıç ile yaralamaya muvaffak oldu.

İbn-i Sebe, İbn-i Mülcem'i Hz.Ali'yi öldürtmek üzere yola çıkardıktan sonra Meymun oğlunu birkaç adamıyla Kûfe'ye göndermişti. Meymun oğlu orada: "Ali ölmedi, uruç etti, semâya çıktı. Şimdi o, bulutların üzerindedir. Çok geçmeden geri dönecek ve kılıcıyla bütün dünyaya adalet dağıtacaktır..." gibi hurâfeler yayacaktı.

İbn-i Sebe, yakın mesai arkadaşları ile beraber İran'da yapacakları ihanet faaliyetlerinin plânlarını hazırladılar ve çalışmaya koyuldular. O günkü içtimaî durum da onların bu plânlarını tatbike son derece elverişli idi. Şöyle ki:

İslâmiyet çok kısa bir zamanda geniş bir sahaya yayılmıştı. Bu derece geniş ve yaygın bir coğrafya üzerinde İslâm'ın bütün mânâ ve inceliklerini, hikmet ve hakikatlarını, yeni Müslümanlığı kabul etmiş milletlere, intikal ettirmek, mizaçları farklı kavimleri İslâmî potada eritmek ve yoğurmak, henüz yeni kurulmuş bir **İslâm Devleti** için fevkalâde zor bir işti. İslâm'ın ulaştığı her yerde, İslâm'a kitleler halinde katılmalar oluyordu. Gerçi bu durum, Müslümanları sevindiriyordu. Fakat, manevî hamur gerekli şekilde yoğrulamıyor, ideal mânâda Müslümanlar pek yetişemiyor, dolayısıyla da ideal duyuş ve yaşayış açısından Müslümanlar arzu edilen kıvamda bütünleşemiyordu. Halk tabakaları, işlenmemiş ham toprak gibiydiler. Bu durum, bilhassa kendini İran'da açık bir şekilde gösteriyordu.

Yeni Müslüman olmuş kimseler, eski yanlış inançlarından bütün bütün kurtulmuş değillerdi. Asırlardan beri süre gelmiş hurafe ve bâtıl inançların te'sirinde kalarak ruhları, akılları, kalbleri boyanmış bu insanlara İslâm'ın vehim ve hayâlâttan, düzmece ve hurâfattan uzak olan berrak, net, safi hakikatların olduğu gibi kabul etmek hayli zor geliyordu. İslâmiyet bu mutaassıp insanlarca hakkıyla hazmedilemiyor ve hak din,

kalblere ve hislere tam manâsıyla yerleştirilemiyordu. Psikolojik olarak istiyorlardı ki eski inançlarını, örf ve an'anelerini de İslâmiyetle birlikte devam ettirsinler. Diğer taraftan, hilâfet makamı da, bu ülkede ikaz ve irşad hizmetini gereken seviyede yapamıyordu. O beldelerdeki insanlara, İslâm'ı bütün müesseseleriyle yerleştirme ve onların şüphe ve tereddütlerini izale etme hizmeti, büyük ölçüde aksıyordu. Zira, İslâmiyet gayet geniş bir sahaya yayılmış, sahâbelerin büyük bir kısmı iç fitnelerde vefat etmiş, diğer bir kısmı uzlet hayatını tercih etmiş, bir kısmı da içtimaî hayata müdahale edemeyecek kadar yaşlanmıştı.

Bu mühim vazifenin ihmal edilmesi neticesinde, bu yeni beldeler uzun süre hamisiz ve sahipsiz kaldı. Fetih zamanında aldıkları ilk feyiz ve ilimle Kur'ân'a ve imana ait hakikatları tamamıyla ihata edememişlerdi. Bu sebeble henüz hak ve bâtılı, hurafe ve hakikati temyiz edecek duruma gelmemişlerdi.

İşte, Yahudi gibi dessas bir kavim, bu içtimaî durumdan istifade etmeyi başardı.

İbn-i Sebe'nin, İran'da menfî fikirlerini yerleştirmesinde mühim bir faktör de **halkın psikolojik yapısıydı.** Onların iç dünyasında, akıldan ziyade his hükmediyordu. Gönülleri hakikatten ziyade efsane ve hurafelere açıktı. Hâdiseleri mantık ve muhakeme uyumu içinde tahlil edemiyor, fikir süzgecinden hakkıyla geçiremiyorlardı.

Diğer taraftan asırlarca süren saltanatlarının ve millî gururlarının, vaktiyle köle addettikleri Araplar tarafından söndürülmesini de bir türlü hazmedemiyor, akıl plânında olmasa bile, his plânında İslâmiyete karşı bir hazımsızlık gösteriyorlardı.

İbn-i Sebe, bütün bu faktörleri değerlendirmesini bildi. Arkadaşlarını toplayarak onlara, "Biz asıl harbe yeni başladık. Bilmiş olun ki, bu, Müslümanlar arasında kıyamete kadar devam edecek bir harbtir. Şimdi, biz Ali'yi takdis edeceğiz ve ettireceğiz.

O'na, yerine göre 'ulûhiyet' izafe edeceğiz, yerine göre 'peygamberdir' diyeceğiz, yerine göre de 'hilafetin, Ali'nin hakkı olduğunu, fakat Ebûbekir, Ömer ve Osman'ın O'nun bu hakkını gasbettiklerini' anlatacağız."

İbn-i Sebe ve arkadaşları, bu kararı aldıktan sonra etraflarındaki adamlarını, bu fikirleri yaymak üzere vazifelendirdiler.

Bunlar, "Hilâfet Ali'nin hakkı idi. Hilâfete lâyık Ali ve evlâtlarıdır. Bu hak, onlardan gasbedildi. Üç halife, bilhassa Ömer, bu hakkı gasbetmekle Allah'ın iradesine karşı geldiler... Allah'ın iradesine itaat için Ali'den yana çıkmak lâzımdır..." diye telkinlere başladılar. Bu telkinler, halk tarafından kabul görünce, daha da ileri giderek insanlara ilâhlık isnad eden **Hulûl Akidesini** İslâm inancına sokmak için gayret gösterdiler. İslâm inancını aslî çizgisinden saptırarak, tevhid akidesine taban tabana zıt bir itikadı yaymaya başladılar. **Hulûl Akidesi** İranlıların eski dinlerinde de vardı. Bu bakımdan, bu bâtıl itikad onlarda kolaylıkla taraftar buldu.

Önce, Hz.Ali'ye (RA) ilâhlık izafe ettiler. Daha sonra, bu ilâhlığın, O'nun evlâtlarına da intikal ettiği dâvasında bulundular ve neticede İran'da bir ilâhlar hanedanı ortaya çıktı.

Hz.Ali'nin (RA) vefatında İbn-i Sebe, "Ölen Ali değil, O'nun suretine giren bir şeytandır. Ali şimdi göklere çıkmış ve bulutlar üzerinde taht kurmuştur," diyerek O'nun ölümüne hulul akidesi paralelinde bir yorum getirdi.

Böylece, Mısır'da **Sebeiyye Mezhebi** nin kurulmasıyla tohumu atılan Şiîlik, İran'da yeşermeye, gelişmeye başladı. Ve bundan yirmiden fazla fırka (kol) türedi.

Bu Şiâ fırkalarını ve itikadlarındaki sapıklıkları kısaca tarif edelim :

1- Sebeiyye Fırkası: Kurucusu, Abdullah İbn-i Sebe'dir. Temel inançları; Hz.Ali'ye ve evlâtlarına ulûhiyet isnad etmektir.

O'nun ölmediğini, aslında ölenin, O'nun kılığına giren bir şeytan olduğunu iddia ederler. Hz.Ali ise, göğe çıkmıştır. Gök gürlemesi O'nun sesi; şimşek çakması ise, O'nun kamçısının şakırtısıdır.

2- Kâmiliye Fırkası: Bu fırkaya göre, imamet (imamlık) bir nûrdur. İmam, aynı zamanda nebidir de. Sahâbeyi tekfir ederler. Bir taraftan Hz.Ali, **Nûrdur** derler, diğer taraftan da hakkını aramadığı için de küfrüne hükmedecek kadar acîb bir divanelik ve tenakuza düşerler.

3- Ulyaniyye Fırkası: Hz.Ali ve oğullarına ulûhiyet isnad eden bu fırka mensupları, Hz.Peygamber'in (SAV) O'nun tarafından gönderildiğine inanırlar.

4- Muğayriyye Fırkası: Bunlar, Cenâb-ı Hak için "Nurdan bir recül (erkek) sûretindedir ve başında nurdan bir tâc vardır" derler ve daha böyle sayısız köhne hurafe ve efsanelere inanırlar ki, insan olarak bunları saymaktan hayâ ettim, utandım.

5- Mensuriyye Fırkası: "İmamlar masumdur, peygamberler hatâdan hâli değildirler, imamlar mertebece peygamberlerden daha üstündürler; Allah insan sûretindedir..." gibi yine sayısız hurâfe ve efsanelere dayanır.

6- Hatabiyye Fırkası: Bunlara göre; Dünya ebedîdir. Cehennem diye bir şey yoktur; lezzet Cennet; elem Cehennem'dir. Bunlar, haram, helâl tanımazlar.

7- Haşimiyye Fırkası: Cenâb-ı Hakk'ı insan sûretiyle yâd eder, "Kendi karışıyla yedi karıştır, şöyledir, böyledir..." şeklinde safsatalar ileri sürerler.

8- Numaniyye Fırkası: Şeytaniye ismi de verilen bu fırka, Haşimiyye fırkası gibi, Cenâb-ı Hakk'a insan sûreti izafe ederler.

9- Yunusiyye Fırkası: Cenâb-ı Hakk'ın, arş üzerinde oturduğunu ve melâikelerin daima O'nu gördüklerini iddia ederler.

10- Nasriyye Fırkası: Cenâb-ı Hakk'ın, Hz.Ali ve oğullarına hulûl ettiğini, yani, onlarla bütünleştiğini iddia ederler.

11- Cenahiyye Fırkası: Bunlar, "Allah'ın ruhu Hz.Âdem'de (A.S.) idi. O'ndan sonra diğer peygamberlere intikal ederek geldi. En sonra da 12 İmam'a intikal ederek geliyor" şeklinde hezeyanlarda bulunurlar.

12- Gurabiyye Fırkası: Bu fırka mensupları, "Peygamber Efendimiz'in Hz.Ali'ye olan benzerliğinin, 'gurabın guraba' (karganın kargaya) benzeyişinden daha ileri olduğunu ileri sürerek, Cebrail'in (A.S.) yanlışlıkla vahyi Hz.Peygamber Efendimize götürdüğünü iddia ederler.

13- Zerrariyye Fırkası: Allah'ın, hayat sıfatının dışındaki diğer sıfatlarının hadis, yani sonradan olduğuna inanırlar.

14- Zerramiyye Fırkası: Bunlar da "İmamet Hz.Ali'den (RA) oğlu Muhammed Hanifiye'ye, O'ndan da diğerine intikal etti..." derler.

15- Mufavvize Fırkası: Bunlar, "Cenâb-ı Allah, sadece Peygamber Efendimizi yarattı. Peygamberimiz de, yeri göğü, kâinatın tamamını yarattı" şeklinde bir cehalete saplanmışlardır.

16- Bedaiyye Fırkası: Bunların durumu çok daha acîbdir. Zira, Cenâb-ı Hakk'ın, yarattıklarının evvel ve âhirlerini düşünmeden yarattığını söyleyecek kadar ahmaklığa saplanmışlardır.

17- Benaniyye Fırkası: Nasriyye fırkası gibi, hulul akidesini kabul ederler.

18- Salihiyye Fırkası: İtikadda Mûtezile, amelde Hanefîdirler.

19- Süleymaniye Fırkası: Bunlar, Hz.Ebûbekir ve Hz.Ömer'in (RA) imametlerini kabul etmekle beraber, Hz.Ali (RA) yerine bunların imam olmalarını hatâlı kabul ederler.

20- Cârudiyye Fırkası: Peygamberimizin imamet hakkındaki sözlerinin gerçekte Hz.Ali'ye (RA) dair olduğunu, O'nu imam kabul etmeyen Sahâbe-i Kirâm'ın (hâşâ) kâfir olduğunu iddia ederler.

21- İmamiyye Fırkası: Onlara göre, Hz.Peygamber (SAV), Hz.Ali'yi (RA) bizzat imam tayin etmiştir. Müteâkip imamlarıda, Resûlüllah'ın vasiyeti gereği hep o seçer. Bunlar, imamet mertebesiyle nübüvvet mertebesini birbirine denk tutarlar. Şu farkla ki, imama vahiy gelmez, derler. Bu fırka mensupları daha ziyâde İran, Irak ve Pakistan'da taraftar bulmuştur. Azim bir hataları daha var ki, o da, sahâbeyi tekfire cür'et etmeleridir.

22- İsmailiyye Fırkası: İrak'ta ortaya çıkmıştır. Bilâhare, Hindistan, Pakistan, İran ve Afrika'nın bazı bölgelerinde tutunmuştur. Bu mezheb sahiplerince din perdesi altında saltanat yolu açılmaya çalışılmış ve sonunda İbn-i Meymun'un torunlarından **Ubeydullah** isimli birinin başkanlığında bir devlet

kurulmuş ve bu devlet bilâhare Şam'dan Fas'a kadar genişleyerek İmparatorluk haline gelmiştir. 270 sene hüküm sürdükten sonra, hicrî 567 senesinde yıkılmıştır. Bunlara, **Bâtınîler** de denir.[13]

Bu mezheb, İslâmiyetten önce intişar eden ve halkın malını, sahip olduğu her şeyini, hattâ kadınlarını dahi ortak kabul eden, mübah kılan ve sözde eşitliği ve sulh-u umumîyi böylece te'sis iddiasında olan Mezdek isimli bir sapığın ortaya attığı fikirlerden çokça etkilenmiştir.

Kendi mezheblerinin imamlarını başkalarından ayrı olarak ilâhî feyze mazhar kabûl ederler. Onlara göre, imamları masumdur, hatâdan ârîdir, günah işlemez, yaptıklarından sorumlu tutulamaz. Zira, imamlar, başkalarının bilmediği şeyleri bilirler.

Esasen, İsmailiyye mezhebine yukarıda sıraladığımız asılsız inançları sokan, 9.asır başlarında bu tarikata hususî ve siyasî maksatlarla giren Yahudi dönmesi Abdullah İbn-i Meymun'dur. O'nun İsmailiyye mezhebini seçmesi sebebsiz değildir. Diyebiliriz ki, Yahudi Hahambaşı Abdullah İbn-i Sebe'nin İslâmiyete vurduğu darbenin bir benzerini, bu, yani Abdullah İbn-i Meymun vurmuştur. Nasıl ki, İbn-i Sebe, Hz.Ali (RA) ve oğullarını istismar ederek fitneyi ateşlendirmişse, İbn-i Meymun da, Evlâd-ı Resûl olan Ca'fer-i Sâdık ve oğlu İsmail'i istismar ederek, maalesef, sapık fikirlerini çok değişik perdeler altında yayabilmiştir. Tarihte, kan dökücülükte eşine nadir rastlanan İbn-i Meymun, neticede nice Müslümanların dinden çıkmalarına da sebeb olmuştur.

İbn-i Meymun, bu tarikatı gizli ve siyasî bir cemiyet ve komite haline getirdi. Zerdüşt Dininin yedi prensibini örnek alarak, kendi tarikatına giren sofileri yedi dereceye ayırdı. Tarikatın piri olarak kendisi de yedinci dereceye oturdu ki, bu mertebe -hâşâ- Allah'tan doğrudan doğruya emirler alan **imamlık** makamıydı. Bu makamda bulunan imam, o kadar salâhiyetliydi ki, helâli haram, haramı da helâl yapabilirdi. Ona mübah olmayan hiçbir şey yoktu.

Bu tarikatta ileri gidenler zamanla kendileri ibadetten istinkâf ettikleri gibi, başkalarını da ibadetten uzaklaştırdılar ve sonunda onların dinden çıkmalarına sebeb oldular. Hattâ Cennet ve Cehennem'in bu dünyada olduğunu, insanın zevk ü safa içinde, keyfince bir hayat yaşaması lâzım geldiğini ileri sürerek âhireti inkâr ettiler ve ettirdiler.

Şiâ itikadını taşıyan fırkalar içinde tarih boyunca en tahripkârı bu İsmailiyye fırkası, diğer adı ile **Bâtınîler** olmuştur. Asya'nın başı dönmüş bu kanlı anarşistleri, fikirde, itikadda, ahlâk ve hayatta fesat çıkartmışlar; İslâm âleminde yıllarca süren sükûn ve huzuru bozmuşlardır. Bu anarşistlerin başında Şeyh-i Cebel diye anılan **Hasan Sabbah** ve onun cennet fedaileri gelmektedir.

Hasan Sabbah [14] Şia'nın Bâtıniye koluna mensup olup, Şia hareketinin gelmiş geçmiş en büyük bozguncularından biridir. Asya'da ilk defa kelimenin tam mânâsı ile anarşizmi o müesseseleştirmiştir. Alamut Kalesi'nde sistematik bir biçimde her türlü terör hareketlerini plânlamış, tatbik sahasına koymuştur.

Hasan Sabbah, **Selçuklu İmparatorluğu**nun imansız bir düşmanı idi. Maksadı, **Selçuklu İmparatorluğu'**nu yıkmak, Şia fikriyatının gelişmesine engel olan bu güçlü devleti ortadan kaldırmaktı. Bu gayesini tahakkuk ettirmek için **Cennet tasvirlerine uygun** bir bahçe inşâ ettirdi. Bu bahçede göz kamaştırıcı köşkler yaptırdı. Bu bahçede ve köşklerde hususî yetiştirilmiş şarkıcılar, Cennet hurilerini andırır genç kızlar vardı. Hasan Sabbah'ın adamları değişik muhitlerden, 20 yaşlarında, cesaretli, atılgan gençleri toplayarak Alamut Kalesi'ne getirirlerdi. Bu gençlere önce Cennet ve Cennet'in zevk ve safâları anlatılırdı. Bilâhare bu gençler uyuşturucu maddeler ile uyutulur **Cennet Bahçesine** indirilirdi. Orada ayılan gençler, gözlerini açtıklarında karşılarında muhteşem köşkler, hûri misâl kızlar, rengârenk çiçekler, meyva bahçeleri görünce, Hasan Sabbah'ın müjdelediği

Cennet'e girdiklerine gerçekten inanırlardı. Günleri zevk u safâ ile geçerdi. Bir müddet sonra tekrar uyuşturucu ile uyutulur ve Cennet bahçesinden çıkartılırlardı. Artık bu gençlerin en büyük arzuları, Hasan Sabbah'ın bu Cennet bahçesine tekrar girebilmek olurdu. Şeyhü'l-Cebel Hasan Sabbah bu dessas plânı ile birtakım gençleri kendine bağlamış, onları kendisinin **intihar timleri** haline getirmişti. Şiâ Şeyhi Hasan Sabbah bir kimseyi öldürtmek istediği zaman, bu gençlerden birisini çağırır, "**Git filân kimseyi öldür, bu işi başarır gelirsen seni Cennet'e gönderirim. Eğer ölürsen meleklerimi gönderir seni Cennet'e aldırırım**," derdi. Böylece Cennet aşkı ile yanıp tutuşan bu gençler, şeyhin bu emrini mutlak bir teslimiyetle yerine getirir, istenen adamı ne pahasına olursa olsun öldürürlerdi.

Hasan Sabbah, tam 33 yıl Alamut Kalesi'nde, bu kanlı faaliyetlerini sürdürdü. İran şiîlerinin bu anarşist şebekesi, yüzlerce, binlerce Müslümanın kanına girdiler. İçtimaî sükûnu kaçırdılar, terör estirdiler. Dirayetli bir devlet adamı olan, Selçukluların dünyaca meşhur veziri, **Nizâmülmülk'**ü şehid ettiler. Şiilerin yayılmasına mani gördükleri âlim ve fakîhler, Hasan Sabbah'ın fedaileri tarafından katledildiler.

Şiâ Şeyhi Hasan Sabbah'tan sonra, halefleri de aynı yoldan yürüdüler. **Selçuklu veziri Ebû Nâsır,** bunlar tarafından katledildi. **Halife Müsterşid** de bu anarşistler tarafından şehid edildi.

Bâtınîlerin tarih boyunca yapmış oldukları tahripler yalnız masum ve müdafaasız insanları öldürmekle kalmamış, bunlar, aynı zamanda şehirler basmış, kervanlar yağmalamış, mukaddes beldelerde bile kan dökmekten geri kalmamış, katliâm yapmışlardır. Meselâ, Şia'nın Bâtıniye koluna mensup Cennabi oğlu Ebû Tahir, etrafına topladığı birkaç bin çapulcuyla hicri 311 yılında hacca gitmekte olan hacıları pusuya düşürerek çoğunu kılınçtan geçirdi, mallarını yağmaladı.

Hicrî 317 yılında da aynı çete yine Hac mevsiminde Arafat'tan Mekke'ye dönen hacılara saldırarak hepsini kılınçtan geçirdi. Bu toplu katliâmdan kurtulan bir kısım hacılar Kâbe-i Muazzama'ya sığındılarsa da bu anarşistler, Kâbe'ye girdiler ve onları da Beytullah'ın içinde şehid ettiler. Hattâ bir kısmının cesetlerini zemzem kuyusuna attılar. Kabe'nin örtüsünü yağma ettiler. Ebû Tahir, Kâbe'nin kapısını ve Hacerü'l-Esved'i söküp götürdü. Hicri 339 yılına kadar tam 22 sene Hacer-ül Esved bunların elinde kaldı. O zamanki Bağdat hükümeti bu gözü dönmüş Şiâ çapulcularından Hacerü'l-Esved'i geri almak için 50.000 altın teklif etti. Bu teklifi reddettiler. Nihayet Afrika'daki Fâtımîlerin **Mehdi** sinin şiddetli tehdidi üzerine Hacerü'l-Esved'i iade ettiler.[15]

Muhabbet Nedir ?

Muhabbetullah, Allah-ü Teâlâ'nın kemâl ve cemâlini idrak ve takdir nisbetinde kalbte hâsıl olan bir nûrdur. Bu muhabbet ile insan ruhu, kederlerden ve hüzünlerden kurtulur. Sırf sürür ve sevince kavuşur. **İnsan ruhunu ulvî kemâle ulaştıran vesilelerin en sağlamı, Allah sevgisidir.**

Cenâb-ı Hak, insanın kalbine nihayetsiz bir muhabbet kabiliyeti ihsan etmiştir. Bu sonsuz muhabbet, ancak zât ve sıfatlarıyla nihayetsiz kemâlde bulunan Allah içindir. Yâni, insana lütfedilen bu sevgi kabiliyeti, O'nun Allah'ı sevmesi içindir.

Ayrıca bütün güzellikler , ihsanlar ve ikramlar O ‘ nun Zatının sıfatlarının ve esmasının güzelliğindendir. Muhabbet ettiğimiz ve sevdiğimiz , çiçekler, ağaçlar ve meyveler , yıldızlar , bağlar ve bahçeler ve hatta cennet ,Cenab-ı Hakk ‘ ın güzelliğinin birer aynası ve cemalinin birer cilvesidir.

Öyle ise , “sebepsiz ve bizzat mahbub olan kemal-i mutlak sahibi , Zat-ı Zülkemal’in ve Zülcemal’in” sevgisine mazhar olmak en büyük bir bahtiyarlık ve saadettir.

Evet , insan bir şeyi yada ondaki kemâl , yahut ondan aldığı lezzet ve gördüğü menfaat için sever . Meselâ , bir Müslüman peygamberleri , evliyaları , irfan ve fazilet sahibi zâtları , onlardaki kemalât için sever. Kendisine ihsan eden kimseleri ,onlardan gördüğü lütuf ve ikramları için sever. Yediği yemek ve meyveleri ise lezzetleri için sever.

İnsan, aklen ve vicdanen bilir ki, kemâllerini takdir ettiği ihsanlarından memnun olduğu ve lezzet aldığı bütün bu mahlûkatın hepsi Allah'ındır. Hepsini O yaratmıştır. Bunlarda tecelli eden bütün kemâl, cemâl ve ihsanlar, hep O'ndan gelmektedir.

Öyleyse, insan kendindeki bu nihayetsiz muhabbet kabiliyetini, evvelâ ve bizzat Allah'a verecek, diğer bütün muhabbete lâyık zâtları, nimetleri ve ihsanları da Allah için sevecektir. Bozulmamış her akıl, tefessüh etmemiş her vicdan, bu hakikati kabul eder.

Buna binâen, biz Müslümanlar başta Peygamberimiz (SAV) olmak üzere, Dört Halifeyi, Âl-i Beyt'i, bütün Sahâbe-i Kirâmı Allah nâmına, "Allah onları sevdiği ve sevmemizi istediği" için seviyoruz. Eğer bu zâtları, Allah için değil de, sırf kendi şahsiyetleri için sevsek, o zaman Hıristiyanların düştüğü vartaya, tehlikeye biz de düşmüş oluruz. Zira, onlar Hz.İsa'yı (A.S.) Allah'ın bir Resulü, elçisi olarak, Allah nâmına değil de, -hâşâ- Allah gibi seviyorlar. O'nu, Allah'a şerik koşmakla küfre düşüyorlar.

Her Müslüman için şu hususun önemle nazara alınması lâzımdır:

Kur'ân-ı Kerim, insanların dünyevî ve uhrevî bütün ahvâllerine ölçü getirmiştir. Konuşmalarına, yiyip içmelerine, ticaretlerine... ölçü koyduğu gibi, fikir ve his âlemlerine de ölçüler koymuştur.

Mevzuumuzla alâkasına binâen **sevgide ölçü** üzerinde biraz durmakta fayda görüyoruz.

Biz Müslümanlar hudutsuz ve nihayetsiz olarak ancak Allah'ı severiz. Sonra Peygamberimizi (SAV) severiz. Ama, O'nu (SAV) -hâşâ- Allah gibi değil, Allah'ın kulu ve Resulü olarak severiz. O'ndaki bütün kemalâtın kendi zâtından değil, Allah'dan olduğuna iman ederiz. O'nun, Cenâb-ı Hakk'ın isim ve sıfatlarının

tecellisine en cami bir ayine olduğunu bilir ve bu itibarla kendisini canımızdan, malımızdan ve akrabalarımızdan daha çok severiz.

Allah ve Resulünden sonra diğer peygamberleri, sonra Dört Halifeyi, sonra diğer sahâbeleri severiz. Sonra da derecelerine göre, bütün evliyâları ve mü'minleri severiz... Hâsılı, sevgimizde İslâmiyetin koyduğu ölçülere aynen riayet ederiz.

Allah'ı sevmenin keyfiyetine, yâni nasıl olacağına gelince, bu hususta Kur'ân-ı Kerîm şu ölçüyü takdim etmiştir:

"De ki: Eğer Allah'a muhabbetiniz varsa hemen bana uyun ki, Allah da sizleri sevsin ve suçlarınızı mağfiretle örtsün. Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir." (Âl-i İmrân, 31)

Yukarıdaki âyet-i kerîmenin tefsirinde şöyle buyurulmaktadır:

Allah'a (c.c.) imanınız varsa, elbette Allah'ı seveceksiniz. Madem Allah'ı seveceksiniz, Allah'ın sevdiği tarzı yapacaksınız. Ve o sevdiği tarz ise Allah'ın sevdiği zâta benzemelisiniz. O'na benzemek ise, O'na ittiba etmek (tâbi olmak)tir. Ne vakit O'na ittiba etseniz Allah da sizi sevecek. Zaten siz Allah'ı seversiniz; tâ ki, Allah da sizleri sevsin"[16]

Bu âyet-i kerîme ve tefsirinden anlaşıldığı gibi, Allah'ı sevmenin tarzı, Peygamber Efendimize (SAV) uymaya çalışmaktır. Bir mü'min, itikad, ahlâk ve ibadette Resûlüllah'a benzemek ve O'nun getirdiği bütün ahkâmı mümkün olduğu kadar tatbik etmekle Allah'ı sevmiş olur. **Ashâb-ı kirâmın büyüklüğü, Resûlüllah'a tâbi olmakta en ileri seviyede olmalarındadır. Bu vadide, Hz.Ali (RA) ve Âl-i Beyt'in de müstesna bir yeri vardır.** Öyleyse onları seven her mü'min de, onlar gibi Peygamberimize (SAV) tâbi olmakla mükelleftirler. Hülâsa, Peygamberimiz (SAV), Allah'ın sevdiği, razı olduğu insan modelidir. Bir mü'min O Rehber-i Ekmel'e benzediği nisbette Allah'ı sevmiş ve O'nun muhabbetini kazanmış olur.

Peygamberimize benzemek ise, efaliyle (fiilleriyle), akvaliyle (sözleri ve emirleriyle), ahvâliyle (hâl ve davranışlarıyla) O'nun bütün Sünnet-i Seniyye'sine ittiba etmekle mümkün olur. Buna göre, Sünnet-i Seniyye'ye tam riayet etmek isteyen bir mü'min, Resûlüllah Efendimiz (SAV) gibi -farz, vâcib, sünnet- bütün namazlarını kılacak, orucunu tutacak, zengin ise hacca gidecek ve zekât verecek, Kur'an'ı okuyacak, O'nun sevdiklerini sevecek, sevmediklerini sevmeyecek. O'nun ahlâkına mümkün olduğu kadar uymaya çalışacaktır. Elbette, Hz.Ali (RA) ve Âl-i Beyt'i sevmek de, Peygamber Efendimizin (SAV) binler hâllerinden birisidir. Bir Müslüman için, bütün ibadetleri terk ederek, Peygamberimizin sadece bir haliyle hallenmek, elbette kâfi değildir.

Alevîlik Nasıl Ortaya Çıkmıştır?, Bir Mezheb midir, Siyasî bir fırka mıdır?

Alevîlik aslında bir fırka veya mezheb değildir. Âl-i Beyt'in muhabbetini esas alan bir tarikat şeklinde ortaya çıkmıştır.

Mes'elenin tarihî seyrine baktığımızda Alevîliğin bir tarikat şeklinde gelişmesi şöyle olmuştur:

Timur, Osmanlı Sultanı Yıldırım Bâyezid'i yendikten sonra Anadolu'dan aldığı otuz bin kadar esiri İran'a götürmüştü. Bunları Erdebil'e yerleştirmişti. Bunlar zamanla, Erdebil Şeyhi[17] olarak bilinen Şeyh Ali'ye intisap ettiler ve ondan tarikat dersi aldılar. Bir süre sonra Timur, arasıra ziyarete gittiği Erdebil Şeyhi'nin kendisinden bir arzusu olup olmadığını sorduğunda, şeyh, "Hiçbir dileğim yok, sadece Anadolu'dan esir olarak getirmiş olduğun Türkleri serbest bırakmanı istiyorum" dedi. Timur, şeyhin bu arzusunu memnuniyetle kabul etti ve onları serbest bıraktı. Bu esirler, bu vesile ile, şeyhe olan muhabbetlerini aşırı derecede ziyâdeleştirdiler. Şeyhin bu sofilerinin bir kısmı Anadolu'ya döndü, bir kısmı da Erdebil'de kaldı[18].

Erdebil Şeyhi, Anadolu'ya dönen bu müritleriyle alâkasını devam ettirdi. Erdebil Şeyhi'nin tarikatında **Hz.Ali muhabbeti** esas alındığı için, bu tarikata devam edenler Hz.Ali sevgisi ile tamamen boyandılar. Bunlara bu vasıflarından dolayı **Alevî** denildi. Aslında bu esirlerin ecdadları ve kendileri, bu tarikat ile intisap kuruncaya kadar, Ehl-i Sünnet itikadında idiler. Bu tarikatla irtibatlarını yoğunlaştırdıktan sonra, tamamen Erdebil tekkesinin emrine girdiler. Oradan gelen her emri, harfiyyen

yerine getirmeye gayret gösterdiler. Öyle ki, bu müritler vergi, sadaka ve zekâtlarını bile Erdebil'e tahsis ettiler. Bunların bu fedakârane gayretleri ve karşılıklı diyalogları, gidip gelmeleri devam etti. Hattâ Erdebil'den gönderilen ve şeyhin **halifesi** olarak isimlendirilen şahıslar, Anadolu'da **nezir** ve **sadaka** namıyla para topluyor ve bu paraları gizli olarak İran'a gönderiyorlardı[19].

Böylece Erdebil Şeyhi'nin tekkesi gittikçe genişliyor, müritleri çoğalıyordu. Bu Şeyh'in asıl maksadı, gerek İran'da, gerekse Anadolu'da müritlerini çoğaltarak irşad postundan saltanat tahtına, şeyhlikten şahlığa geçmekti. Ancak bu arzusuna nâil olamadan ölünce, yerine oğlu Şeyh Cüneyd geçti. O da babasının gizli emelini sürdürmeye devam etti. Bunu hisseden o zamanın İran hükümdarı Cinahşah, kendisini İran'dan sürdü. Bunun üzerine Şeyh Cüneyd Anadolu'ya geldi. Onun altı yıl süren bu Anadolu ziyareti, tarikatına çok mürit kazandırdı. Sadece bir şeyh değil, aynı zamanda bir "seyyid" ünvanı ile de dolaştığı için umudunun fevkinde taraftar topladı[20].

Artık Erdebil tekkesi Anadolu'da güçlenmiş, küçümsenmeyecek kadar büyük bir te'sir sahasına sahip olmuştu. Şeyh Cüneyd de babasının akıbetine uğradı. Yerine geçen oğlu Şeyh Haydar da aynı gayeyi takip etti. Bütün gayret ve ihtiraslarına rağmen o da siyasî maksadına nâil olamadı. Nihayet oğlu Şah İsmail, babasının ve dedelerinin rüyalarını gerçekleştirmeye maalesef muvaffak oldu. 13 yaşında iken Anadolu'daki müritlerinden teşkil ettiği bir orduyla, o gün İran'da hâkim olan Akkoyunlulara harb ilân etti ve Akkoyunlü hükümdarını devirerek irşad postundan saltanat tahtına çıkmaya muvaffak oldu ve Safevîler Devleti'ni kurdu. Bununla beraber Şah İsmail Anadolu'dan elini çekmedi. Zaman zaman birçok halifeler göndererek Anadolu'daki nüfuzunu kuvvetlendirmek için çalıştı. Bu çeşit faaliyetler, Çaldıran Muharebesi'ne kadar artan bir hızla devam etti. Bu muharebeden sonra İran'la Osmanlı Devleti

arasında kesin hudutlar çizildi. Böylece Erdebil sofîleriyle Anadolu arasındaki irtibat kesilmiş oluyordu. Bunun neticesi olarak Anadolu'daki müritler, pirlerin te'sirinden gitgide uzaklaştılar. Bu tarikatın Anadolu'da kalan mensupları, Erdebil tekkesinden aldıkları te'sirle, kendilerinin dışında kalan Müslümanların Ehl-i Beyt'e gerektiği gibi muhabbet beslemedikleri zannına kapıldılar. Onların bu telâkki ve davranışları diğer Müslümanlarla aralarında bir soğukluk husule getirdi. Bu soğukluk, zamanla ihtilâfa dönüştü.

Bu ihtilâf neticesinde, Erdebil tekkesine bağlı Anadolu Türkleri medreseden uzak kaldılar. İtikada, ibadete ait birçok hükümleri gereği gibi öğrenemediler. Sadece babadan oğula intikal eden birtakım telkinlerle iktifa ettiler. Diğer Müslümanlar ise, bunlarla yakın alâka kuramadı ve onlara karşı vazifelerini lâyıkınca yerine getiremediler. Mizansız münakaşalar, yersiz ithamlar ve ölçüsüz davranışlarla, aradaki soğukluk gittikçe büyüdü ve derin bir ayrılığa dönüştü. Buna bir de idarecilerin ihmali eklenince, Anadolu Müslümanları arasında Sünnîlik ve Alevîlik şeklinde bir ikilik ortaya çıktı. **Aslında bir Müslümanın veya bir tarikatın Hz.Ali muhabbetini meslek ve meşrebine esas almasının dinen hiçbir mahzuru yoktur. Diğer sahâbelere tecâvüz etmemek, Kur'an ve Sünnet'in ışığında namazını kılmak, orucunu tutmak ve diğer mükellefiyetlerini yerine getirmek kaydı ile, Hz.Ali ve Ehl-i Beyt muhabbetini şiar edinmenin hiçbir mahzuru yoktur. Gerçek şu ki, Kitap ve Sünnet'i bilen ve gereği gibi yaşayan hakiki bir Alevî, ancak Allah-ü Teâlâ'yı ma'bûd olarak tanır. Kendisini, İslâmiyetin bir ferdi olarak bilir, Peygamberimizi, en son Peygamber, Kur'ân-ı Kerim'i de son semavî kitap kabul eder.**

Bu sun'î ayrılığın ortadan kalkmasının tek yolu, Kur'an ışığı altına girmek ve O'nu yegâne ölçü kabul etmektir. Nitekim Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'de **“Hepiniz Allah'ın ipine sımsıkı**

sarılınız ve ayrılmayınız” buyurmakla, bütün Müslümanlara Kur'an etrafında toplanmayı emretmektedir.

Bediüzzaman, “Milliyetimiz bir vücuttur.Ruhu islamiyet , aklı Kur’an ve imandı” buyurarak bunun reçetesini ortaya koymaktadır.

Müslümanların birlik ve beraberlikleri ancak böylece te'min edilebilir, ihtilâflar O'nun esaslarıyla bertaraf edilebilir. Her türlü hurafe ve safsatalardan ancak böylece uzak kalınabilir.

Evet, Hakk'ı bulmanın, hakikate ermenin tek yolu, Kur'ân'a iman ve muktezasiyle amel etmektir. Çünkü, Kur'ân, insanlığı mutlak hayır ve hakikata sevketmek için, bizzat Allah-ü Teâlâ tarafından gönderilmiş bir Mukaddes bir kitabtır. İnsanın dünyevî ve uhrevî saadetini izhar ve ikmâl edecek olan O'dur. O, insanı iman ve tevhide, tâat ve ibadete, uhuvvet ve muhabbete davet eder. îman ve amel-i sâlihe ait ölçülerin en güzelini O vazetmiştir. İslâmiyet ancak ve ancak O'nun ölçüleriyle te'sis edilmiştir. O'nun rasin ve muhteşem düsturlarının haricinde hiçbir hakikat yoktur ve aranılmaz. O'nun güzel görüp tasdik ettiği herşey hakikat; çirkin bulup reddettiği herşey ise hurafattır. O'nun te'sis ettiği İslâmiyet köhne hurafeleri, bâtıl itikadları, rezalet ve fuhşiyatı şiddetle takbih eder. Şu halde, helâla, harama, zikre, fikre, muhabbete ait kudsî hakikatları, O'nun terazisiyle tartacaklardır.

Kur'an âyetlerinin Allah'a ait beyanları her insanı ikna edecek bir kuvvettedir. Avam, O'nun beyanının sadeliğine meftun, kibir erbabı da fesahat ve belâğatına hayrandır. **"Kalbler O'nun zikriyle mutmain olur"** ve her seviyedeki fikir erbabı, inanma ihtiyaçlarını O'nunla karşılarlar. O'na uymakla kemâle ererler.

Kur'ân, insanları tefekküre teşvik etmiş ve bunun ölçülerini aklın eline vermiştir. İnsanlar ancak O'nun ders verdiği ölçülerle kâinat kitabı'nı okuyabilmişler ve O'ndaki gizli hakikatları keşfedip Haliklarını, Ma'bûdlarını bulabilmişlerdir. O, hayatın

karanlık ve fırtınalı yollarını aydınlatmak için aklın eline verilen bir ilâhî meş'aledir. Güneş, madde âlemini aydınlattığı gibi, Kur'ân da maneviyat âlemini aydınlatmak için nazil olmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurulmaktadır:

"Gerçekten bu Kur'ân, insanları en doğru yola götürür." (İsrâ Sûresi, 9)

Bir fende terakki etmek için, o fennin kanunlarına uymak bir zaruret olduğu gibi, hak ve hakikati bulmak için de, Kur'ân ve Sünnet'in düsturlarını rehber kabul etmek elzemdir.

Evet, insan Cenâb-ı Hakk'ın zâtını, sıfatlarını ancak Kur'an'ın ve Sünnet'in irşadiyle bilebilir. Nereden gelip, nereye gittiğini, dünyadaki vazifesinin ne olduğunu, gideceği âhiret âleminin mahiyetini, hakikatını ve o âlemde nelerin makbul, nelerin merdud olduğunu, ancak bu iki vesile ile anlayabilir. Hangi fiil ve hareketlerin, hangi hâl ve tavırların Cenâb-ı Hakk'ın rızasını, hangilerinin de gadabını celbedeceğini; neyin hak, neyin bâtıl ve neyin hata, neyin doğru olduğunu yine Allah'ın Kitabı ve O'nun sevgili Peygamberinden (SAV) öğrenecektir. Her Müslüman, kendi inanç ve ibadet dünyasını, bu iki hakikatin rehberliğinde tanzim etmekle mükelleftir.

Nelere, nasıl inanmakla iman dairesine gireceğini ve hangi amelleri işleyip nelerden içtinab etmekle İslâm dairesinde kalacağını yine bu iki esasdan, yâni **Kitap ve Sünnet**'ten öğrenecektir.

Madem ki, **bütün Müslümanların ölçüsü Kur'ân ve Sünnet'tir,** o halde bir Müslüman beşerî her fikri, her iddiayı, her inancı, her itikadı Kur'ân'a ve O'nun birinci derecede tefsiri olan Hadis-i Şeriflere göre değerlendirecek ve muvazene edecektir.

Kur'ân-ı Azîmüşşân, imanın birinci rüknü olan **Allah'a imanı** bizlere ders verdiği gibi, **melâikelere, semavî kitaplara, peygamberlere, ahirete, kadere (hayır ve şerri O'nun**

yarattığına) iman etmeyi de ders verir. Bir insan, ancak iman hakikatlarına Kur'an'ın bildirdiği gibi iman etmekle mü'min olur.

Hem Kur'ân-ı Kerîm, Allah-ü Teâlâ'nın bütün emir ve yasaklarından ibaret olan İslâmiyeti mü'minlere ta'lim etmiştir. Bir mü'min, bu emir ve yasaklara harfiyyen uymakla kâmil bir Müslüman olur.

Bir Müslüman, Hz.Ali (R.A) ve Âl-i Beyt-i Sevmekle İbadet Mükellefiyetinden Kurtulabilir mi ?

Bu mes'elenin tam olarak anlaşılabilmesi için şu üç noktanın izahı lâzım geliyor:

1) İbâdet nedir? İnsanlar niçin ibadetle mükelleftirler?

2) Muhabbet nedir? İnsan, kime, ne ölçüde muhabbet edecektir?

3) Âl-i Beyt sevgisinin dinimizdeki yeri nedir?

İbadet Nedir?

İbadet; kulun, Allah-ü Teâlâ'ya karşı ta'zim, hamd, şükür gibi vazifelerini O'nun emrettiği tarzda yerine getirmesidir. İnsan; Cenâb-ı Hakk'ın sonsuz ihsan, ikram ve nimetleriyle beslendiğini düşünerek O'na karşı hamd ve şükür vazifesini, nihayet tevazu ve mahviyet içerisinde yerine getirmekle mükelleftir. Bu ise, ancak ibadetle olur. İbadet eden insan, bu dünya misafirhanesinde, Allah'ın emri dâiresinde oturup kalkar, yiyip içer, her türlü fiil ve hareketlerini O'nun emirlerine göre tanzim eder. Başkasının değil, ancak Allah'ın kulu olarak yaşar. Bu kulluk onu, hakiki insaniyete, gerçek şerefe, haysiyet ve ismete kavuşturur. Zaten insanların yaratılış gayesi ibadet ile bu şerefe nâil olmaktır. Nitekim, Cenâb-ı Hak Zâriyât sûresinde:

"Ben cinleri ve insanları, ancak bana ibadet etmeleri için yarattım." (Zâriyât sûresi, 56) buyurmaktadır. Diğer bir âyet-i kerimede de şöyle buyuruyor:

"Ey insanlar! Sizi ve sizden evvelki insanları yaradan Rabbinize ibadet ediniz ki takvâ mertebesine nâil olasınız. Ve

yine Rabbinize ibadet ediniz ki, Arz'ı size döşek, semâyı binanıza dam yapmış; ve semâdan suları indirmiş ki, sizlere rızk olmak üzere yerden meyve vesair gıdaları çıkartsın. Öyle ise Allah'a misil ve şerik yapmayınız. (Bilirsiniz ki, Allah'tan başka Ma'bûd ve Hâlikınız yoktur)." (Bakara sûresi, 21-22)

Evet, Cenâb-ı Hak, semâvatı güneş ve yıldızlarıyla, zemini deniz ve karalarıyla en mükemmel bir surette yarattı. Ve insanı o muhteşem kâinat ağacından, ilminin hassas ölçüleriyle nice eleklerden geçirerek, en mükemmel bir meyve olarak süzdü. O küçük insanı, bu muhteşem kâinatın bir hülâsası haline getirdi.

İnsanın ruhuna, her biri kâinattan daha kıymetli lâtifeler yerleştirdi. Ona her nev'i güzellikleri seyredebilecek bir **göz,** yiyeceklerin ayrı ayrı tadlarmı zevkedebilecek bir **dil** verdiği gibi, bu duygularla elde ettiği müşahedeleri, zevkleri, ilim ve marifete çevirecek bir a**kıl** ihsan etti. Ve insana, gerek kâinattan süzülerek onun imdadına gönderilen nimetleri ve gerekse kendi vücuduna yerleştirilen maddî ve manevî ihsanları takdir edebilecek bir **vicdan** lütfetti.

Hem o insanın sinesine, bu sonsuz ihsan ve ikramlara karşı, nihayetsiz bir muhabbetle mukabele edebilecek bir **kalb** yerleştirdi.

İnsan, kendisine hediye edilen o akıl ile, sadece bu dünya için yaratılmadığını, kendisinin, vazifesiz ve gayesiz olamayacağını idrâk eder.

Vicdanıyla, ona yapılan bu sonsuz ihsanlara karşı Rabbini ta'zim ve O'na hamd ve şükretmesi gerektiğini bilir.

Ubudiyetini yalnız Allah'a hasreder. O'na misil ve şerik koşmaz. İnsanın kalbindeki Allah sevgisi ancak ibadet ile tezahür eder, inkişaf edip kuvvet bulur.

Ve kalbiyle ancak Allah'a muhabbet eder; sevilmeye lâyık bütün mahlûkatı da yine O'nun hesabına sever.

Faraza, insan dinen ibadetle mükellef olmasa bile ondaki akıl, kalb ve vicdan Allah'a ibadeti ve itaati emreder. Zira, bunlan ancak ibadet tatmin eder.

Hiçbir şeye ihtiyacı olmayan O Ganiyy-i Mutlâk'ın bizim ibadetimize ihtiyacı olmadığı açıktır. Bilâkis, biz ibadete muhtacız.

İster istemez varacağımız o mahşer meydanında, o dehşetli hesap gününde, Cenâb-ı Hak biz insanlara:

"Ey kullarım! Ben sizleri yoktan var ettim. Sizin nihayetsiz ihtiyaçlarınızı yerine getirmek için bütün kâinatta olan nimetlerimle size teveccüh ettim. Vakti vaktine ihtiyaçlarınızı yerine getirdim. Ben dünyada rahmet ve inâyetimle sizinle beraber idim. O zaman siz kiminle beraberdiniz? Hamd ve ubudiyet Bana lâyık iken siz Beni unutup şükür ve ubudiyetinizi kimlere takdim ettiniz?" dediğinde ne cevap vereceğiz? O mukaddes huzurda ar, utanma ve hayadan hâsıl olan manevî azab, Cehennem azabından daha dehşetli olmayacak mıdır? İşte, kâfirlere; "Keşke toprak olsaydık," dedirten de bu hâlden gelen şiddetli mahcubiyet olsa gerektir.

Evet, İ**nsan ibadetsiz olmayacağı gibi, İslâmiyet de ibadetsiz düşünülemez.** Bu hakikati şöyle bir misâlle izah edelim:

Bir Müslüman köyü düşününüz. Bu köyde ezan okunmasın. Hiç kimse ne bayram, ne cuma, ne de vakit namazlarını kılmasın. Hiçbir fert oruç tutmasın, zekât vermesin, hacca gitmesin. O köyde yaşayanlar Kur'ân okumasın, haram-helâl tanımasın, farz-vâcib nedir bilmesinler. Kalblerinde Allah sevgisi ve korkusu bulunmasın. O'nun nimet ve ihsanlarına karşı, hiç kimsenin hatırına hamd ve şükür etmek gelmesin...

Böyle bir köyün ahalisi, Kur'ân-ı Kerîm'in açtığı cadde-i kübrâya, Peygamber Efendimizin (SAV) hayat tarzına, başta sahâbe-i kirâm olmak üzere bütün evliyâ ve asfiyâya, bütün müçtehid ve müceddidlere, müfessir ve muhaddislere ve nihayet umum âbid, sâlih ve muttaki insanlara muhalif düşmezler mi?

Evet, İslâm sadece nazarî ve vicdanî değildir. Kur'ân-ı Kerîm'de birçok âyet-i kerîmede imandan sonra hemen sâlih amel zikredilmekle; sâlih amelin, imanın bir tezahürü olduğu ders verilmektedir.

İbadetle ilgili açıklamalarımıza Bediüzzaman Hazretlerinin, İşarâtü'l-İ'caz tefsirindeki şu güzel ifadelerle son verelim:

"...İnsanın (O) yüksek ruhunu inbisat ettiren İbadettir; istidatlarını inkişaf ettiren ibadettir; meyillerini temyiz ve tenzih ettiren ibadettir, emellerini tahakkuk ettiren ibadettir, fikirlerini tevsi ve intizam altına alan ibadettir. Zahirî ve bâtınî uzuvlarını ve duygularını kirleten, tabiat paslarını izale eden ibadettir, insan muhakkak olan kemâlâtına yetiştiren ibâdettir, abd ile Ma'bûd arasında en yüksek ve en lâtif olan nisbet, ancak ibadettir. Evet kemâlât-ı beşeriyenin en yükseği şu nisbet ve münasebettir."

Evet, peygamberlerin gönderiliş hikmeti, imanın esaslarıyla İslâm'ın şartlarını insanlara ta'lim etmektir. Yani, onların kalblerine, başta Allah'a iman olmak üzere, bütün iman hakikatlarını yerleştirmek ve bu imanlarını kemâle erdirecek ibadet vazifelerini onlara hakkıyla öğretmektir. İnsanın imanı, ancak bu ibadetlerle tekâmül eder. Bir kulun Allah indindeki değeri, O'na karşı kulluk vazifesinde göstereceği hassasiyet ve itina nisbetindedir.

İbadetsiz iman bir meyve çekirdeğine teşbih edilirse, ibadetler onu geliştiren ve meyvedar bir ağaç haline getiren sebeblerdir. Biri güneş ise, diğeri hava, biri toprak ise diğeri su hükmündedir.

Peygamberler ve evliyâlar dahil hiçbir mü'min, bu ibadet mükellefiyetinden istisna edilmemiştir. Hiçbir hususî fazilet ve meziyet, ibadet farizasının yerine kaim olamaz.

Âl-i Beyt Sevgisinin Dinimizdeki Yeri Nedir ?

Âl-i Beyt'e Allah için muhabbet etmek, dinimizde vâcibdir. (İmam-ı Şafiî'ye göre farzdır). Cenâb-ı Hak Şûra suresinde şöyle buyurmaktadır:

"Resulüm, sizden peygamberlik vazifesine mukabil ücret istemez. Yalnız Âl-i Beyt'ine meveddet (sevgi ve saygı) istiyor." (Şûra sûresi, 23)

Peygamber Efendimiz (SAV) bir hadîs-i şeriflerinde şöyle buyurdular:

"Size verdiği nimetlerden dolayı Allah'ı sevin. Beni de Allah için sevin. Âl-i Beyt'imi de benim için sevin."

Diğer bir hadîslerinde ise:

"Bir kimse, sahâbelerimi, zevcelerimi ve Ehl-i Beyt'imi sever de onların herhangi birine ta'n etmezse (ayıplamazsa), onların sevgisiyle bu dünyadan göçerse kıyamet günü benimle beraber olur" buyurmuşlardır.

Bu hadîs-i şerif, Âl-i Beyt muhabbetinin dinimizdeki ehemmiyetini en veciz ve en açık bir ifâdeyle ümmet-i Muhammed'e ders vermektedir.

Yine bir hadîs-i şeriflerinde Peygamberimiz (SAV) :

"Sizlere iki şey bırakıyorum. Onlara temessük etseniz necât bulursunuz. Birisi kitabullah, biri Âl-i Beyt'imdir" buyurmaktadır.

Bu hadîs-i şerifte Allah'ın Kitabına ve Âl-i Beyt'e temessük etmenin birlikte zikredilmesiyle, bizlere şu hakikat ders verilmiştir:

Allah'ın Kitabı'na uyan her Müslüman, Âl-i Beyt'i sevecek, Âl-i Beyt'i seven her Müslüman da Allah'ın Kitabıyla amel edecektir. Binâenaleyh, Âl-i Beyt'i seven bir mü'min, Kur'ân-ı Kerîm'in ihtiva ettiği bütün itikadî esaslara iman ettiği gibi, gerek ahlâka, gerekse ibadete dair bütün hükümlerine de inanacak ve onları hayatına tatbik edecektir.

Herşey gibi Âl-i Beyt'i sevmenin de bir ölçüsünün olması lâzımdır. Bu ölçü ise, Resûlüllah Efendimizin (SAV) Sünnet-i Seniyye'sini, bütünüyle yaşamaktır. Bu hususu Bediüzzaman Hazretleri şöyle ifâde etmektedir:

"Âl-i Beyt'ten vazife-i Risaletçe muradı Sünnet-i Seniyye'sidir. Sünnet-i Seniyye'yi terkeden hakikî Âl-i Beyt'ten olmadığı gibi Âl-i Beyt'e hakikî dost da olamaz"[21]

Bu hakikate binâen, ancak Sünnet-i Seniyye'ye ittiba eden bir Müslüman, Âl-i Beyt'i hakikî mânâda sevmiş olacaktır. Zira, böyle bir Müslümanın yapmış olduğu bütün ibadetlerden hâsıl olan hayır ve hasenatın bir misli **essebebü ke'-fâil "Sebeb olan işleyen gibidir"** kaidesince, Âl-i Beyt'e de yazılmaktadır. Böylece, o mü'min ile Âl-i Beyt'in ruhâniyatı arasında bir münasebet meydana gelmekte, bu onlara sevaplar hediye ettiği gibi, onlar da bundan memnun ve mesrur olmaktadırlar. Hem öyle bir kimse, namazlarında "Allahümme salli" leri okumakla Peygamber Efendimize (SAV) ve O'nun Âl-i Beyt'ine her gün defalarca rahmet dilemektedir. Bu hâl, Âl-i Beyt'in şefaatlarına nâil olmak ve onların feyzinden istifade etmek için, en büyük bir vesiledir. **İbadet etmeyen bir insan, onların feyzinden, muhabbetinden ve dostluğundan mahrum kalır.**

Şunu da ifâde edelim ki, Âl-i Beyt'e sadece mücerret bir sevgi beslemekle yetinilirse o takdirde Resûlüllah Efendimiz (SAV) insanlara sadece Al-i Beyt'i sevdirmek için gönderilmiş olur. Halbuki, **Peygamberimiz (SAV) insanlara Allah'ı tanıttırmak,**

sevdirmek ve onları ibadet vesilesiyle Allah'ın dergâhına sevketmek için gönderilmiştir.

Ve yine 'sanki Kur'ân-ı Kerîm insanların kalblerine sadece Âl-i Beyt sevgisini yerleştirmek için nazil olmuş olur. Halbuki **Kur'ân-ı Kerîm, altı bin küsur ayetiyle, insanların hem dünyevi, hem uhrevî saadetlerini te'min eden hükümlerle, esaslarla doludur.** Bu esasları izah için, yüzbinlerce cilt kitaplar yazılmıştır.

Ve nihayet, bu tarz bir anlayış, insanın yaratılış gayesini sadece bir sevgiye bağlamak olur. Halbuki, **Âl-i Beyt de dahil, bütün insanlar, Aziz ve Celîl olan Allah'ı Tanımak ve O'na İbadet için Yaratılmışlardır.**

Son olarak şu hakikati da ifâde edelim ki, bizim Âl-i Beyt'i sevmemiz onların sadece mücerret şahsiyetleri için değil, **Kur'an'a yaptıkları hizmetleri, İslâm Dini'nin neşrinde gösterdikleri büyük fedakârlıkları, ilim ve irfan sahasında yaptıkları hizmetleri içindir.** Onların bu hizmetleri ile ümmet-i Muhammed'in itikadları ehl-i dalâletin sapık fikirlerinden, hurafelerden, bâtıl inançlardan mahfuz olarak safiyetini koruyabilmiştir.

Onların bu hâlis, fedakâr, sadıkane hizmetlerine bir mükâfat olarak, Cenâb-ı Hak, İslâm âlemini asırlar boyu irşad eden Zeyne'l-Âbidin, Ca'fer-i Sâdık, Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri gibi nice büyük mürşidleri onların neslinden göndermiştir.

Bu üç mühim noktanın izahından anlaşılacağı gibi, insan sadece mücerred olarak Âl-i Beyt'i sevmekle, ibadet mükellefiyetinden kurtulamaz.

Hz.Peygamberin neslinden gelmek,Âl-i Beyt'i ibadet mükellefiyetinden kurtarmadığını gösteren rivayetlerden bazıları: **Mabîb b. Sinan er-Rûmî** (RA) rivayet ediyor ki, **Hz.Fâtıma-i Zehra** bir gece henüz süt emmekte olan Hz.Hüseyin'in rahatsız olup ağlaması yüzünden bütün gece

uykusuz kalmış, nihayet sabah namazı vaktinde **Hz.Hüseyin** (RA) biraz uyur gibi olunca o da namazı kılmış, başını yastığa koyup dalmıştı. Sabah namazından dönen Peygamber Efendimiz, eskiden olduğu gibi Hz.Fâtıma-i Zehra'nın evine uğramış, Fâtıma sabah namazına kalkmadı diye: **"Yâ Fâtıma, canım benim, ben Muhammed Mustafa'nın kızıyım diyerek, sakın namazını terk etme. Zira beni Hak Peygamber olarak gönderen Cenâb-ı Allah'a yemin ederim ki, beş vakit namazını vaktinde kılmadıkça, (yani beynamaz olarak âhirete gidersen) asla Cennet'e gidemezsin"** buyurmuşlardı.

İsmail Hakkı Bursevi, Ruhü'l-Beyan tefsirinde der ki: **"Ailene-Ehl-i Beyt'ine namazı emret, kendin de ona sebatla devam et."** (Taha suresi, 132) ayet-' kerimesi nazil olduktan sonra Peygamber Efemdimiz aylarca her gün sabah vakti Hz.Fatıma'nın evine uğrar, "es-salatü, vaktü's-salati" yani "namaz, namaz vakti" diye çağırırve Hz Fatıma'yı sabah namazına kaldırırdı **(et-Tergib ve't-Terhib, c.2, s.3)**

Meşarik'teki bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, Hz.Fatıma-i Zehraya hitaben **"Ey benim kızım Fatıma-i Zehra, canını Cehennem ateşinden kurtarmaya çalış. Zira ben ahirette -farz ve vacibleri terk ve yasak olan şeyleri işlemeniz sebebiyle azaba sürüklenmenizi Allah dilerse- üzerinize gelecek azab ve cezayı def edip uzaklaştırmaya muktedir değilim. Yine de ben dünyada akrabalığı terkedemem. Onlara ikram ve iyilikte bulunurum. Size nisbetle ben öyle bir kimseye benzerim ki, evlad ve ailesi üzerine gelecek bir düşmanı gördüğü zaman düşmanın saldırısından aile ve çocuklarını korumak için telaşla "kaçınız" veya "Gizleniniz" diye nasıl bağırıp çağırırsa, ben size ancak bu kadar yapabilirim. Artık ötesi size aittir"** buyurmuşlardır.

Hz.Peygamber'in hısımlık ve akrabalığına dayanarak, ibadette gevşeklik bile göstermek Al-i Beyt'in kendine caiz olmazken,

bazılarının Al-i Beyt'e olan muhabbetlerine güvenerek ibadeti terketmeleri hangi akıl, hangi delille izah edilebilir, düşünülsün.

Evet , insan evvelâ ve bizzat ibadet ve şükür ile Allah'ı sevecek diğer mahlûkatı ise Allah için sevecektir.Yukarıda belirtildiği gibi, **Âl-i Beyt sevgisi de, ancak Allah için olduğu takdirde makbuldür. Bu muhabbetin, Allah'ı sevmeye, O'na ibadet etmeye perde değil, vesile olması icab eder.** Nitekim, Âl-i Beyt, ibadeti, hayatlarının en büyük gayesi bilmişler ve ömürlerinin her anında, her lâhzasında ubudiyet vazifesini azamî sadakat ve azamî ihlâsla ifa etmişlerdir. Meselâ: Zeyne'l-Âbidin Hazretleri, en acib fitneler ve dağdağa-i siyaset içinde bile, gece ve gündüzde bin rekât namaz kılardı.

Onların neslinden gelen bütün kutublar, müceddıtler, evliyâ ve asfiyâlar da, aynı yolu takib etmişler, büyük bir gayret ve himmetle ümmet-i Muhammed'i (SAV) bu yola teşvik etmişlerdir.

O halde,

Âl-i Beyti seven her mü'min de, ibadet vazifesini yerine getirmekle,

onları örnek almalı, onlara benzemeli ve onlar gibi olmaya gayret etmelidir.

Âl-i Beyt'i hakiki mânâda sevmek de ancak bu yolla tahakkuk edebilir.

Bediüzzaman Hazretleri, Kur'ân'ın Âl-i Beyt'i sevme emrinin sebeb ve hikmetini bir eserinde şu manidar ifadelerle izah etmektedir:

ÜÇÜNCÜ NÜKTE:

Sizden istediğim, ancak akrabaya sevgi ve Ehl-i Beytime muhabbettir. âyetinin bir kavle göre mânâsı: **"Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselam, vazife-i Risaletin icrasına mukabil ücret istemez, yalnız Al-i Beyt'ine meveddeti istiyor."** Eğer denilse: Bu mânâ göre karabet-i nesliyye cihetinden gelen bir

fâide gözetilmiş. Halbuki, ***"Allah katında en şereflîniz, en ziyade takvâ sahibi olanınızdır."*** sırrına binâen karabet-i nesliyye değil, belki kurbiyyet-i llâhiyye noktasında vazife-i Risalet cereyan ediyor?

Elcevap : Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselam, gayb-âşina nazariyle görmüş ki: Âl-i Beyt'i, Alem-i İslâm içinde bir şecere-i nurâniye hükmüne geçecek. Âlem-i İslâm'ın bütün tabakalında kemalât-ı insaniye dersinde rehberlik ve mürşidlik vazifesini görecek zâtlar ekseriyet-i mutlaka ile Âl-i Beyt'ten çıkacak. Teşehhüddeki ümmetin "Âl" hakkındaki duası ki: *Allahım! Tıpkı İbrahim'e ve İbrahim'in âline salât ettiğin gibi, Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in âline de salât et. Muhakkak ki Sen her türlü hamd ve övgüye nihayetsiz derecede lâyıksın ve şan ve şerefin herşeyden nihayetsiz derecede yüksektir.* Makbul olacağını keşfetmiş, yani nasıl ki millet-i İbrahimiye'de ekseriyet-i mutlaka ile nurânî rehberler Hazret-i İbrahim'in (A.S.) âlinden, neslinden, olan Enbiyâ olduğu gibi ümmet-i Muhammediye'de de (SAV) vezaif-i azîme-i İslamiyette ve ekser turuk ve mesâlikinde Enbiyâ-i Benî israil gibi, Aktâb-ı Âl-i Beyt-i Muhammediye'yi (SAV) görmüş. Onun için: *"De ki: Vazifem karşılığında sizden bir ücret istemiyorum. Sizden istediğim, ancak akrabaya sevgi ve Ehl-i Beytime muhabbettir."* demesiyle emrolunarâk, Âl-i Beyt'e karşı ümmetin meveddetini istemiş. Bu hakikati te'yid eden diğer rivayetlerde ferman etmiş: "Size iki şey bırakıyorum. Onlara temessük etseniz necat bulursunuz. Biri: Kitâbullah, biri: Âl-i Beyt'im."

Çünkü, Sünnet-i Seniyyenin menbaı ve muhafızı ve her cihetle iltizam etmesiyle mükellef olan, Âl-i Beyttir. İşte bu sırra binaendir ki, Kitap ve Sünnete ittibâ ünvanıyla bu hakikat-i hadîsiye bildirilmiştir. Demek Âl-i Beytten, vazife-i risaletçe muradı, Sünnet-i Seniyyesidir. Sünnet-i Seniyyeye ittibâı terk eden, hakikî Âl-i Beytten olmadığı gibi, Âl-i Beyte hakikî dost da

olamaz. Hem ümmetini Âl-i Beytin etrafında toplamak arzusunun 5 sırrı şudur ki: Zaman geçtikçe Âl-i Beyt çok tekessür edeceğini izn-i İlâhî ile bilmiş ve İslâmiyet zaafa düşeceğini anlamış. O halde, gayet kuvvetli ve kesretli bir cemaat-i mütesânide lâzım ki, âlem-i İslâmın terakkiyât-ı mâneviyesinde medar ve merkez olabilsin. İzn i İlâhî ile düşünmüş ve ümmetini Âl-i Beyti etrafına toplamasını arzu etmiş. Evet, Âl-i Beytin efradı ise, itikad ve iman hususunda sairlerden çok ileri olmasa da, yine teslim, iltizam ve tarafgirlikte çok ileridedirler. Çünkü İslâmiyete fıtraten, neslen ve cibilliyeten taraftardırlar. Cibillî taraftarlık zayıf ve şansız, hattâ haksız da olsa bırakılmaz. Nerede kaldı ki, gayet kuvvetli, gayet hakikatli, gayet şanlı bütün silsile-i ecdadı bağlandığı ve şeref kazandığı ve canlarını feda ettikleri *bir hakikate taraftarlık, ne kadar esaslı ve fıtrî olduğunu bilbedâhe hisseden bir zat, hiç taraftarlığı bırakır mı? Ehl-i Beyt, işte bu şiddet-i iltizam ve fıtrî İslâmiyet cihetiyle, din-i İslâm lehinde ednâ bir emâreyi kuvvetli bir burhan gibi kabul eder. Çünkü fıtrî taraftardır. Başkası ise, kuvvetli bir burhan ile sonra iltizam eder.*[22]

Hz.Ali'nin, Kendisine Muhabbet Edenlerin Namazlarını Kıldığı Söyleniyor. Bunun Bir Hakikati Var mıdır ?

Böyle bir iddia ne dinen, ne de aklen geçerlidir. Hz.Ali Efendimiz (RA) en çok Hasan ve Hüseyin Efendilerimizi (RA) sevdiği halde, onlar ve onlardan sonra gelen evlâtları, "Bizim namazımız kılınmıştır" diye bir iddiada bulunmamışlar, aksine sadece farzlarını eda etmekle kalmamış, sünnet ve nafilelere de tam riayet etmişlerdir.

Hz.Ali'nin (RA) namaz kılmasıyla, O'nu seven bütün mü'minlerden namazın kalkacağını iddia etmek, aynen, bir adamın yemek yemesiyle bütün evlâtlarının ve torunlarının da karınlarının doyacağını veya onun ilim sahibi olmasıyla bütün neslinin de âlim olacaklarını iddia etmeye benzer. Hz.Ali Efendimiz (RA) kendisini seven bütün Müslümanların namazlarını kıldığı zannı, bir an için doğru farzedilse, ortaya şöyle bir durum çıkar: Haricîler dışında her mü'min, Hz.Ali Efendimizi (RA) candan sevdiğine göre, o zaman namaz hakkında nazil olan bütün âyet-i kerîmeler ve Resûlüllah Efendimizin (SAV) buyurdukları bütün hadîs-i şerifler, sadece Hz.Ali'ye ve Haricîlere hitabetmiş olur. Halbuki, bunlarda muhatap, kıyamete kadar gelecek bütün mü'minlerdir. Diğer taraftan, böyle bir anlayışa göre, Hz.Ali Efendimizin (RA) vefatından sonra namaz hakkında yazılan bütün eserler ve namaz için inşâ edilen bütün cami ve mescidler, hep mânâsız ve abes olmuş olur. Hem Hz.Ali Efendimizin, kendisinden sonra gelen mü'minlerin namazlarını kılması, bir an için caiz farzedilse bile, kıyamete kadar gelecek

milyarlarca Müslümanın namazlarını kılmaya elbette ki ömrü kâfi gelmeyecektir.

Söz konusu iddianın aklen mümkün olmadığı hakkında bu kısa açıklamadan sonra, şunu ifâde edelim ki: "Cenâb-ı Hak, namazı, peygamberler dahil, her mü'minin kendi şahsına farz kılmıştır. Hiç kimse bir başkasının yerine namaz kılamaz. Zaruret halinde de bu böyledir. Bir kimse namaz kılamayacak kadar hasta da olsa, onun namazını bir başkası kılamaz."

Cenâb-ı Hak, Bakara sûresinde:

"Herkesin kazandığı hayrın sevabı kendine ve yaptığı fenalığın zararı da yine onadır." (Bakara sûresi, 286) buyurarak mükâfat ve cezada her Müslümanın bizzat kendisini mes'ul tutmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm'de namaz hakkında yüzden fazla âyet-i kerîme mevcuttur. Bunlardan birkaçına göz atalım:

"Şüphesiz namaz mü'minlere vakitlenmiş olarak farz kılındı." (Nisa sûresi, 103) buyurulmaktadır.

"Onlar gaybe inanırlar , namazı dosdoğru kılarlar..."(Bakara Suresi,3)

"Sabrederek ve namaz kılarak (Allah'tan) yardım dileyin.Şüphesiz namaz , Allah'a derinden saygı gösterenlerden başkasına ağır gelir" (Bakara Suresi,45)

"Onlar ki , namazlarında derin saygı içindedirler" (Mü'minun Suresi, 2)

" Onlar ki , namazlarını kılmaya devam ederler "(Mü'minun Suresi, 9)Sana vahyolunan kitabı oku , namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz , insanı hayasızlıktan ve kötülükten men eder. Allah'ı anmak (olan namaz) elbette en büyük ibadettir. Allah yaptıklarınızı bilir" (Ankebut suresi , 45)

"Ey iman edenler , rükû edin , secde edin . Rabbinize kulluk edin ve hayır işleyin ki , kurtuluşa eresiniz." (Hac sûresi, 77) buyurulmuştur.

Ahiretteki azapla ilgili şöyle buyurulur:

“Onlar suçlulara sorarlar : Sizi ‘Sakar’ cehennemine sürükleyen nedir?

Suçlular şöyle cevap verirler: ‘Biz namaz kılanlardan değildik’ “ (Müdessir Suresi , 40-43)

Bir hadîs-i kudsîde de şöyle buyurulmuştur:

"Allah-ü Teâlâ buyurdu ki; Ben Senin ümmetin üzerine beş vakit namaz farzettim. Hem ahdettim ki, bir kimse beş vakit namazı vaktinde kılarak gelirse, muhakkak ben onu Cennet'e koyarım. Beş vakit namazı kılmayan bir kimseye bir taahhüdüm yoktur."

Peygamber Efendimiz (SAV) de: "Namaz dinin direğidir" buyurmuş ve birçok hadîs-i şerifleriyle namazın ehemmiyetini ümmetine ders vermiştir. Kendisi (SAV) harblerin en şiddetli anlarında bile, vakit namazını kazaya bırakmadığı gibi, cemaat sevabını dahi feda etmeyerek, sahâbelerine iki grub halinde namaz kıldırmıştır.

Resûlüllah (SAV) Efendimiz nafile namazlara da son derece ehemmiyet vermiş, bazen sabahlara kadar namaz kılmıştır.

Bir defasında sahâbe-i kirâma:

"Bana söyleyin bakalım, sizin birinizin evinin önünde bir nehir bulunsa, o nehirde her gün beş defa yıkansa, onda kir diye bir şey kalır mı?" diye sormuş ve sahâbelerin, "Evet ya Resülallah, kalmaz" demeleri üzerine, Peygamberimiz (SAV) devamla şöyle buyurmuşlardır: "İşte bu hâl beş vakit namazın misâli gibidir. Cenâb-ı Hak o namazlarla mü'minlerin hatalarını yıkar (ortadan kaldırır)."diye buyurmuşlardır.

Evet “Namazda ; ruhun ve kalbin ve aklın büyük bir rahatı vardır.” (Sözler)

Namazda hem hizmet hem kurbiyet hemde vuslat vardır. Allah’ın bu kudsi davetine icabet etmek en büyük ibadettir. Ruh , kalb , ve bütün duygularla Allah’a teveccüh etmek ,

kurbiyettir.Kulun, namaz vasıtasıyla Allah'ın huzuruna kabul edilmesi ve O'nunla âli bir sohbet etme şerefine mazhar olmasıda vuslattır.Bir hadisi kudsi de Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

"Bir kulum beni tazim ederse , ben de onu tazim ederim. Beni tazimin en güzel yolu da namazdır"

Bediüzzaman Hazretleri de namazın ehemmiyetini şöyle ifade eder :

" Namazın mânâsı cenab-ı hakk'ı tesbih ve ta'zim ve şükürdür."

Allah'ın mü'minlere imandan sonra en büyük ihsanı , ikramı ve hediyesi namazdır.

Evet , namaz ; insanın ruhunu, kabiliyetlerini ve hamiyetini canlandırıp ruhun hassasiyetini ve kalbin temizliğini temin eder.İbadetin en ulvisi, en mukaddesi ve en mükemmeli namazdır.Zira , Allah'a karşı şükrünün en mükemmel şekli ve O'nu ta'zim ve tesbih etmenin en güzel yolu namazdır. Allah'ın rızasını temine en güzel vasıta da yine namazdır.Zira , Allah' a karşı şükrün en mükemmel şekli ve O'nu ta'zim ve tesbih etmenin en güzel yolu namazdır. Hayatını huzur ve saadetle devam ettirmek isteyen bir insan, namaza devam etmelidir. Zira , "Namaz müminin miracıdır."Hayatını namaz ve diğer ulvi ibadetlerle geçiren bir ansan ne ladar bahtiyar ve ne kadar huzurludur.

Namaz içinde insana huzur veren öyle büyük bir sır vardır ki , tarif edilemez. Cenabı Hak kullarını günde beş defa kendi manevi huzuruna davet ederek onlarla adeta sohbet ediyor, onların manevî derecelerini arttırıyor ve huzuru ile onları şereflendiriyor . İnsan için Allah'a muhatap olmaktan ve O'nunla böyle ali bir sohbet etmekten daha büyük bir huzur , daha büyük bir izzet ve şeref düşünülebilirmi? Böyle bir davetin ulviyetini ve kıymetini anlayan bir insanın şevk ile o huzura koşması icab eder.

Diğer taraftan bütün müçtehidler, müfessirler, fakîhler, kısacası bütün İslâm âlimleri namazın dinimizdeki yerini ortaya koyan yüzlerce cilt eser yazmışlar: **İmandan sonra namazın geldiğini, bu ibadetin diğer sâlih amellerin çok fevkinde bulunduğunu ve kulu Rabbine yaklaştıran en büyük vesilenin "namaz" olduğunu izah ve isbat etmişlerdir.**

İşte, namazın bu azîm ehemmiyetindendir ki, Allah-ü Teâlâ Hazretleri namazı her Müslümanın kendi şahsına farz kılmış ve başta Peygamber (SAV) Efendimiz olmak üzere bütün mü'minleri, bu en büyük rahmet vesilesinden hissedar eylemiştir.

Kur'ân-ı Kerîm, Tevrat'ta Peygamber Efendimize işaretten başka, sahâbelere de işaret olduğunu Fetih sûresinin son âyetinde mu'cizâne haber vermektedir. Şöyle ki:*Onların Tevrat'taki vasıfları budur* fıkrası, iki cihet ile ihbar-ı gaybîdir.

Birincisi:

Hazret-i Peygamber aleyhisselâtü Vesselam gibi ümmî bir zâta nisbeten gayb hükmünde olan tevrat'taki evsaf-ı Sahâbeyi haber veriyor.Evet, âhirzamanda gelecek Peygamberin Sahâbeleri hakkında Tevrat'ta bu fıkra var: "Kudsilerin bayrakları beraberlerindedir." Yani, Onun Sahâbeleri ehl-i taat ve ibadet ve ehl-i salâhat ve velayettirler ki, o vasıfları **"kudsîler"** yâni **"mukaddes"** tabiriyle ifâde etmiştir. Tevrat'ın pek çok ayrı ayrı lisanlara tercüme edilmesi vasıtasiyle o kadar tahrifat olduğu halde, şu Sûre-i Feth'in tevrattaki vasıfları hükmünü müteaddit âyâtiyle tasdik ediyor. **İkinci cihet: İ**hbar-ı gaybî şudur ki: **"Meselühüm fi'ttevrati"** fıkrasiyle ihber ediyor ki: "Sahâbeler ve Tâbiinler, ibadette öyle bir dereceye gelecek ki, ruhlarındaki nurâniyet, yüzlerinde parlayacak ve cephelerinde kesret-i sücûddan hâsıl olan bir hâtem-i velayet nev'inde alınlarında sikkeler görünecek." Evet, istikbâl bunu vuzuh ile ve kat'iyyet ile ve parlak bir surette isbat etmiştir.Evet o kadar acib fitneler ve

dağdağa-i siyaset içinde gece ve gündüzde **Zeynel Âbidin** gibi bin rek'at namaz kılan ve **Tâûs-u Yemenî** gibi, kırk sene yatsı abdestiyle sabah namazını eda eden çok mühim pek çok zâtlar, tevrattaki vasıfları sırrını göstermişlerdir.

Görüldüğü gibi, Resûl-i Ekrem (SAV) Efendimizin ashabının ve sonra gelen Müslümanların selâhat, takva ve ibadetleri binlerce yıl önce Tevrat'ta övülmüş, Muhammed ümmetinin Mümtaz bir vasfı olarak zikredilmiştir. Namazı Hz.Ali Efendimize hasredip, onu seven bütün Müslümanlardan bu mükellefiyeti kalkmış saymak, hem Tevrat'ı, hem de Tevrat'ın bu ihbarını bize bildiren Kur'an'ı, bir nevi tekzip olmaz mı?

Öte yandan, böyle bir iddia, namazın farziyetini de ortadan kaldırır. Şöyle ki:

Farz-ı muhal olarak bu şayia doğru olmuş olsa, hiçbir Müslümanın namazı kılmaması gerekir. Zira, bütün Müslümanlar, Hz.Ali'yi ruh-u canlarıyla sevmektedirler.

Bazı Kimseler, " Hz.Ali (RA) Camide Şehid Edildiği İçin Camiye Gitmiyor Ve Namaz Kılmıyoruz," Diyorlar.Böyle Bir Anlayışın Dinimizde Yeri Var mıdır?

Kur'ân-ı Kerîm ve hadîs-i şeriflerle sabittir ki, namaz, bizzat her mü'min için farzdır. Bu hususta yüzden fazla âyet-i kerîme mevcuttur. Kıyamete kadar gelecek her Müslüman, bu kulluk vazifesini yerine getirmekle mükelleftir. **Bu mükellefiyet belli bir zamanla kayıtlı, sınırlı değildir.** Yani, namazın farziyeti Hz.Ali (RA) veya başka herhangi bir şahsın hayatı ile sınırlı değildir. Dinimizde "Hz.Ali (RA) şehid oluncaya kadar namaz kılınacak, daha sonra terkedilecek," diye bir kayıt yoktur. Böyle bir mantığa göre, Hz.Ali Efendimizin (RA) vefatından sonra gelen bütün mü'minler, kıyamete kadar namaz kılmayacak, ibadet etmeyeceklerdir. Bu durumda, kalbdeki iman, zahirde nasıl tezahür edecektir? Böyle bir tezahür olmayınca, inanan ve inanmayanlar birbirilerinden nasıl ayırd edileceklerdir?

Âhirette, Cenâb-ı Hak bu ibadetsiz kimselere, "Niçin namaz kılmadınız?" diye sorduğunda, "Ya Rabbi, Hz.Ali camide şehid oldu da, onun için..." şeklinde cevap verebilirler mi? Verseler dahi böyle bir özür makbul olabilir mi?

Malûmdur ki, Hz.Ömer (RA) mescidde sabah namazını kılarken İranlı bir mecusî tarafından, Hz.Osman (RA) da Kur'ân-ı Kerîm okurken âsilerce şehid edildiler. İslâm'ın bu ikinci ve üçüncü halifelerinin şehadetleriyle, ne Hz.Ali (RA), ne de hiçbir sahâbe camiye gitmeyi, Kur'ân okumayı terketmiş değillerdir.

Şunu da ifâde edelim ki, Hz.Ali'nin (RA) şehid edildiği aynı camide, başta Hz.Hasan ve Hz.Hüseyin Efendilerimiz (RA) olmak üzere bütün mü'minler, namaz kılmaya devanı etmişlerdir.

Kaldı ki, namaz (cuma ve bayram namazları hariç) cami ile kayıtlı bir ibadet de değildir. Yeryüzünün tümü Müslümanlar için bir mesciddir. Yukarıdaki özürü ileri süren kimseler, namazlarını evlerinde, işyerlerinde veya bir başka yerde kılabilirler. Şayet böyle yapmayıp namazı bütün bütün terketmişlerse, o takdirde, bu özrün bahaneden başka bir şey olmadığı açıktır.

Deniliyor ki, ORUÇ, Aslında Üç Gün Olarak FARZ Kılınmıştı.Cebrail Aleyhisselâm, orucun farziyeti hakkındaki âyeti getirdiğinde, Peygamber Efendimizi (SAV) Medine'de bulamadı; ...

***İddia**: Deniliyor ki, oruç, aslında üç gün olarak farz kılınmıştı. Cebrail Aleyhisselâm, orucun farziyeti hakkındaki âyeti getirdiğinde, Peygamber Efendimiz'i (sav) Medine'de bulamadı; âyeti kaydederek gitti. Daha sonra bir sinek âyetteki üç rakamının önüne pisledi.* Böylece oruç, otuz güne çıkmış oldu. Buna karşı ne dersiniz?*

Bu iddianın ne kadar safsata olduğu şu hakikatların ışığı ile açıkça ortaya çıkar: Evvelâ, Kur'ân-ı Kerîm'de oruç, gün olarak değil, ay olarak farz kılınmıştır. Yirmi dokuz, yahut otuz gün denmemiş, **şehr-i Ramazan** (Ramazan ayı) diye buyurulmuştur. Kaldı ki, Kur'ân-ı Kerîm'de rakam yok, harf vardır. Yani, oruç için, üç diye bir rakam verilmemiştir ki, sinek onun önüne bir nokta koymakla üçü otuz yapmış olsun. Diğer taraftan, Cebrail Aleyhisselâm'ın Resûlüllah Efendimizi (SAV) Medine'de bulamaması diye bir şey düşünülemez. Zira, Cebrail (A.S.) herşeyi bilen ve gören Allah'ın (c.c.) elçisidir. O, binlerce yıldızda bir anda bulunup, Allah'ın emirlerini meleklere tebliğ ettiği gibi, aynı anda Arş-ı A'zam'da Rabbine secde eden ve yine aynı anda Resûlüllah'a vahiy tebliğ eden büyük bir melektir. Vahiy tebliği için o, belli bir mekâna değil, doğrudan Resûlüllah Efendimizin yanına gelirdi. Belli bir mekânda vahiy tebliğ mecburiyeti olmadığına göre, Cebrail'in (A.S.) Peygamberimizi bulamamasından bahsetmenin

imkânı yoktur. Kaldı ki, o gün için bir büyük köy kadar olan Medine'de her insan Peygamberimizi (SAV) kısa zamanda bulabilir ve kendisiyle görüşebilirdi.

Farz-ı muhal olarak, Cebrail'in (A.S.) Peygamber Efendimizi (SAV) bulamadığı bir an için düşünülse dahi, o an, herşeyi bilen, her yerde, ilmiyle, kudretiyle hazır ve nazır olan Allah (c.c.) elbette o emin elçisini ikaz buyurur ve Resûlüllah Efendimizin (SAV) yerini haber verirdi.

* Arapça'da sıfır nokta ile ifade edilir.

Az da olsa, Bazı Kimselerin Hz.Ali'ye "Ulûhiyet" İsnad Ettiklerini İşitiyoruz. Bu İddiaya Ne Cevap Verirsiniz?

Hemen şunu ifâde edelim ki, Hz.Ali'ye (RA) ilk defa **ulûhiyet** isnad eden Yahudi asıllı büyük İslâm düşmanı İbn-i Sebe ve arkadaşları olmuştur. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, İbn-i Sebe, bizzat Hz.Ali'nin yüzüne karşı, -hâşâ- **"Sen Allah'sın"** demiş ve Hz.Ali tarafından Medayin'e sürülmüştü.

Maalesef, aradan 1400 sene gibi uzun bir zaman geçmesine rağmen, -sayıları az da olsa- bazı kimselerin hâlâ İbn-i Sebe'nin bu sapık fikrini ayakta tutmak için şiirler yazdıklarını, kitaplar yayınladıklarını müşahede ediyoruz. Bu bâtıl düşünceler, gizli telkinlerle yaşatılmaya çalışıyor. Sözkonusu iddianın hakikattan ne kadar uzak bir hurafe ne kadar sapık bir düşünce olduğu, Alevî-Sünni bütün Müslümanlarca malûmdur. Zira açık bir gerçektir ki, İslâm, tevhid dinidir; şirkin her nev'ini reddeder. Hakiki Ma'bûd'un ancak Allah olduğunu; ne insanların kendi elleriyle yaptıkları putlara, ne güneşe, ne yıldıza, ne ateşe, ne hayvana, ne insana... kısacası canlı ve cansız hiçbir mahlûka ulûhiyet isnad edilemeyeceğini ilân ve ispat eder. Cenâb-ı Hakk'ın, "Ne zâtında, ne sıfatlarında, ne fiillerinde misli, benzeri, şeriki olmayan bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücûd" olduğunu bildirir.

Kur'ân-ı Azîmüşşân, ilk sûre olan Fatiha sûresinden, son sûre olan Nâs sûresine kadar tamamen tevhidi ispat ve şirki reddetmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'in tümü, Allah'ın birliğini ispat ve şirki reddetmekle beraber, birçok âyet-i kerîmede de, şirkin bütün

şubeleriyle bâtıl olduğu açıkça zikredilmiştir. Bu âyetlerden bir kısmını aşağıda takdim ediyoruz:

Cenâb-ı Hak, İhlâs sûresinde şöyle buyurur: "De ki; O, Allah'dır, birdir. Allah, Samed (herşey O'na muhtaç, O ise hiçbir şeye muhtaç değil)dir. O, (hiç kimseyi) doğurmadı ve (hiç kimseden) doğmadı. Hiçbir şey O'na denk olmamıştır." Sûrede geçen "lem yelid ve lem yûled" (O, -hiç kimseyi- doğurmadı ve -hiç kimseden- doğmadı) âyet-i kerîmesi; -kim olursa olsun- doğan ve doğuranların ilâh olamayacağını açık bir şekilde ilân etmekte, şirkin ve küfrün her nev'ini kesip atmaktadır.

O Hâlık-i Külli Şey'in bütün mevcudata nisbeti, hallâkıyettir. Yani, o yegâne yaratıcı, bütün varlıklar ise O'nun yaratmasıyla vücud sahasına çıkmış mahluklardır. Mahlûkat, -hâşâ- O'nun zâtından, mahiyet ve hakikatinden kopmuş değillerdir. Yâni, hiçbir mahlûk, O'ndan bir parça olup da, O'nun Ulûhiyetine hissedar olmuş değildir.

Doğma, infisal etme, birbirinden ayrılma, ancak mahlûkatın sıfatlarıdır. İnsan mahlûk olduğu gibi, doğduğu, doğurduğu da mahlûktur. Allah ise, Halik olup, bütün yarattıkları da O'nun mahlûkudur. Cenâb-ı Hak, Mâide suresinin 17.nci âyetinde de şöyle buyurmaktadır: "Andolsun ki, 'Allah, Meryem'in oğlu Mesih'dir,' diyenler şüphesiz kâfir olmuştur. De ki: Eğer Allah, Meryem'in oğlu Mesih'i, anasını ve arzda bulunanların hepsini yoketmek isterse, kim O'ndan bir şey kurtarabilir? Göklerin, yerin ve aralarındaki herşeyin mülkü (hakimiyeti) Allah'ındır. O, dilediğini yaratır ve herşeye kadirdir." Âyet-i Kerîmede, Allah'ın kullarına ulûhiyet isnad edenlerin şüphesiz kâfir oldukları hiçbir te'vil ve tereddüde yer bırakmayacak kadar -açık olarak ifade edilmiştir.

Âyet-i Kerîmede, açıkça anlaşıldığı gibi, göklerin, yerin ve aralarındaki herşeyin Halikı ve Mâliki Allah'dır. Gök ve göktekiler, yer ve yerdekiler ancak O'nun irade ve kudretiyle, lütuf ve

keremiyle yokluktan varlık sahasına geldikleri gibi; O, dilediği anda bunların hepsini kahretmeye, yoketmeye de muktedirdir. O, kahrı irade buyurduğu takdirde, hiçbir mahlûk bundan ne kendisini, ne de başkalarını kurtarabilir.

Bu âyet-i kerîmeye azıcık dikkat eden bir insan, mahlûkatın ne ferdine, nev'ine, ne de cinsine elbette ulûhiyet isnad edemez. Allah-ü Azîmüşşân gökleri ve yeri yaratırken kendilerine ulûhiyet isnad edilen o mahlûklar henüz vücud sahasına çıkmamışlardı. Sonradan yaratılan, Allah'ın lütfuyla tavırdan tavıra giren, uyuyup uyanma, yiyip içme gibi nice ihtiyaçlara maruz bulunan bu âciz mahlûkların, kainatın yaratılmasında, arz ve semânın tanziminde, bitkiler ve hayvanların icadında elbette bir te'sirleri yoktur, bir hisseye sahip değillerdir.

Bu fânî mahlûkata ulûhiyet isnad edilemeyeceğini, zerre kadar şuuru bulunan bir insanın idrâk etmesi icab eder. Zira, "mevcudat ma'bûdiyetten uzaklık noktasında müsavi oldukları gibi, mahlûkiyet nisbetinde de birdirler." Bu noktada, güneşler ile zerreler, en büyük melekler ile en küçük melekler, peygamberlerle diğer insanlar eşittirler. Yâni, Cenâb-ı Hakk'a güneşi, putu, hayvanı, nehri şerik koşmakla, bir peygamberi veya bir başka insanı şerik koşmak arasında hiçbir fark yoktur.

Evet, bütün kemâl sıfatlarla muttasıf, kudreti nihayetsiz, ilmi muhît, iradesi mutlak olan Cenâb-ı Hakk'ın zâtında şeriki olmadığı gibi, fiil ve icraatında halk ve icadında, tasarruf ve tedbirinde, terbiye ve idaresinde de şeriki yoktur. Her mahlûk, vücuda gelmesinde, hayatının devamında ve bütün hallerinde her an O'na muhtaçtır.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın, yoktan yarattığı, ana rahminde tavırdan tavıra, hâlden hâle geçirerek terbiye ettiği, dünyaya gelişinden sonra da yeme, içme, uyuyup uyanma, gelişip büyüme gibi her türlü ihtiyacını gördüğü nihayetsiz âciz bir kulunu O'na şerik koşmak en büyük bir zulüm ve dalâlettir.

Evet, O'na şerik koşmak vehimdir, hayâldir. Zira, hakikatte ve vakide Cenâb-ı Hak şerikten münezzehtir.

Müşriklerin Allah'a şerik tevehhüm ettikleri o mahlûklar, henüz yaratılmadan, şu kâinat kimin kudret ve iradesi, kimin ilim ve hikmetiyle tedbir ve idare olunuyordu ise, bugün de yine o zâtın hâkimiyeti ve tasarrufu altındadır. Bu noktada, o mevhum şeriklerin varlıklarıyla yoklukları müsavidir.

Acaba, Hz.Isa (A.S.) Hz.Üzeyr (A.S.), Hz.Ali (RA) veya başka bir kula ulû-hiyet isnad edenler, şu âlemde her an tezahür eden hadsiz tasarrufları ne ile izah edebilirler? Yâni, çekirdeklerden ağaçların icadında, nutfe ve yumurtalardan in-sanların ve hayvanların yaratılmasında, yağmurların yağmasında, rüzgârların esmesinde, gece ve gündüzün gelip gitmesinde, mevsimlerin değişmesinde, hâsılı zerrelerden yıldızlara, galaksilere kadar cereyan eden hadsiz faaliyetlerde, o mevhum şeriklere bir hisse mi veriyorlar? Yâni, o zâtların -hâşâ- birer ilâh gibi Cenâb-ı Hak'la ortak çalıştıklarını mı vehmediyorlar?

Bu âyetten gereken dersi alan, -ister alevî, ister sünnî olsun- hiçbir Müslüman, göklerin, yerin ve aralarındaki bütün mevcudatın hâlikıyetini, hâkimiyetini Allah'dan başkasına isnad etmekle, hıristiyanların düştüğü hatânın bir benzerine düşmez.

Cenâb-ı Hak, Tevbe suresinde de bu âyeti te'yiden şöyle buyurmaktadır:

"Yahudiler 'Üzeyr (A.S.) Allah'ın oğludur' dediler. Hıristiyanlar da 'Mesih Allah'ın oğludur1 dediler. Bu, onların ağızlarıyla uydurdukları sözlerdir ki, daha önce küfredenlerin sözlerine benziyor. Allah onları kahretsin. Haktan bâtıla nasıl çevriliyorlar?"

Âyet-i kerîmenin başında, Üzeyr ve İsa'ya (A.S.) Allah'ın oğlu demenin tamamen uydurma ve hakikattan uzak bir iftira olduğu ifâde edilmektedir. Bu ve benzeri itikadlara itibar edilmez. Âyet-i Kerîmenin devamında geçen "daha önce küfredenler'den maksat, meleklere Allah'ın kızları diyerek onlara ulûhiyetten hisse

verenlerdir. Âyet-i Kerîmenin sonunda, gerek Üzeyr (A.S.) gerek İsa (A.S.) ve gerekse melekleri Allah'a şerik koşanların haktan bâtıla çevrildikleri ifâde buyurulmaktadır.

Âyet-i Kerîmeden alınacak en büyük bir hisse de şudur: İster yahudi, ister hıristiyan olsun, Allah'a oğul isnad eden ehl-i kitabın bu sözleri, O'na şirk koşan putperest, ateşperest ve diğer bütün müşriklerin sözleriyle aynı noktada birleşiyor. Hepsi de Allah'a ortak koşuyorlar; hepsi de Allah'ın lanetine müslehak oluyorlar.

O halde, İbn-i Sebe'nin açmış olduğu dalâlet yolunda giden ve onun sapık fikirlerinin propagandası nı yapan kimseler de bu âyetteki kahra müstahak olurlar. Zira, Hz.Üzeyr (A.S.) veya Hz.İsa'yı (A.S.) Allah'a şerik koşmakla Hz.Ali'yi (RA) şerik koşmak arasında elbette bir fark yoktur.

Nisa sûresi, 116. âyet-i kerîmede de: "Doğrusu Allah kendisine şirk koşulmasını mağfiret etmez. Ondan (şirkten) başkasını ise, dilediği kimseden mağfiret buyurur. Kim de Allah'a şerik koşarsa hakikatta pek uzak bir dalâlete sapmıştır." buyurulmaktadır.

Görülüyor ki, Allah'a şirk koşmak, insanı, O'nun rahmet ve mağfiretinden ebediyyen uzaklaştıran bir dalâlet ve tevbe edilmemesi halinde, afvı mümkün olmayan azim bir cinayettir. Allah'a karşı bir küfran-ı nimet ve büyük bir iftiradır. Hem şirk, Allah'ın hukukuna tecâvüz olduğundan Kufan'da "en büyük bir zulüm" olarak tarif edilmiştir. Her günah, insan ruhunu, derecesine göre, lekedar eder. En büyük günah olan şirk ise, insan ruhunu o derece kirletir ve onun ulvî mahiyetini o derece tefessüh ettirir ki, artık o ruhta temizliğin hiçbir emaresi kalamaz.

İşte bunun içindir ki, Cenâb-ı Hak, bunlar hakkında:

"Ey iman edenler, şüphesiz müşrikler necistir (temiz değildirler)," buyurmuş ve hiç kimse hakkında kullanmadığı "necesün" tabirini, bunlar hakkında kullanmıştır. Gusül etmeyen

ve yıkanmayan bu pis insanların Mescid-i Haram'a girmeleri, bu âyet-i kerîme ile yasaklanmıştır.

Cenâb-ı Hak, şirk için "necesün" buyurmakla, bütün insanları şirkten tiksindirerek ikaz ve irşad etmiştir.

Bir başka âyet-i kerîmede de, şirkten kurtuluşun ancak tevhid ile olacağı şöyle beyan edilmiştir:

"(Ya Muhammed) de ki: 'Ey ehl-i kitap, bizimle sizin aranızda müsavi olan bir kelimeye gelin. Allah-ü Teâlâ'dan başkasına ibadet etmeyelim. O'na, hiçbir şeyi ortak koşmayalım. O'ndan başka, bazımız bazısını Rab ittihaz etmesin. Eğer onlar yüz çevirirlerse, deyiniz ki, Şahid olunuz ki, bizler gerçek Müslümanlarız." (Âl-i İmran,64)

Bu âyet-i kerimeyle, Cenâb-ı Hak, ehl-i kitabı tevhide davet ediyor ve "Ey insanlar, ibadetlerinizi yalnız ve yalnız Hâlik-i Zülcelâl'e hasredin. Ancak, O'nu hakiki Ma'bûd tanıyın. Hz.İsa (A.S.), Hz.Üzeyr veya herhangi bir insana ulûhiyet isnad etmeyin. (Allah'dan başka) bazınız bazınızı rab ittihaz etmesin," diyor.

Biraz düşünmekle hemen anlaşılır ki, Hz.İsa da (A.S.) Hz.Üzeyr de (A.S.), Hz.Ali de (RA) ancak kuldurlar. Onlar da bizim gibi ihtiyaçlardan, hastalıklardan, ölümden kendilerini kurtaramazlar.

Bizim gibi onlar da ihtiyaçlarını celb, belâlarını def etmekte Allah'ın rahmet, hıfz ve himayesine nihayet derecede muhtaçtırlar. Ancak onlar, Allah'ın lütfuyla nü-büvvet ve velayet şerefine ermek cihetiyle, diğer insanlardan üstün kılınmışlardır. Allah'ın makbul ve mahbub kulları olarak, insanlara O'nun varlığını, birliğini, sıfatlarını, fiillerini anlatmışlar ve Allah'a karşı kulluk vazifelerini nasıl ifa edecek-lerini öğretmişlerdir. Nihayetsiz kemâlin ancak Allah'a mahsus olduğunu, her hayrın O'nun elinde bulunduğunu, Zâtında olduğu gibi, sıfat ve fiillerinde de dengi olmadığını insanlara anlatmışlardır.

Onlar insanları şirkten men edip, kalblerine tevhidi yerleştirmek için kendilerinin birer sebeb, birer vesile olduklarını ve bu gaye için Allah tarafından vazifelen-dirildiklerini onlara -hakkıyla- bildirmişler ve onların bütün ibâdetlerini, şükürlerini, senalarını hep Allah'a tevcih etmeye çalışmışlardır.

Cenâb-ı Hak, bu zâtları mezkûr maksatlar için vazifelendirdiği halde, bazı kimselerin onlara ulûhiyet isnâd etmeleri onların gönderiliş gayelerine bütün bütün bütün zıttır ve en büyük bir cehalettir.

Yukarıda takdim ettiğimiz âyet-i kerîmelerden de açıkça anlaşıldığı gibi, Kur'ân-ı Kerîm, şirki bütün nev'ileriyle reddetmiş, -peygamber dahi olsa- hiçbir mahlûka ulûhiyet izafe edilemeyeceğini, edenlerin küfür ve dalâlete düşeceklerini açıkça beyan etmiştir.

Kur'an'a inanan ininsanlar Cenâb-ı Hakk'ı bütün âlemlerin Rabbi olarak bilirler. Âhiret gününün yegane Mâliki'nin O olduluğunu, şeksiz ve şüphesiz kabul ederler. Yalnız O'na ibadet edip, O'ndan yardım dilerler. Bütün fiillerinde, sözlerinde, hâllerinde Kur'an'ın gösterdiği Sırat-ı Müstakîm üzere olurlar. Allah-ü Teâlâ'nın "Herşeyin dizgini elinde, herşeyin hazinesi yanında, herşeyin yanında nâzır, her mekânda hazır, mekândan münezzeh, muallâ bir Kadir-i Zülcelâl, bir Hakîm-i Zülkemâl" olduğuna itikad ederler. Bütün hayırları O'ndan bilirler. Güneşi, yağmuru, baharı... rızık için, rızkı da hayatın devamı için birer sebeb olarak kabul ettikleri gibi; peygamberleri, mürşidleri, âlimleri de hidâyete ve ilâhî feyze birer vesile olarak bilirler. Her türlü şirkten azade, bütün hurafelerden müberrâ, akıl ve hikmete muvafık olan İslâmî hakikatlar etrafında toplanırlar.

Allah'a, maddeden münezzeh, zaman ve mekânla kayıtlı olmayan, ezelî ve ebedî bir Zât-ı Akdes olarak iman ederler. Onlar, sonradan yaratılan, madde ile kayıtlı, mekâna bağlı, yiyip içmeye

muhtaç ve ölümü tatmaya mahkûm olan bir insana -Peygamber dahil olsa- ulûhiyet isnad etmezler.

Bu bakımdan bazılarının İbn-i Sebe'nin maksatlı telkinlerine kapılarak Hz.Ali'ye (RA) **ulûhiyet** isnad etmeleri Kur'an'ın hükümlerine zıd, hakikatsiz bir hayal ve vehimden ibarettir. Bozulmamış hiçbir akıl böyle bir hurafe ve sapıklığı kabul etmez.

Hz.Ali'ye (RA) ulûhiyet isnad eden bu sapkınlar, herşeyden önce **Cenâb-ı Hakk'ın kudsî mahiyetiyle, mahlûkat mahiyetini birbirinden ayırd edememe gafletine düşmektedirler.** Halbuki, Hâlık'ın hakikati başka, mahlûkatın mahiyeti başkadır. Hiçbir eserin, ustasına benzemediği bilinen bir gerçektir. Meselâ, bir saat ne zâtı, ne mahiyeti, ne sıfat ve fiilleri itibariyle ustasına benzemez. Bunların her ikisi de mahlûk cinsinden oldukları halde, aralarında büyük bir mahiyet farklılığı vardır. O halde, bütün varlıkların Hâlık'ı olan Cenâb-ı Hakk'ın kudsî mahiyeti, nasıl olur da O'nun yarattığı bir insanın mahiyetiyle iltibas edilebilir?

Evet, Hz.Ali (RA) herşeyden önce bir insandı, bir mahlûktu. "Bir şey sabit olsa, levazımatıyla sabit olur" kaidesine göre, Hz.Ali'ye ulûhiyet isnad edildiğinde, sonsuz muhaller ortaya çıkar. Bunlardan bir kaçına işaret edelim:

Allah'ın vücûdu **vâcibdir.** Yâni, varlığı Zâtındandır; olmaması muhaldir. Hz.Ali'nin (R.A) varlığı ise, **mümkindir,** yani varlığı zâtından değildir; bir başlangıcı ve bir sonu vardır.

Cenab-ı Hakk'ın bütün sıfatları **sonsuz ve mutlaktır.** Hz.Ali (RA) ise, -bir insan olarak- herşeyi ile **mahlûk, âciz, muhtaç** bir varlıktır. İhlâs sûresinde beyan olunduğu gibi, Allah **Sameddir.** Yani, herşey O'na muhtaçtır; O ise, hiçbir şeye muhtaç değildir. Her varlığın, her ihtiyacını bizzat görür. Hz.Ali (RA) ise, -ana rahmine düşüşünden vefat edinceye kadar- hep **ihtiyaç dâiresinde** yaşamıştır. Yemiş, içmiş, uyumuş, elem ve ızdıraplar çekmiştir ve hakeza... Bütün bunlar mahlûk sıfatlarıdır.

Yine İhlâs suresinde Cenâb-ı Hak için: "Lem yelid ve lem yûled" buyurulur. Yâni, "O, kimseden doğmadı ve kimseyi de doğurmadı." Hz.Ali (RA) ise hem başkasında **doğmuştur,** hem de kendi **evlâtları vardır.**

Hem Allah **Kayyûm'dur.** Yani, Zâtında kâimdir. Bütün mevcudat ise, O'nun kudretiyle, ilmiyle... ayakta durmaktadır. Hz.Ali de O'nun **ihsanıyla hayatını devam ettirmiştir.**

Evet, bütün mevcudat, **Allah ile kâimdir.** Bu, Hz.Ali (RA) yaratılmadan evvel de böyleydi, hâlen de böyledir.

Allah, **"Ma'bûdün bilhak"** tır. Yani, ibadete lâyık ve müstehak ancak O'dur. Hz.Ali ise, ancak bir **kuldur.** On yaşından tâ vefatına kadar, aşk ve şevk ile Allah'a ibadet etmiş, namazını kılmış, orucunu tutmuştur.

Allah, zatında **mutlak kadir, mutlak ganidir.** Hz.Ali ise, **mekânda ve zamanın içinde** yaşamıştır.

Allah **maddeden mücerreddir. O ise, maddî** bir varlıktır.

Bir şahsın hem ilâh, hem insan olamayacağı az bir düşünceyle anlaşılır. Çünkü, insan her cihetle mahdut olan bir mahlûktur. Onun iktidarı, aklı, hissiyatı, cismaniyeti, ilmi sınırlı, ihtiyacı ise nihayetsizdir. Hz.Ali (RA) bir insan olduğuna göre, O'nun da her cihetle sınırlı olması gerekir. Eğer Hz.Ali'nin (RA) iktidarı, aklı, hayatı, cismaniyeti, hissiyatı, ilmi hudutsuz olup, hiçbir şeye muhtaç olmasa, o zaman insan olmaması lâzım gelir. Halbuki, Hz.Ali mahlûktur, mahduttur, insandır ve hadsiz ihtiyaç sahibi bir kuldur.

Allah-ü Teâlâ Hazretleri ise, yerin ve göğün hem Hâlık'ı, hem Ma'bûd'u, hem Hafîz'i, hem idarecisidir. Kudreti gayr-i mahdut, ilmi gayr-i mütenahî, sıfatları muhîttir. O'nun mebde' ve müntehası yoktur. Ezelî ve Ebedî'dir.

Müslüman olduğunu iddia eden İbn-i Sebe, elbet bütün bu hakikatları biliyordu. Fakat, o, bir maksadın peşindeydi. Bu hakikatları bile bile İran'ın mecusîlikten yeni dönmüş ve İslâm'ı

henüz lâyıkıyla anlayamamış insanlarına Hz.Ali'nin ulûhiyetini telkin etli. **İbn-i Sebe'ye aldananlar, şu kadarcık bir muhakemeyi bile yapamadılar ki, eğer Hz.Ali** (RA) **ilâh idiyse, bütün ömrü boyunca niçin ve kime iman ve ibadet etmişti? Kimin için namaz kılmış ve kimin huzurunda secdeye kapanmıştı? Bu hurafeye göre, Hz.Ali'nin -hâşâ- hem ma'bûd, hem âbid; hem Halik, hem mahlûk... olması lâzım gelmiyor muydu?**

Son olarak şunu da ifâde edelim ki; Hz.Ali'ye **ulûhiyet** isnad edenler, onun kendi sözlerinden bile haberdar değillerdir. Bunlar, hiç olmazsa, O'nun hutbelerini ihtiva eden **"Nehcü'l-Belâğat"** isimli eserini okumuş olsalardı, böyle bir cür'ette bulunmazlardı.

O, bütün sohbetlerinde, nasihatlarında, hutbelerinde, hep Cenâb-ı Hakk'ı tazim, tenzih etmiş ve insanları O'na ibadete teşvik etmiştir.

Bir defasında, kendisine tevhidden sual sorulduğunda şöyle cevap vermiştir:

"Tevhid, Allah'ı kalbine gelen, tahayyül, tasavvur ve tevehhüm ettiğin bütün ahvâlin mâverasında bilmektir."

Yine, bu mânâyı te'yiden şöyle buyurmuştur:

"**Allah, fehimlerde tasavvur, zihinlerde tahayyül olunan herşeyin mâverasıdır."** Yani, insanın kalbi, zihni, aklı, hayâli, hep mahlûk olduklarından, onlara gelen herşey de mahlûktur. Allah ise, zâtında sıfatlarında, fiillerinde mahlûkata benzemez. Akla, zihne, hayâle gelen herşey de mahlûktur. Allah ise zatında, sıfatlarında, fiillerinde mahlûkata benzemez. Akla, zihne, hayâle gelen herşey mahlûk olduğuna göre, onlara ulûhiyet isnad etmek apaçık şirktir. **Hz.Ali Efendimizin en sevmediği şey şirk olduğu halde, kendisine ulûhiyet isnad edilmesinden o pak ruhunun ne kadar müteessir olacağı düşünülsün.**

Bazı Kimseler, Hz.Ali'ye "Ulûhiyet" İsnad Ederken, Bazılarının da "Peygamber" Dediklerini İşitiyoruz. Bu iddia, nereden kaynaklanmaktadır. Ve bunlara nasıl cevap vermek gerekir?

Bu yanlış inanç da, diğerleri gibi İbn-i Sebe tarafından iddia edilmiştir. Bütün gayesi Müslümanların itikadını bozmak olan İbn-i Sebe, menfur faaliyetlerini sürdürürken, nabza göre şerbet vermesini iyi beceriyordu. Önce, bazı kimselere Hz.Ali'nin (RA) ilâh olduğunu telkin etmeye çalışıyor, bunun tutmayacağını anladığı yerde, O'na peygamberlik isnad ediyor; bunun da geçerli olmayacağını anladığı zaman ise, Hilâfetin en evvel Hz.Ali'nin hakkı olduğunu, bu hakkın kendisinden zulmen alındığını telkine kalkıyordu.

Dikkat edilirse, bu üç iddia arasında tezat vardır. Tezat ise hükümsüzdür. Şöyle ki ilâh olan, peygamber olamıyacağı gibi, peygamber için de hilâfet sözkonusu olamaz. Bu tezat dahi, açıkça gösteriyor ki mes'elenin altında sadece ve sadece ifsat ve ihanet yatmaktadır.

Malûmdur ki, herşeyin bir başlangıcı ve bir de nihayeti olduğu gibi, Hz.Âdem'le (A.S.) başlayan peygamberlik müessesesi de Hâtemü'l-Enbiyâ (SAV) ile son bulmuştur. Cenâb-ı Hak, peygamberlerin en ekmeli olan O Zât'ın eline semavi kitaplann en mükemmeli olan Kur'ân-ı Azimüşşân'ı vermiş ve nübüvvet müessesesini O Hâtemü'l-Enbiyâ ile tekmil etmiştir. Artık, kıyamete kadar Hz.Muhammed'den sonra bir peygamber

gelmeyecektir. Hz.Muhammed'in (S.A.V) Hâtemü'l-Enbiyâ olduğu, **Ahzâb** suresinde şu sekilde ifâde buyurulmaktadır :

"Muhammed sizin ricalinizden hiçbirinin babası değil ve lâkin Allah'ın Resulü ve peygamberlerin hâtemidir (sonuncusudur). Allah alimdir (herşeyi bilendir)."

Bu âyet-i kerimede Cenâb-ı Hak, hem Hz.Muhammed'in (SAV) ismini zikrederek O'nun peygamberliğini açıkça ifâde ediyor, hem de **"Hateme'nnebiyyîn"** buyurmakla, O'nun son peygamber olduğunu kesin olarak beyan buyuruyor.

Bilindiği gibi, kendisine kitap indirilen peygamberlere **resûl** denir. Âyet-i Kerimede Peygamberimiz (SAV) için hem **resûl,** hem de **Hâteme'n-nebiyyîn** buyurulnıasıyla artık kendinden sonra hiçbir nebînin gelmeyeceği ve nübüvvet kapısının O'nunla nihayet bulduğu kesinlikle bildirilmiş oluyor. Yâni, Hz.Muhammed (SAV) son nebî olduğu gibi, son resûl de olmaktadır. Zira, her resûl nebidir, fakat her nebî resûl değildir.

Âyet-i Kerîmede "Hateme'n-nebiyyîn" yerine "Hâteme'l-Mürselîn" buyurulsaydı, belki bazı kimseler, Peygamberimizden (SAV) sonra kitap sahibi olmayan bir nebînin gönderilebileceği vehmine kapılabilirlerdi. Böylece, âyet-i kerime bu husustaki bütün vehim ve vesveselerin kapısını kapatmış bulunmaktadır.

Allah-ü Teâlâ, A'raf sûresi 158. âyet-i kerîmesinde de şöyle buyurmaktadır:

"(Habîbim) de ki: "Ey insanlar! Şüphesiz ben göklerin ve yerin mülküne mâlik olan, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan, hem dirilten, hem öldüren Allah'ın size, hepinize gönderdiği peygamberim. O halde Allah'a ve O'nun ümmî nebîsi olan resulüne -ki kendisi de O Allah'a ve O'nun sözlerine iman etmekte olandır- iman edin. O'na tâbi olun, tâ ki doğru yolu bulmuş olasınız."

Görüldüğü gibi, bu âyette, Allah-ü Teâlâ, Peygamber Efendimize **peygamberliğini ilân etmesini** emir buyurmaktadır.

Malûmdur ki peygamberlikle vazifelenen kimselerin bu vazifelerini açıkça ilân etmeleri kendileri için farzdır. Bu, ilâhî bir kanundur. Gelmiş geçmiş bütün peygamberler, bu kanuna harfiyyen uymuş ve kimseden çekinmeyerek peygamberliklerini ilân etmişlerdir. Onların bir kısmı ateşe atılmış, bir kısmı kesilmiş, bir kısmı memleketlerinden sürülmüş, ancak hepsi de canları ve başları pahasına tebliğ vazifelerini bihakkın yerine getirmişlerdir.

Geçmiş Peygamberler gibi, Peygamber Efendimiz de (SAV) peygamberliği ilk âyetin nüzulüyle ilâna başlamış, kavim ve kabilesinin kendisine düşman olması O'nu zerre kadar korkutmamış, dâvasından vazgeçmesi için yapılan vaadlere de zerrece iltifat etmeyerek "Bir elime güneşi, bir elime ayı koysanız, ben yine bu dâvâmdan vazgeçmem," diyerek onların ne vaadlerine ne de tehditlerine ehemmiyet vermemiştir. Bütün insanlara gönderilen bir peygamber olarak, nazil olan her âyeti en şedit düşmanlarına dahi tebliğden çekinmediği gibi, bütün dünyanın meliklerine, imparatorlarına mektuplar yazmış, kendisine tâbi olmadıkları takdirde hidâyete eremeyeceklerini, mallarının, canlarının devletlerinin, milletlerinin selâmette olamayacağını çekinmeden ilân etmiştir.

Şimdi, Hz.Ali'ye peygamberlik isnad eden İbn-i Sebe ve taraftarlarının iddialarım, yukarıdaki âyetin ışığında kısaca tahlil edelim:

Evvelâ : Hz.Ali peygamberlikle vazifelendirilseydi, bu vazifeye herkesten önce kendisinin iman etmesi ve peygamberliğini ilân etmesi, O'nun için bir farz olurdu. Kendisinden ne yazıyla ne de sözle böyle bir şey asla vârid olmadığı gibi, aksine hakkında bu gibi iddialarda bulunanların bir kısmını yaktırdığı, bir kısmını ise sürgüne gönderdiği tarihen sabittir.

Kendisi daha on yaşında bir çocuk iken, Peygamberimizin son nebi olduğunu kabul etmiş ve bu uğurda maddi-manevî cihad etmiş, hilâfeti zamanında da Kur'an-ı Kerim'in hükümleri

harfiyyen uygulanmış, kısacası çocukluğundan tâ vefatına kadar Allah ve Resulü yolunda çalışmıştır.

Böyle bir zâta peygamberlik isnadında bulunmak hiçbir esasa dayanmayan bir hezeyandır.

Cenâb-ı Hak Sebe sûresinde:

"Seni de başka değil, ancak bütün insanlara şâmil bir risaletle rahmetimizin müjdecisi, azabımızın habercisi (olarak), gönderdik ve lâkin insanların ekserisi bilmezler." **(Sebe' sûresi, 28)**

Cenâb-ı Hak, bu âyet-i kerimeyle, Resûlullalı Efendimizin (SAV) peygamberliğinin bütün insanlara şâmil olduğunu açıkça beyan buyuruyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de, Hz.Muhammed'in (SAV) peygamber olduğunu açıkça ifâde eden bir diğer âyet-i kerime de Sûre-i Feth'in şu âyetidir:

"Muhammed Allah'ın resulüdür. O'nun maiyetinde bulunanla da kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında merhametlidirler. O'nları rükû ediciler, secde ediciler olarak görürsün."

Âyetin başında Hz.Muhammed'in (SAV) peygamberliğine Cenâb-ı Hak bizzat kendisi şehadet etmektedir. Yâni, Allah-ü Azimüşşân azamet-i celâliyle **Muhammed Resûlüllah'dır** buyuruyor. Bu şehadeti hangi vehim gölgeleyebilir? Kur'an'ın bu açık beyanlarına rağmen, Hz.Ali'ye peygamberlik isnad edilmesi bâtıldır, vehmîdir, esassızdır.

Bu isnadın hakikattan ne kadar uzak olduğu aşağıda yapacağımız bir mukayese ile çok daha iyi anlaşılır. Önce Hz.Muhammed'in (SAV) peygamberliğini tasdik edenlerin kimler olduğunu, daha sonra Hz.Ali'ye (RA) kimlerin peygamberlik isnad ettiklerini sıra ile takdim edelim.

Hz.Muhammed'in (SAV) son peygamber ve nebî olduğunu Kur'an haber vermiştir. Peygamber Efendimiz de kendi peygamberliğini tasdik, ilân ve başkalarına da tebliğ etmiştir.

Hz.Ali dahil Çariyâr-ı Güzîn Efendilerimizin hepsi ve bütün sahâbiler, Resûlüllah Efendimizin âhirzaman peygamberi olduğuna iman etmişler ve O'nun peygamberliğim bütün cihana yaymak için canlarıyla, mallarıyla cihad etmişlerdir. Ve nihayet bu münevver zevatı takip eden milyarlarca müslüman, hep Hz.Muhammed'in âhirzaman peygamberi olduğuna iman etmişler ve O'nun getirdiği bütün farzları, vâcibleri, sünnetleri fiilen yaşamışlardır.

Şimdi bir de Hz.Ali'ye (RA) kimlerin peygamberlik isnad ettiğine bakalım.

Daha önce de beyan ettiğimiz gibi, Hz.Ali Efendimize peygamberlik isnad edenler en başta İbn-i Sebe ve onun tabileri, ikinci olarak ateşperestlikten yeni dönmüş, fakat İslâm'ı henüz lâyıkıyla kavrayamamış bazı Şiî fırkalarıdır.

Bu mukayeseyi yapabilecek kadar bir muhakeme gücüne sahip hiçbir Müslümanın, Hz.Ali Efendimize nübüvvet isnadında bulunmak gibi azîm bir hatâya düşmemesi icab eder.

Farz-ı muhâl olarak İbn-i Sebe'nin sapık itikadı bir an için kabul edilmiş olunsa, bu takdirde başta Canâb-ı Allah'a, sonra Peygamber Efendimize, Hz.Ali dahil bütün sahâbe-i kirâma ve onlan takip eden bütün ehl-i tevhid Müslümanlara **hatâ** isnad edilmiş ve sadece bir grub hurâfecinin vehmî, hayalî safsatalarına hak denilmiş olunur. Bu ise, hakikatlann zıddına inkılâbıdır ve hakka bâtıl, bâtıla hak demektir.

Hz. Ali'nin ölmediği, İbn-i Mülcem'in öldürdüğü şahsın -hâşâ- onun kılığına girmiş bir şeytan olduğu iddia ediliyor ve, "O göğe çıkmıştır. Gök gürültüsü de, onun kamçısının şakırtısıdır" deniliyor.Bu iddiaya ne dersiniz?

Bu iddia da, bir önceki gibi yine İbn-i Sebe'nin köhne hurafelerinden biridir. Hz. Ali'ye (ra) ulûhiyet isnad eden bu adam, onun vefatı üzerine bu safsatayı ortaya atarak taraftarlarını buna inandırmayı başarmıştır. Maalesef o zaman hakkı bâtıldan, hayrı şerden ayıramayan bir takım cahil kimseler, bu hurafeye kapılmışlardı. Bu kimseler, İbn-i Sebe'nin sözlerinin, Kur'ân-ı Kerîm'in ölçülerine ve Peygamberimizin (sav) tebliğ ettiği hakikatlara ne kadar ters düştüğünü, maalesef muhakeme edememişlerdi. Halbuki, İbn-i Sebe'nin bu iddiasının sadece Kur'an'a değil, akıl ve mantığa, ilim ve hikmete de ne kadar zıt olduğu gayet açıktır. Bu iddiayı ortaya atan veya onlara kapılan kimseler, şu sorulara ne cevap vereceklerdir? Hz. Ali'nin (ra) göğe çekildiğini ve İbn-i Mülcem'in onun yerine şeytanı öldürdüğünü, o anda camide bulunan Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin Efendilerimiz ve diğer sahabeler bilmediler mi?

Şayet bilemedikleri iddia edilirse, o halde, bu seçkin zevatın bilemediğini, o anda hâdise mahallinde bulunmayan İbn-i Sebe, nasıl oldu da bilebildi? İbn-i Sebe, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin Efendilerimize de ulûhiyet isnad ettiğine göre, o zâtların bilemediklerini kendisi nasıl bilmişti? Kaldı ki, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin Efendilerimiz babalarını yaralı olduğu halde eve getirip

hizmetinde bulunmuşlardı. İbn-i Sebe'nin köhne hurafesine göre, onlar babaları diye haşa şeytana mı hizmet etmiş, onun mu cenaze namazını kılmışlardı? İbn-i Mülcem, Hz. Ali (ra) Efendimizi değil de, şeytanı öldürdüyse, mükâfatlandırılması lâzım gelmez miydi? Kendisine neden kısas uygulandı? Hz. Ali Efendimizin evlâtları masum birini öldürmekle katil mi olmuş oldular? Bütün ömrü boyunca Allah'tan azamî derecede korkan, Kur'an'ın hükümlerini gerek kendine, gerekse bütün insanlara tatbikte azamî hassasiyet gösteren, her anı Hakk'ı zikretmekle geçen ve Cennet ile müjdelenen bu zâta yapılan böyle bir iftira, şeytanları bile hayrete düşürecek büyük bir zulümdür. Kaldı ki, şeytanın kıyamete kadar yaşamasına Cenab-ı Hakk'ın müsaade ettiği Kur'an'ı Kerim'de açıkça ifade edilmiştir. Gök gürlemesi mes'elesine gelince, bu tamamen hayâl mahsulü, köhne bir hurafedir. Fakat ne yazık ki, henüz İslâm'ı lâyıkıyla öğrenme imkânı bulamamış bir takım insanlar, bu safsataya kanmışlardır. Bunlar, Hz. Ali şehid olmadan, yahut dünyaya gelmeden önce de, göğün gürlediğini, şimşeğin çaktığını maalesef düşünememişlerdir.

Bazıları tarafından, "Kur'ân-ı Kerîm, Hz.Ali (RA)'a gönderildiği halde Cebrail (a.s.) Onu Muhammed'e (SAV) getirdi" diye iddia ediliyor. Bu hususta ne diyorsunuz?

Bu iddia da diğerleri gibi Yahudilerden kaynaklanmaktadır. Nitekim Asr-ı Saâdet'te bazı Yahudiler, sırf Kur'ân-ı Kerîm'i Cebrail (A.S.) getirdiği için iman etmemişler ve bizzat Resûlüllah Efendimize, "**Cebrail bizim düşmanımızdır. Eğer sana gelen Mikâil olsaydı iman ederdik**." demişlerdir. Yâni, mes'elenin temelinde Yahudilerin Cebrail'e (A.S.) düşmanlığı yatmaktadır.

Evvelâ, şunu ifâde edelim ki, aşağıda mealini vereceğimiz âyet-i kerîme, bu ve benzeri safsatalara imkân bırakmayacak kadar açıktır:

"İman eden, sâlih amel işleyen, Muhammed'e indirileneki o Rablerinden gelen bir haktır iman eden kimselerin de günahlarını kefaretlendirmiş, hâllerini ıslâh etmiştir." **(Muhammed sûresi, 2)**

Bu âyet-i kerîmede Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı Kerîm'i Resûl-i Ekrem Efendimize indirdiğini, mü'minlerin O'na ve O'na indirilene iman etmeleri gerektiğini, hak ve hakikatin ancak Kur'an'da olduğunu beyan buyurmuştur.

Âyet-i Kerîmenin bu açık beyanı karşısında değil aklın, hiçbir vehmin dahi şüphe ve tereddüde düşmemesi gerekir.

Bununla beraber az da olsa, bazı safdil insanların bu vehme kapılmaları dolayısıyla meseleyi kısaca tahlil etmekte fayda görüyoruz.

Yukarıdaki yersiz iddia için iki ihtimal düşünülebilir: Birisi, Cebrail'in (A.S.) bu işi **kasten,** diğeri ise, **aldanarak** yaptığıdır.

Vahiy, Hz.Ali'ye (RA) gelmişken, Cebrail'in (A.S.) onu, kasten Hz.Muhammed'e (SAV) getirdiğini iddia edenler, nefsin daima yanlış yola sevkettiği ve şeytanın sürekli yanıltabildiği insan nev'i ile, şeytana kapılmaktan müberrâ melek nev'ini yanlış bir kıyas ile birbirine karıştırmaktadırlar.

İnsan nev'inde, elçilerin, bazan padişahlarını aldattıkları ve onların fermanlarını hile ile değiştirdikleri bir vakıadır. Cebrail'in (A.S.) ilâhî elçiliğini böyle bir elçiliğe benzetmek hem Allah'ı (C) hem de Cebrail'i (A.S.) bilmemektir.

Malumdur ki, melekler de peygamberler gibi **ismet sıfatı** ile muttasıftırlar. Yâni, onlar yaratılışları itibariyle günahtan münezzehtirler. Şerre kabiliyetleri yoktur; Allah'a isyan etmeleri imkânsızdır. Nitekim, onlar hakkında, "Meleklerin hiçbir cihetle hilâf-ı emir hareketleri yoktur. Hâlis bir ubudiyetten başka hiçbir icad, hiçbir müdahale, hattâ izinsiz şefaatları dahi olmaz," buyurulmuştur.

Bilindiği gibi dört büyük melek vardır ve Cebrail (A.S.) bunlardan biridir. Bütün melekler hakkında muhal olan isyan ve günah, Cibrîl-i Emin hakkında hiç düşünülmez.

Cenâb-ı Hak, Tekvir sûresinde Cebrail'i (A.S.) şöyle tavsif buyurmaktadır:

"Muhakkak o (Kur'an) çok şerefli bir Resulün (getirdiği) Kelâmdır. Azim bir kudrete mâliktir. Arş'ın sahibi (olan Allah) nezdinde çok itibarlıdır. O kendisine itaat olunandır. (Melâike-i mukarrebin O'na itaat ederler.) O emîndir." **(Tekvir sûresi, 19-21)**

Âyet-i Kerîmedeki resulden murad, **Ruhu'l Kudüs, Rûhu'l-Emîn** olan Cebrail'dir. (A.S.) Bütün melâike ve mukarrebin Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda O'na itaat eder ve emrini dinlerler. Zira O, Melâikelerin Resulü ve Sultanı'dır. İlâhî emirleri bütün Peygamberlere O getirdiği gibi, emrine verilen melâikelere de yine O tebliğ eder.

Görüldüğü gibi, Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'inde Cebrail'i (A.S.) medh ü sena ediyor, tezkiye ediyor ve O'na **Rûhu'l-Emin, Rûhu'l-Kudüs** diyor. Zerre kadar aklı olan bir insan, bu ilâhî haberi ve tezkiyeyi bir kenara bırakıp, vehim ve hayâl mahsulü bir itikada kapılmaz, ona itibar etmez.

Böyle bir inanç kabul edildiği takdirde şöyle bir safsata ortaya çıkar:

Peygamberleri Allah-ü Azîmüşşân değil de, hâşâ -Cebrail (A.S.) tayin etmiş olur. Bu takdirde Cebrail (A.S.) Allah'ın mahlûku, elçisi olduğu halde, O'nun arzusu ve iradesi Cenâb-ı Hakk'ın arzu ve iradesinin fevkine çıkmış olmaz mı?

Cebrail'e (A.S.) O'nun şanına yakışmayan bu iftirayı yapanlara karşı Cenâb-ı Hak, sûre-i Bakara'da şöyle bir tehditte bulunmaktadır:

"Kim Allah'ın meleklerine, peygamberlerine, Cebrail'e, Mikâiie düşman olur ise, şüphesiz Allah o kâfirlerin düşmanıdır." (Bakara sûresi, 68)

Görüldüğü gibi, âyet-i kerimede, Cenâb-ı Hak, meleklere ve peygamberlere düşmanlığı, kendisine düşmanlık olarak kabul etmekte ve kendisinin de o kâfirlerin düşmanı olduğunu ilân etmektedir.

Hz.Cebrail'in bu işi kasten değil de yanılarak, yâni Peygamberimizi, Hz.Ali'ye benzeterek yaptığı ihtimaline gelince, böyle bir ihtimal de tasavvur olunamaz.

Cebrail (A.S.) bir anda binler yıldızda bulunup, binler melâike-i kirâma Cenâb-ı Hakk'ın emirlerini unutmadan, şaşırmadan, karıştırmadan tebliğ eden, Allah'ın mükerrem bir elçisidir. O'nun ilmi insanlarınki gibi kesbî değil, vehbîdir. Kendisi yaratılıştan kâmildir. Bu mükemmel yaratılışı sayesindedir ki, Dıhye isimli sahâbe-i kirâmın timsâlinde huzur-u Nebevi'de vahyi tebliğ ederken, aynı anda haşmetli kanatlarıyla Arş-ı A'zam'da secde edebilmekte ve yine o anda binlerce yıldızda bulunup ayrı ayrı

emirleri hadsiz meleklere tebliğ edebilmektedir. Allah'ın böyle bir elçisine unutma, şaşırma, yanılma isnad etmek aklen muhaldir. Böyle bir isnad herşeyden önce Cenâb-ı Hakk'ı bilmemek demektir. Elbette herşeyi en güzel surette yaratan Cenâb-ı Hakk'ın, kendisine, noksan ve kusurlu bir elçi yarattığı düşünülemez.

Hem Kur'ân-ı Azimüşşân, bir defada değil, yirmi üç sene zarfında âyet âyet, sûre sûre inzal edilmiştir. Cebrail'in (A.S.) böyle bir hata yaptığı (hâşâ) bir an için düşünülse bile Cenâb-ı Hak kendisini ikaz ve hatasını tashih ederdi. Farz-ı muhal olarak Cebrail'in (A.S.) yanılabildiği kabul edildiği takdirde, O'nun geçmiş peygamberlere getirdiği âyetlere de şüpheyle bakmak icab eder. Bu ise, emsalsiz bir cinayettir.

Kaldı ki, Cebrail (A.S.) Muhammed'i (SAV) ilk defa vahiy tebliğ ederken görmüş değildi. Doğumundan itibaren O'nunla alâkadar olmaya başlamış ve bu alâkası, nezâreti, hizmeti ve muhafazası, çocukluk ve gençlik yıllarında da aralıksız devam etmişti. Yâni, vahiy gelmeden önce de Resûlüllah Efendimiz, daima O'nun nezâret ve murakabesi altındaydı.

Son olarak şu noktayı da nazara vermek lâzımdır : Peygamber Efendimize vahiy geldiğinde, Hz.Ali Efendimiz on yaşlarındaydı. Peygamberimiz ile Hz.Ali'yi değil Cebrail'in, en akılsız bir kimsenin dahi birbirilerine benzetmesi düşünülemezdi.

Bu açık hakikate rağmen, bin dört yüz seneden beri bazı kimselerin nasıl olup da, bu safsataya inandıkları ve bu hurafenin arkasından gittiklerini anlamak mümkün değildir.

Deniliyor ki: "Kur'ân, aslında bugün mevcut olan 6666 âyetten daha fazlaydı. Hz.Osman zamanında, bazı yerler çıkarılarak, şimdiki miktara indirildi." Bu iddiaya ne dersiniz?

Kur'ân Allah kelâmıdır. Ona herhangi bir şeyi idhal gibi, ihraç da tekfir sebebidir. Yani, **Kur'an'dan herhangi bir âyeti Kur'an'dan saymayarak çıkarmak küfür olduğu gibi, ona Kur'an'mış gibi fazladan bir şeyi ilâve etmek de yine küfürdür.** Bilindiği gibi, Kur'ân'ın **Mushaf** haline getirilmesi, ashabın hafızlarının riyaseti altında, Hz.Ebûbekir Efendimizin hilâfeti sırasında olmuştu. Başta Hz.Ali Efendimiz, bütün ashâb bu Kur'an'ı kabul etmiştir. Hz.Peygamber'e indirilen Kur'ân olduğunda icmâ ve ittifak etmişlerdir. Hz.Osman'ın (RA) yaptığı ise, Kur'an'ı yeniden toplamak değil, bu Mushaf'ı, yine ashabın nezâreti altında çoğaltmak olmuştur. Binâenaleyh, böyle bir iddia, Hz.Osman ve Hz.Ali de dahil, bütün sahâbileri büyük bir şüphe ve zan altına sokmak demektir.

Saniyen: Böyle bir iddia, **Kur'an'ın tahrif ve tağyir edildiği** iftirasını da taşımaktadır. Halbuki Kur'an, Peygamber Efendimizin en büyük mûcizesidir. Cenâb-ı Hak, **"Kur'an'ı biz indirdik; koruyacak olan da biziz"** buyurarak O'nda tahrif ve tağyir (azaltma-çoğaltma) yapılamayacağını kesinlikle haber vermiş; Kur'an'ın korunmasını bu âyetle kıyamete kadar taahhüd altına almıştır.

Bugün yeryüzündeki bütün Kur'an'lar aynıdır. İran'da da aynı, Irak'ta da. Mısır'da da aynı, Pakistan'da da. Avrupada'da aynı,

Amerika'da da. Asr-ı Saâdet'ten bu yana milyonlar hafızların kalblerinde yazılmış, milyarlar diller ile bıkılıp usanılmadan okunmuş ve hâlen okunmaktadır.

Böyle bir mânevi saltanat ve makam-ı ihtiram, Kur'an'dan başka hiçbir semavi kitaba nasip olmamıştır.

Kur'an'dan azaltma yapıldığı iddiası, Kur'an'ın bu muallâ mevkiine şüphe düşürmek gayesini taşımaktadır. Zira Kur'an, gönüllerde taht kurmaya devam ettikçe, hükümleriyle amel edildikçe, İslâmiyeti söndürmek, ortadan kaldırmak mümkün olmayacaktır.

Bunu başta İbn-i Sebe, dünkü ve bugünkü bütün İslâm düşmanları bilmektedirler. Nitekim bir asır önce, İngiliz Müstemlekât Nâzın Gladiston'un söylediği şu söz, bu gerçeğin te'yididir: "Bu Kur'an Müslümanların elinde bulundukça biz onlara hâkim olamayız. Ne yapıp yapıp Kur'an'ı ortadan kaldırmalıyız, ya da Müslümanları O'ndan soğutmalıyız."

Bu yüzden şuurlu bir Müslüman, Kur'an'la ilgili her türlü isnad ve ithamı bu plânın bir parçası olarak görmeli; Kur'an'a olan ilgi ve irtibatını daha fazla artırarak, İslâm düşmanlarının bu sinsi plânlarını boşa çıkarmalıdır.

Diğer taraftan, İslâm âleminde, Kur'an'ın feyziyle asırlardır, milyonlar müçtehidler, müfessirler, âlimler, fakîhler yetişmişlerdir. Herbiri Kur'an'ı baştacı etmiş; ilmini, fikrini, ilhamını ondan alarak yüzbinlerce cilt kıymetli eserler te'lif eylemişlerdir. Bu iddia bir an için vârid sayılsa, bütün bu âlimlerin ya cahil, ya da hilekâr olduğu, eserlerinin de asılsız, hakikatsiz şeyler bulunduğu kabullenilmesi gerekir ki, böyle bir iddiayı şeytanlar bile ileri süremez ve kimseye kabul ettiremez.

Sâlisen: Hz.Ali Efendimiz, Kur'an'ın bir hakikatini imtisal için, canı gibi sevdiği, Cennet arkadaşı Hz.Talha ve Zübeyr ile, Resûlüllah'ın pak zevcesi Hz.Âişe validemizle harbetmekten bile çekinmemiştir. O, Kur'an'ın bir emrinin tatbiki uğruna bunca

sevdikleriyle mücadeleyi göze alırken, Kur'an'ın tenkis ve tağyirine seyirci kalması, razı olması düşünülebilir mi? Kur'an'ın bir mes'elesi için her türlü tehlikeyi göze alan birine, böyle bir suikasta göz yummak yakışır mı?

Kaldı ki Hz.Ali Efendimizin kendi eliyle yazdığı Kur'an da meydandadır. Bu Kur'an, Hz.Osman'ın Kur'an'ının aynıdır. Hz.Ali Efendimiz hayatı boyunca O'nu okumuş, O'nunla amel etmiştir. Âl-i Beyt de aynı Kur'an'ı okuyarak maneviyat fezasında terakki etmişler; mânevi ve ruhî kemalâtlarını O'ndan almışlardır.

Bazı Alevîler Ehl-i Sünnete Mensup Müslümanları Yezîd'in Zulmüne Tarafdar Olmakla İtham Ediyorlar.Bu ithama Karşı ne Dersiniz?

Şunu hemen ifâde edelim ki, bu ithamı yapan Alevîler hakikatta azınlıktadırlar. Büyük ekseriyeti teşkil eden akl-ı selim sahibi Alevîler ise, Ehl-i Sünnet'e mensup Müslümanların Âl-i Bey'i ciddi olarak sevdiklerini ve onlara karşı muhabbet beslediklerini, onları daima tâzimle yâdettiklerini yakînen bilirler. Bununla beraber, yine de, mes'eleyi kısaca tahlil etmekte fayda vardır, zannediyoruz.

Ehl-i Sünnet'e mensub Müslümanlara Yezid diyerek onları töhmet altında bırakmak hiç bir bakımdan doğru değildir. Bu fevkalâde yanlış bir hüküm ve büyük hatadır. Zira, Müslümanlar Ehl-i Beyt'i ciddi sevmişler ve Yezid'in işlediği emsalsiz zulme, ne fiilen, ne fikren, ne kalben, ne de hayâlen asla iştirak etmemişler, aksine bundan fevkalâde müteessir olmuşlardır.

Evet, Ehl-i Beyt'i sevmek ve onlara yapılan zulümler karşısında müteessir olmak mü'minlerin imanlarının icabıdır. Kur'ân-ı Azîmüşşân mü'minlere, "**Ehl-i Beyt'e muhabbet etmelerini**" emrettiği gibi, Peygamber Efendimiz (SAV) de Hasan-Hüseyin Efendilerimize fevkalâde muhabbet göstermişler ve birçok hadîs-i şerîfleriyle mü'minleri onları sevmeye teşvik etmişlerdir. Hattâ bir defasında onlan mübarek kucağına alarak, "Allah'ım, bunları ben seviyorum, sen de sev ve bunları sevenleri de sev." buyurmuşlardır. Buna binâen, dört hak mezhebin

hepsinde de "**Ehl-i Beyt'e muhabbetin vâcib olduğuna**" hükmedilmiştir.

İnsafla düşünülecek olunursa, Sünnî Müslümanları Yezid'e ve O'nun zulmüne taraftar göstermek asla mümkün değildir. Zira, Yezid've taraftarları Ehl-i Beyt'e karşı misilsiz cinayet işlemişler ve ümmet'i Muhammed'in kalblerini yaralamışlardır. Bütün Müslümanlar, yeri göğü titreten, ehl-i insafı ağlatan bu cinayetlerin, dün olduğu gibi, bugün de ızdırabını çekmektedirler. Cenâb-ı Hakk'ın:

"Zâlimlere, herhangi bir zulüm, bir cinayet, bir haksızlık yapmış olanlara meyletmeyiz. Tâ ki, nâr (ateş) size dokunmasın." **(Hûd sûresi, 113)**

Fermanına muhatap olan aklı başında bir mü'minin Yezid'in cinayetlerine taraftar olması nasıl düşünülebilir ve söylenebilir? Cihanda eşine ender rastlanan böylesine bir zulme şerik olmak, kalben dahi olsa iştirak etmek mümkün müdür? Elbette ki değildir!...

Evet, Müslümanlar Yezid ve taraftarlanndan daima nefret etmişlerdir. Bunun en açık bir delili şudur ki, o günden bugüne kadar hiçbir Müslümanın, çocuğuna **Yezid** ismi verdiği görülmemiştir. Fakat çocuklarına Ali, Hasan, Hüseyin isimlerini verenler pek çoktur. Halen bütün hutbelerde tazim ve dua mânâsında **Çârıyâr Efendimizle** birlikte **Hasan** ve **Hüseyin Efendilerimizin** de isimleri zikredilmektedir.

Burada, mes'eleyi biraz daha vuzuha kavuşturmak için Kur'ân-ı Azîmüşşân'da zikredilen mühim bir düsturu nazara vermemiz yerinde olacaktır: Kur'ân-ı Kerîm'e göre, "Bir kimse bir başkasının hatasından, günahından, cinayetinden sorumlu tutulamaz". Bu kaideden hareketle, bir kimsenin işlediği bir cinayet yüzünden onun babasını, kardeşlerini, evlâtlarını, yahut akrabalarını mes'ul tutmak mümkün değildir. Hakikat böyle iken, Yezid'in işlediği cinayetler yüzünden o günden bugüne kadar

gelip geçen bütün sünnî Müslümanlar nasıl mes'ul tutulabilir? Böyle bir telâkki, değil İslâm hukukunda, dünyadaki hiçbir hukuk sisteminde mevcut değildir.

Şu halde, bugün, eğer selâhiyetli bir mahkeme hey'eti bir araya gelse ve hicretin 61. senesinde vuk'ubulan o cinayeti yeniden görüşse, acaba asıl faillerinin dışında kalan, o günkü masum insanları ve yine o günden bugüne kadar gelip geçen bütün Müslümanları, hangi adalet prensibiyle mahkûm edebilir, tazip edebilir, idam edebilir?

Şu kaideyi de zikretmekte fayda mülâhaza ediyoruz: Herhangi bir kimseye bir hâdise isnad edildiğinde, o şahıs ile o hâdise arasında bir münasebet aranır. Dün Endülüs'te, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluklarında yaşamış bulunan ve bugün Avrupa'da, Hint'te, Yemen'de... yaşamakta olan müslümanlarla Yezid'in işlediği cinayetler arasında nasıl bir münasebet olabilir ki, onlar mahkûm edilebilsinler? Böyle bir itham, ehl-i insaf ve vicdan nazarında, câhiliye âdeti olan kan dâvalarından çok daha aşağı bir seviyededir.

Bilindiği gibi, kan dâvası güdenler, sadece cinayeti işleyen kimsenin akrabalarına zulmederler. Bu ithamda bulunanlar, bu câhiliye mantığı ile dahi hareket etseler, ancak cinayeti işleyenlerin kendilerine, evlâtlarına, torunlarına ve akrabalarına kin besleyebilirler, zulmedebilirler. O halde, düşmanlıklarını bütün Müslümanlara teşmil etmelerinin câhiliye mantığında bile yeri yoktur.

Şu noktayı da ehemmiyetle nazara almak icabeder. Ehl-i Sünnet'e mensup Müslümanların Yezid'i sevdiklerini ve o mel'unun cinayetlerine rıza gösterdiklerini iddia etmek büyük bir iftiradır. İftira ise, dinimizde en büyük bir günahtır. Nitekim, Peygamberimiz (SAV) şu hadîs-i şerîfiyle mü'minleri iftiradan şiddetle menetmiştir:

"Bir kimse, bir müminde olmayan bir şeyi ona isnat ederse(iftira ederse), yaptığı iftiranın cezasını çekmeden Allahü teâlâ onu koyduğu Cehennemden çıkarmaz." (Ebu Davud, Akdiye, 14; İbn Mace, Eşribe,4)

Başka bir hadis ise şöyledir: **"..Kim (karalamak gayesiyle) bir müslümana bir iftira ederse Allah o kimseyi bu söylediği sözler (in vebâlin)den (tamamen temize) çıkıncaya kadar cehennem köprüsü (sırat) üzerinde bekletir."** (Ebu Davud, Edeb, 36)

Bu hak dostlarını böyle bir zulme taraftar göstermek Cenâb-ı Hakk'a karşı muaraza, yani, itiraz etmek demektir. Zira Cenâb-ı Hak bir hadîs-i kudsîde meâlen: "Her kim bir velî kuluma, şanına yakışmayan bir şeyi isnad etmekle eza ve cefa ederse, bana harb açmış olur. Bana harb açan ise ebedî hüsran ile mahkûm olur," buyurmaktadır.

Mevzuumuzla yakın alâkası olması cihetiyle muhabbet ve buğz etme üzerine kısaca durmakta fayda görüyoruz. Dinimize göre, muhabbet de, buğzda ancak Allah için oldukları takdirde makbuldür ve ibadet sayılır. Muhabbet madem Allah içindir. Öyle ise, sevilen kimse veya şeyler Allah'a götürmeli, O'nu perdelememeli. Cam gibi şeffaf olmalı, O'nu göstermeli. Aksi takdirde, bu muhabbet Azîz ve Celîl olan Rabbiyle kendi arasında bir hicab (perde) olur.

Bir mü'min, başta, Peygamberimiz olmak üzere muhabbete lâyık bütün zâtları ancak Allah için sevecek ve onlara elinden geldiğince benzemeye çalışacaktır. Demek ki, muhabbette iki temel esas vardır. Birisi, muhabbetin Allah rızası için olması; diğeri ise, muhabbet edilen zâta hâl ve hareketlerde benzemeye çalışılmasıdır.

Bu bakımdan, bir Müslüman Hz.Hasan ve Hüseyin Efendilerimizi ancak ve ancak Allah için sevecek ve her hususta onlara benzemeye çalışacak, yani onlar gibi inanıp yaşayacak,

onlar gibi düşünüp ibadet edecektir. Yoksa, "Ben Hasan ve Hüseyin Efendilerimizi seviyorum, bu bana yeter" **demek kişiyi kurtarmaz.**

Buğz mes'elesine gelince, muhabbet gibi o da Allah için olmalı ve buğz edilen kimseye benzemekten şiddetle kaçınılmalıdır. Buna göre bir Müslüman, Yezid'e Allah için buğz edecek, onu sevmeyecek ve onun işlediği haram ve isyandan, nifak ve iftiradan, fısk ve sefahetten uzak kalmaya azamî hassasiyet gösterecektir. Hâl ve hareketlerinde Yezid'e benzemek ve ona sadece mücerret olarak lanet etmek, Müslümana hiçbir hayır ve sevap kazandırmaz.

Şu da bir hakikattir ki, bir kimse şeytandan nefret ettiğini iddia etse de Allah'ın hiçbir emrini yerine getirmese ve O'nun haram kıldığı fiilleri işlese, bu adamın **şeytana laneti** kendisini kulluk mükellefiyetinden kurtaramaz, necatına vesile olamaz. Yezid'e her gün yüzlerce defa lanet etmekle beraber, Yezid'in yolunda giden, İslâmiyetten uzaklaşan, içkiye müptelâ olan, namazını ve orucunu terk eden bir Müslümanın hâli de bunun gibidir.

Kaldı ki, Yezid daha dünyada iken belâsını bulmuştur. Şöyle ki, Cenâb-ı Hak sadece Müslümanların değil, bütün insanların kalblerinde ona muhabbet kapılarını kapatmıştır. Diğer taraftan Yezid islâmiyeti yaşamaktan gitgide uzaklaşmış, sonunda namazı terketmiş, içki müptelâsı olmuştur. İçki iptilâsında o derece ileri gitmiştir ki, kendisine, "İçkiyi Allah-ü Teâlâ'nın haram kıldığı ve bunun Kur'an'la sabit olduğu" söylendiğinde, "Kur'an'da haramsa da, İncil'de helâldir" diyerek kendisini büyük bir tehlikeye atmıştır.

Bugün de içki müptelâları arasında öylesine sapık bir çizgiye varanlar oluyor ki, insan ister istemez ürperiyor. Bunlar, Kur'an'ın haram kıldığı ve necis olarak tabir ettiği şarabı takdis ediyor ve içkiden, sözüm ona, manevî bir haz duyduklarını iddia edebiliyorlar.

Müslümanlar Arasında Asırlardan Beri Devam Eden bu Alevî-Sünnî İhtilâfının Sizce Hâl Çaresi Nedir?

Dinimizde halli mümkün olmayacak hiçbir mes'ele yoktur. Yeter ki ihtilâflar karşılıklı anlayış içinde ele alınsın, şefkat esas tutulsun, mes'elenin üzerine ilim ve irşad ile gidilsin. İster Sünnî ister Alevî olsun, himmetperver insanlar bu ihtilâfın izalesine el birliği ile çalışsalar taraflar arasında samimi bir uhuvvetin te'sisine ve Müslümanları birbirilerine sevdirmeye, kaynaştırmaya, birleştirmeye biiznillah muvaffak olabilirler.

Bu vatanda yaşayan bütün Sünnî Müslümanlar Hz.Ali ve bütün Ehl-i Beyt'i hakkıyla severler. Ancak bu sevgilerinde itidal üzere bulunurlar. Ne onlara ulûhiyet veya nübüvvet isnad eden müfrit bir Şia gibi, ne de onların kadir ve şereflerini inkâr eden **Haricîler** gibi düşünürler.

Tarihe baktığımızda Alevîlerin, Sünnîlerdeki bu takdire şayan telâkkiyi her nasılsa ehemmiyetle nazara almadıklarını ve onlara gereğince yaklaşmadıklarını, aksine kendilerine **Yezid** diyerek onlardan gitgide uzaklaştıklarını görüyoruz. Buna karşılık Sünnîlerin de Alevîlerin ikaz, irşad ve iknaları hususuna lâyıkınca eğilmediklerini, hak ve hakikati onların kapısına götürmekte metod hatasına müştüklerini müşahede ediyoruz. Gerçekte, "Onlar da bizim kardeşimizdir," denilerek kendilerine şefkat kucağı gereğince açılmamış, onlara münasib üslûpla, güzel nasihatlerle yaklaşılmamış, dinin yüce hakikatları kendilerine bizzat götürülerek, konuşularak izah edilmemiş ve onlara dinî tedrisat lâyıkınca götürülmemiştir.

Diğer taraftan, devletin de bu sun'î ihtilâfın halline gereken ehemmiyeti vermediğini, Alevîlerin iskân mahallerine camiler yapma, -Kur'an kursları açma ve vaizler tayin etme gibi hizmetlerin ihmal edildiğini müşahede ediyoruz.

Hâl böyle olunca, onlar da tenkid ve tahriklerle mes'eleyi çığırından çıkarmışlar ve bu ihtilâfı kapanması güç bir yara haline sokmuşlardır.

Temelde dinleri, dilleri ve milletleri bir olan, aynı tarih ve kültüre sahip bulunan ve aynı vatanda yaşayan bu insanlar, gitgide birer hasım, birer düşman vaziyetine sokulmak istenmişlerdir.

Kanaatimiz odur ki, bugün başta Diyanet camiası olmak üzere, memleketimizin bütün münevver ve güzide insanları, bütün gayret ve himmetlerini bu ihtilâfın izalesine sarfetseler birlik ve beraberliği yeniden te'sis edebilir ve dış kaynaklı entrikaları te'sirsiz hale sokabilirler.

Cenâb-ı Hak, Âl-i İmrân sûresinde (104. âyet) bu vazifeyi yapmaları hususunda mü'minlere şöyle emrediyor: "İçinizden insanları hayra çağıracak, iyiliği emredecek, kötülükten alıkoyacak bir cemaat bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir."

Bu izahlardan sonra mezkûr ihtilâfın çaresinin ne olduğu hususuna gelelim.

Bu ihtilâftan halletmenin tek yolu Kur'an ve sünnet-i Nebeviye'ye sarılmaktır. Zira, **Kur'an ve Sünnet,** ikisi de beşerin maddî-mânevî bütün hastalıklarına şifa olarak gönderilmiştir. Cemiyetler, onlara sarılmakla her türlü belâ ve musibetlerden kurtulacakları gibi, umumî hatâları neticesi saplandıkları bataklıklardan da yine o iki sağlam ipe (hablülmetine) sarılmakla necat bulurlar, kurtuluşa ererler. Buna en büyük delilimiz ise o kapkara cahiliyet devrinden pırlanta misâl **Asr-ı Saâdet'in** zuhurudur.

Madem ki, **Kur'an ve Sünnet** böylesine zengin bir şifahanedir. O halde O'nun ziyası altında marazî bir hayat yaşamak bize asla yakışmaz ve akıl kârı değildir. İhtilâfları bertaraf etmek, hurafeleri dağıtmak ve safsatalara nihayet vermek acil bir *zarurettir.*

Kur'ân-ı Azîmüşşân'da ve Sünnet-i Seniyye'de, ihtilâfları halletmek için zikredilen birçok âyet ve hadîslerden numune olarak sadece birkaçını aşağıya alıyoruz.

Cenâb-ı Hak Âl-i İmrân sûresinde şöyle buyuruyor : "Ey mü'minler, kendilerine açık deliller ve âyetler geldikten sonra, parçalanıp ayrılığa düşen Hıristiyan ve Yahudiler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azab vardır."

Hucürât sûresi 10. âyet-i kerîmesinde ise, "Muhakkak mü'minler kardeştir. Siz (bir ihtilâf halinde) o kardeşlerin aralannı ıslâh edin ki merhamet olunasınız" buyuruluyor.

Âyet-i kerîmeden anlaşıldığı gibi, Cenâb-ı Hak mü'minlere, aralarında bir ihtilâf zuhuru halinde bunun ıslâhına çalışmalarını emrediyor. Dolayısıyla fitnenin devamına sebeb olan ve Müslümanları birbirine düşüren menfî davranışlardan da mü'minleri yasaklamış oluyor. Biz bu emre uyarak, Alevî-Sünnî bütün Müslümanlar, ittifak halinde bu yaranın ıslâhı için gayret göstermeli, birlik ve beraberliğin faydalarını, kin ve adavetin ise zararlarını hakkıyla idrâk etmeliyiz.

Bir mü'min, diğer bir mü'min kardeşini, hatalı da olsa sevecek ve hatasının tashihine çalışacaktır. Bilindiği gibi, doktorlar hastalarını şefkat ve merhametle, sabır ve anlayışla tedavi ederler. Hastalarını, "Niçin hastalandın?" diye azarlamak yerine, onlardaki hastalık mikroplanyla mücadele eder, onları bir an önce sıhhate kavuşturmaya çalışırlar.

Mü'minler de aralarındaki ihtilâfları hallederken en azından bir doktor kadar hassas olmalıdırlar. Vaktiyle, hasbelkader açılmış

bulunan yaralan büyük bir anlayış, hoşgörü ve sabırla tedavi etmelidirler.

Bir mü'min, diğer bir mü'min kardeşinden zuhur eden herhangi bir hatayı değerlendirirken kendi hissiyatını, ferdî ve indî görüşlerini esas almak yerine **Kur'an** ve **Sünnet** ne buyurmuşsa ona aynen uymalı, ifrat ve tefritten sakınmalıdır. Dinimiz bir şeye **haram** demişse, onu **haram, helâl** demişse helâl, **mekruh** demişse **mekruh** bilmelidir. Bu hakikata binâen ister ibadetin, ister ahlâkın, ister itikadın, isterse örf ve âdetin herhangi birinde yaptığımız bir hatayı dinimiz ne ölçüde suç saymışsa, biz de onu öyle bilmeliyiz. His ve nefsimizi işe katarak ölçüyü bozmamalıyız. Buna hakkımız yoktur.

Bu noktadan hareketle, böyle hatalı kimselerle alâkayı kesmek, onlara kin ve iğbirarla taarruz etmek yerine, onlara hakikati münasip bir lisanla tebliğ etmeli ve kendilerini şefkatle irşad etmeliyiz. Zira, "Medenilere galebe ikna iledir, söz anlamayan vahşiler gibi icbar ile değildir."

Bizim dinimiz şefkat ve merhametin menbâıdır. Bu menbâdan içen, tefeyyüz eden biz Müslümanlar da, bu şefkat ve merhamete uygun bir halet-i ruhiye içinde, çevremizdekilere nasihat edeceğiz, güzel telkinlerde bulunacağız, onlara huzur ve sürür götürmeye çalışacağız.

Nitekim, Allahü Teâlâ bize bu hususta en güzel ölçüyü

Nahl sûresinin 125. âyet-i kerîmesinde şöyle beyan ediyor:

"Habîbim! İnsanları Rabb-i Teâlâ'nın yoluna hikmetle (açık delillerle ve güzel vaazlarla) davet et. Ve onlarla muhkem ve güzel mukaddemelerle, mülayim ve tatlı sözlerle mücadele et (ki davetin hüsn-ü te'sir hâsıl etsin)."

Peygamberimiz de bu ve emsali âyetleri örnek alarak mü'minleri ilim ve hikmetle irşad eder, bu irşadını hüccet ve delillere istinad ettirirdi.

İrşadında ve ikazında hiddet ve şiddet göstermezdi. Muhataplarını samimî bir hava içerisinde karşılar, onlara şefkat ve merhametle nasihatta bulunurdu. Doğru ve gerçeği anlatmakta daima **kavl-i leyyini,** yani tatlı dili, güzel sözü tercih ederdi. Zihinlerde meydana gelen şüphe ve tereddütleri büyük bir sabır ve metanetle izale ederdi. Muhataplarına itibar eder ve onları ikna etmek için fesahat ve belagatla tane tane konuşurdu. Sorulan sualler yersiz de olsa tebessümle karşılar, ciddiye alırdı. Vaaz ve nasihatlerindeki te'sirin en büyük bir sebebi de insanların kusurlarını bağışlayıp, onları affetmesiydi. Hattâ en çok sevdiği amcasını ve daha birçok akraba ve sahâbelerini şehid eden ve ettirenleri Mekke'nin fethi sırasında affetmişti. Halbuki, o gün bütün güç ve kuvvet elindeydi. Onları dilediği gibi cezalandırabilirdi.

İşte böyle büyük ve ulvî seciyelerle etrafındaki insanların ruhlarına te'sir etti ve onların nüve halindeki kabiliyet ve istidatlarını uyandırdı, inkişaf ettirdi. Onları insanlık semâsının birer yıldızı haline getirdi. O asrı perdeleyen cehalet sislerini kaldırdı. Âlemin şeklini değiştirdi. İnsanlar arasında adalet, muhabbet, yardımlaşma gibi ulvî seciyeleri ihya etti. Ferdî ve içtimaî hayatı tehdit eden bütün hastalıklara karşı şifayâb ilâçlar getirdi ve biiznillâh insanlık âlemini tedavi etti.

İşte, âlemlere rahmet olarak gönderilen iki cihanın şanı yüce efendisi Peygamberimiz (SAV), bir hadîs-i şeriflerinde: "Mü'minler bir binanın taşları gibidirler. Birbirilerini yıkılmaktan muhafaza ederler," buyurarak mü'minler arasındaki muhabbet ve uhuvvetin ehemmiyetini en veciz bir şekilde ifâde buyurmuştur.

Evet, İslâm kardeşliğindeki fayda ve maslahatı hisseden kalbler ve onun ehemmiyetini idrâk eden akıllar birbirilerinden asla kopmazlar, ayrılmazlar. Birlik ve beraberliğe, samimiyet ve muhabbete fevkalâde ehemmiyet verirler. Dünya ve, âhiretlerinin

saadet ve selâmetini bunda bilirler. His ve vehme iltifat etmez, Kur'an ve sünnete istinad etmeyen hedeflere yönelmezler.

Evet, ferdi ve içtimaî hayatın saadet ve lezzeti ittihaddadır.Bediüzzaman Hazretlerinin dediği gibi;"ittifakta kuvvet , ittihadda hayat,uhuvvette saadet vardır.

Bu da ancak kalblerin birliği ile olur. Kalblerin bu birliği ise, iman ve itikad birliğinden ileri gelir. Milletin hakiki saadet ve sürürü iman birliğinde ve ahlâk güzelliğinde saklıdır. Bu bakımdan Kur'ân-ı Kerîm, insanları kalb ve gönül birliği içinde uhuvvete, muhabbete ve ibadete ehemmiyetle davet ediyor.

Evet , birlik ve ittifakı sağlamanın yegane çaresi : Müslümanlar arasında muhabbeti tesis etmek , İslâm'ın güzelliklerini ve Kur'an'ın ulvi hakikatlarını hayatımıza tatbik etmektir.Maddi ve manevi terakkimiz buna bağlıdır.

Bediüzzaman'ın dediği gibi;

"Bizim düşmanımız cehalet , zaruret,ihtilaftır. Bu üç düşmana karşı sanat,marifet,ittifak silahı ile cihad edeceğiz."

Böylece , milletimizi mahv ve perişan edip zillete düşüren bu büyük düşmalarımıza karşı üç elmas kılıçla mücadele edip milletçe zilletten izzete , tedenniden terakkiye , cehaletten , irfan ve marifete , ittifak ile de ittihada yükseleceğiz.

Şanlı ecdadımız , yukarıda zikredilen üç büyük düşman ile mücadelesinde muvaffak olarak asırlarca tevhid bayrağını dünyanın bir çok yerinde dalgalandırmışlardır.Bizler de şanlı ecdadımızı örnek alarak , birlik ve beraberliğimizi muhafaza edip memleketimizi parçalamak isteyen dahili ve harici düşmanlara karşı çok dikkatli ve uyanık olmalıyız.

Dünya ve âhiret hayatımızın tehlikeye düşmemesini istiyorsak, bu semavî sese kulak vermeye mecburuz; hattâ mahkûmuz. Tâ ki iman birliğinde saklı olan saadet ve sürür çekirdekleri kuvveden fiile çıksın, yeşerip sünbüllensin, meyvedâr bir ağaç olabilsin.

O kudsî sese kulak vermez ve o ilâhî davete icabet etmezsek sonu gelmez ihtilâflara, bitmez tükenmez fitnelere düşeriz. Bu dehşetli hâlin devamı ise içtimaî bünyemizi *zaafa* düşürür. Mü'minler arasında muhabbet yerine nefret, itaat yerine isyan, kardeşlik yerine düşmanlık zuhur eder. Cemiyeti ayakta tutan şefkat, itaat, hürmet, uhuvvet ve muhabbet gibi manevî bağlar kopar. Bu necip millet neş'esini kaybeder, mahzun ve mağdur olur. Sonunda, Allah korusun, bu cennet- misâl vatanımızda anarşi ve terör, refah ve saadetimizden yana neyimiz varsa hiç acımadan silip süpürür, alıp götürür.

Millî ve içtimaî ihtişamımız zir ü zeber olur, izmihlale maruz kalır.

Nitekim milletimiz tarih boyunca bunun birçok acı misâllerini yaşamış ve ortaya çıkan keşmekeşlikten, sürtüşmelerden, ayaklanmalardan büyük zararlar görmüştür. Yıllar boyu süren meşhur Celâli isyanları, yakın tarihimizde şahit olduğumuz Dersim ayaklanması ve dünün Sivas, Kahramanmaraş, Çorum hâdiseleri bunun en açık ve acı delilleridir. Bu tün bu hâdiselerin başlıca muharrik unsuru, hariçteki düşmanlarımız olmuş ve bu ayaklanma ve isyan hareketlerinden en çok onlar istifade etmişlerdir. Tarihten ibret alınmadığı takdirde benzer hâdiselerin istikbâlde de vukubulacağından endişe edilir. Sünnî olsun, alevî olsun bu vatan ve milleti seven bütün âlicenap insanlar bu ihtilâfın halline, bu düşmanlıkların izalesine bütün güçleriyle çalışmalıdırlar. Bu, dinî, milli ve vatanî bir vazifedir. Şehid kanlarıyla yoğrulmuş bu son vatan toprağını birlik ve beraberlik silahıyla muhafaza edemezsek, o takdirde bizler zir ü zeber olacağımız gibi, dünyanın huzur ve selâmeti de, sulh ve sükûnu da ortadan kalkacaktır. Ayrıca, bütün Müslümanların bu son ümit kalesinin düşmesiyle de âlem-i İslâm perişan olacaktır. Öyleyse, aynı bayrak altında ve vatan hudutları içerisinde

yaşayan her Türk vatandaşı, bu aziz vatanı, haricî ve dahilî düşmanlara karşı, malıyla, canıyla, ilmiyle, irfaniyle korumaya dinen, milliyeten, vicdanen, aklen ve mantıken mecburdur.

Hâlikları, Peygamberleri, Kitapları, dinleri, vatanları ve milliyetleri bir olan şu insanlar, aralarında tefrikaya, nifak ve fitneye yer vermemeye azamî gayret göstermelidirler. Sudan bahaneleri bir tarafa bırakıp, birlik ve beraberliği ihya ederek, bu kudsî rabıtaları kalblere sevdirmeli, idraklere takdir ettirmeli, şuurlara mâl ettirmelidirler. Hem dünyevî huzur ve istirahatimizin, hem de uhrevî saadetimizin ancak bu rabıtaların ihyâsına bağlı olduğunu bütün vicdanlara yerleştirmelidirler. Bunda muvaffak olunduğu takdirde milletimizin ilelebet payidar olmaması için hiçbir sebeb yoktur.

Bediüzzaman Hazretleri, Mektûbat adlı eserinde, uhuvvet ve muhabbetin ehemmiyetini, kin ve adavetin ise zararlannı muknî deliller ve çarpıcı misâllerle çok güzel izah ediyor. Bunların bir kısmını takdim ile bahsimize son vermek istiyoruz.

"**Ey mü'mine kin ve adavet besleyen insafsız adam!**

Nasıl ki, sen bir gemide veya bir hanede bulunsan, senin ile beraber dokuz masum ile bir cani var. O gemiyi gark ve o haneyi ihrak etmeye çalışan bir adamın, ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zalimliğini, semâvâta işittirecek derecede bağıracaksın. Hattâ bir tek masum, dokuz cani olsa; yine o gemi hiçbir kanun-u adaletle batırılmaz.

Aynen öyle de: Sen, bir hâne-i Rabbâniye ve bir sefine-i ilâhiye olan bir mü'minin vücudunda iman ve İslâmiyet ve komşuluk gibi dokuz değil, belki yirmi sıfat-ı masuma varken; sana muzır olan ve hoşuna gitmeyen bir cani sıfatı yüzünden ona kin ve adavet bağlamakla, o hâne-i mâneviye-i vücudun manen gark ve ihrakına, tahrip ve batmasına teşebbüs veya arzu etmen, onun gibi şeni' ve gaddar bir zulümdür."

* * *

"Ey insafsız adam! Şimdi bak ki: Mü'min kardeşine kin ve adavet ne kadar zulümdür. **Çünkü :** Nasıl ki sen, âdi küçük taşları, Kabe'den daha ehemmiyetli ve Cebel-i Uhud'dan daha büyük desen, çirkin bir akılsızlık edersin. Aynen öyle de; Kâbe hürmetinde olan iman ve Cebel-i Uhud azametinde olan İslâmiyet gibi çok evsâf-ı İslâmiye muhabbeti ve ittifakı istediği halde, mü'mine karşı adavete sebebiyet veren ve âdi taşlar hükmünde olan bazı küsuratı, iman ve İslâmiyete tercih etmek, o derece insafsızlık ve akılsızlık ve pek büyük bir zulüm olduğunu, aklın varsa anlarsın!..

Evet, **tevhîd-i imanı, elbette tevhid-i kulübü ister.** Ve vahdet-i itikad dahi, vahdet-i içtimaiyeyi iktiza eder. Evet, inkâr edemezsin ki: Sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla, o adama karşı dostâne bir rabıta anlarsın; ve bir kumandanın emri altında beraber bulunduğunuzdan arkadaşâne bir alâka telâkki edersin. Ve bir memlekette beraber bulunmakla uhuvvetkârane bir münasebet hissedersin. Halbuki: İmanın verdiği nûr ve şuur ile ve sana gösterdiği ve bildirdiği Esmâ-i İlâhiye adedince vahdet alâkaları ve ittifak rabıtaları ve uhuvvet münâsebetleri var. Meselâ: Her ikinizin; Halıkınız bir, Mâlikiniz bir, Ma'büdunuz bir, Râzıkınız bir... bir bir, bine kadar bir bir. Hem Peygamberiniz bir, Dininiz bir, Kıbleniz bir... bir bir, yüze kadar bir bir. Sonra köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir... ona kadar bir bir. Bu kadar bir birler vahdet ve tevhidi, vifak ve ittifakı, muhabbet ve uhuvveti iktiza ettiği; ve kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak mânevi zincirler bulundukları halde; şikak ve nifaka, kin ve adavete sebebiyet veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mü'mine karşı hakiki adavet etmek ve kin bağlamak; ne kadar o râbıta-i vahdete bir hürmetsizlik ve o esbab-ı muhabbete karşı bir istihfaf ve o münâsebât-ı uhuvvete

karşı ne derece bir zulüm ve i'tisaf olduğunu; kalbin ölmemiş ise, aklın sönmemiş ise anlarsın..."

* * *

"Ey mü'minler!... Ehl-i iman aşiretlerine karşı tecâvüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz? Birbiri içindeki daireler gibi yüz daireden fazla vardır. Her birisine karşı tesanüd ederek elele verip müdafaa vaziyeti almaya mecbur iken; onların hücumunu teshil etmek, onların harîm-i İslâm'a girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârane tarafgirlik ve adâvetkârane inad; hiçbir cihetle ehl-i imana yakışır mı? O düşman daireler ehl-i dalâlet ve ilhaddan tut, tâ ehl-i küfrün âlemine, tâ dünyanın ehvâl ve mesâibine kadar birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırs ile bakan, belki yetmiş nev'i düşmanlar var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kal'an: Uhuvvet-i İslâmiyedir. Bu kal'a-yı İslâmiyeyi, küçük adavetlerle ve bahanelerle sarsmak; ne kadar hilâf-ı vicdan ve ne kadar hilâf-ı maslahat-ı îslâmiye olduğunu bil, ayıl!..."

* * *

"Bütün hayatımda, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeden kat'i bildiğim ve tahkikatların bana verdiği netice şudur ki; **muhabbete en lâyık şey muhabbettir; ve husumete en lâyık sıfat husumettir.** Yâni, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi te'min eden ve saadete sevk eden muhabbet ve sevmek sıfatı, en ziyâde sevilmeye ve muhabbete lâyıktır. Ve hayat içtimaiye-i beşeriyeyi zir ü zeber eden düşmanlık ve adavet, herşeyden ziyâde nefrete ve adavete, ve ondan çekilmeye müstehak ve çirkin ve muzır bir sıfattır."

* * *

"**Muhabbet, uhuvvet, sevmek İslâmiyetin mizacıdır, râbıtasıdır.**

Ehl-i adavet mizacı bozulmuş bir çocuğa benziyor ki, ağlamak ister, bir şey arıyor ki onunla ağlasın. Sinek kanadı kadar ehemmiyetsiz bir şey ağlamasına bahane olur. Hem insafsız, bedbin bir adama benzer ki, sû-i zan mümkün oldukça hüsn-ü zan etmez. Bir seyyie ile on haseneyi örter. Bu ise, seciye-i İslâmiye olan insaf ve hüsn-ü zan bunu reddeder."

Hazret-i Ebûbekir'in (RA) Fazileti

Hz.Ebûbekir (RA), Resûlüllah Efendimizin (SAV) **birinci halifesidir.** Asıl ismi Abdullah'dır. Câhiliye devrinde bile mümtaz bir şahsiyete sahipti. Muhitinin en itibarlı insanlarmdandı. Tek sevmediği şey putperestlikti. İffetliydi, o zamanlarda bile fuhuş ve behimi arzulara itibar etmeyen bir karakter taşıyordu. Ekser insanlar, müşkillerini ona çözdürürlerdi. Müdebbir ve hakîmdi; merkezî bir şahsiyetti. Şefkati itibariyle de müstesna idi. Nübüvvetten evvel ezelî ve ebedî bir nûr ve hakikatin taharrisinde idi. Bu hakikati idrâk edecek bir şuur ve kabul edecek bir fıtrat taşıyordu. Aradığı ezelî esrarın anahtarlarının Peygamberimizde olabileceğini hissetmişti. Hissettiğini bekledi ve buldu.

Risalet-i Muhammediye'yi ilk defa o tasdik etti. İlk Müslüman olma şerefini O aldı. İslâmiyette, ikinci adam oldu. Artık O her zaman ikinciydi. Sevr mağarasında da ikinciydi; hicrette de ikinciydi, sadakatta, ihlâsta, fedakârlıkta, ferağatta da ikinciydi. Hayatından da, mematından da O hep ikinciliği muhafaza etti.

Hz.Ebûbekir Efendimiz (RA) bütün harblerde Peygamber Efendimizle (SAV) beraber bulunmuş ve O'nun yanında savaşarak bütün gücüyle O'nun (SAV) muhafazasına çalışmıştı.

Hz.Ebûbekir'in (RA) faziletleri sayılamayacak kadar çoktur, desek mübalâğa etmiş olmayız. Makam münasebetiyle bunlardan sadece birkaçını nazara vermekle iktifa edeceğiz.

1) Hz.Ebûbekir'in (RA) en mümtaz vasfı Allah'a bağlılık, marifet, muhabbet, teslim ve tevekkül gibi seciyelerde sair

sahâbelerin fevkinde olmasıdır. Bu hususu Peygamber Efendimiz (SAV) şöyle ifâde buyurmuşlardır: "Ebûbekir'in imanı, bütün mü'minlerin imanlarının hepsi ile tartılsa, Ebûbekir'in imanı ağır gelir."

İmam-ı Gazali Hazretleri İhyâ-u Ulûm'unda bu hadîs-i şerifi te'yid eden bir başka hadîs daha zikreder: "Ebûbekir sizin üzerinize namaz, oruç çokluğuyla üstün kılınmadı. Ancak kalbindeki marifetullah ile sizden üstün kılındı."

En büyük bir kemâl, en büyük bir fazilet olan bu iman üstünlüğünün keyfiyetini bizler lâyıkıncı kavrayamıyoruz. Ancak ilim, ibadet, güzel ahlâk, adalet gibi kendi takdir sahamıza giren ve eserlerini müşahede ettiğimiz faziletlere bakıp hüküm veriyoruz.

O'na Sıddîk ünvanını kazandıran da yine bu üstün imanı idi. Şöyle ki: Resûlüllah Efendimiz (SAV) mi'râcdan teşrif ettiklerinde, müşrikler bu hâdiseyi kabul etmediler ve kendi akıllarınca büyük bir delil bulduklarını zannederek, derhal Hz.Ebûbekir Efendimizin yanına koştular. **"İşittin mi?"** dediler. **"Muhammed şimdi ne söylüyor? Mi'râca çıktığından, bütün mahlûkatı gerilerde bırakarak Kavseyn makamına erdiğinden ve Allah ile bizzat görüştüğünden bahsediyor."** Bu sözler karşısında Hz.Ebûbekir (RA) kendilerine şu soruyu sordu:

- Bunu Hz.Muhammed mi (SAV) söylüyor?

- Evet, dediler.

- Öyle ise doğrudur. Ondan yalan sâdır olmaz, buyurdular.

İşte, zahirde bir tek cümle gibi görünen bu hüküm, hakikatta Allah ve Resulüne karşı sonsuz bir imanın tercümanı olmuş ve bu hâdise üzerine kendisi **Sıddîk** unvanına kavuşmuştur.

Hz.Ebûbekir Efendimizin bir diğer lâkabı da **Atik** idi. Bir gün, Efendimiz Hazretleri, Hz.Ebûbekir'in (RA) yüzüne muhabbetle bakmış ve: "Bu Cehennem ateşinden âzad olmuştur,"

buyurmuşlardı. Kendisine Atik lâkabı bu hâdise üzerine verilmişti.

2) O'nun en büyük bir fazileti de, hakkında birçok âyetlerin nazil olmasıdır. Yâni, O'nun faziletlerini Azîz ve Celîl olan Allah (c) âyetleriyle *bizzat* ifâde buyurmuş ve kendisini şereflendirmiş ve izzetlendirmiştir. Bu âyet-i kerimelerden üçünü meâlen aşağıda takdim ediyoruz.

Hz.Ali Efendimiz (RA) yemin ederek:

"Sıdkı getirene ve O'nu tasdik edenlere gelince, işte onlar takvaya erenlerin tâ kendileridir." **(Zümer sûresi, 33)** âyet-i kerimesinin Hz.Ebûbekir hakkında nazil olduğunu söylemiştir.

Yine, Said İbn-i Cübeyr (RA) de:

"Ey iman edenler, Allah'dan korkunuz ve sâdıklarla beraber olunuz." **(Tevbe sûresi, 119)** âyet-i kerimesinin Hz.Sıddîk ve Hz.Ömer hakkında nazil olduğunu beyan etmiş ve **"Çünkü hakiki sıddîklar bunlardır"** buyurmuştur.

Keza, "Kim, Allah ve Peygamberine itaat ederse onlar Allah'ın kendilerine nimetler verdiği peygamberlerle, sıddîklarla; şehidlerle, sâlihlerle (sâlih kullarla) beraberdirler." **(Nisa sûresi, 69)** âyet-i kerîmesinde sıddîklar buyurulmakla, Hz.Ebûbekir Efendimize, şehidler buyurulmakla da diğer üç çâr-yâr efendilerimize işaret edildiği belirtilmiştir.

3) Hz.Ebûbekir'in (RA) mümtaz vasıflarından birisi de Resûl-i Ekrem Efendimizin, vahyi ilk defa O'na tebliğ etmesi ve kendisinin erkekler içerisinde ilk Müslüman olmasıdır. Bu hususta Hz.Ali (RA) Efendimiz şöyle buyurur:

"islâm'ı en evvel kabul eden Ebûbekir'dir. Hz.Resûlüllah'la kıbleye karşı ilk namaz kılan O'dur."

4) Hz.Ebûbekir (RA) birçok sahâbenin de hidâyetine vesile olmuştur. İmam-ı Begavî Tefsirinde, Lokman sûresinin 15. âyet-i kerimesinde, "Bana yönelenin yolunu tut" buyurulmakla,- Hz.Ebûbekir'in kasdedildiğini beyan ederek şöyle demiştir:

"Bunun izahı şudur ki, Hz.Ebûbekir (RA) İslâm'a girdi. Hz.Osman, Talha, Zübeyr, Saad İbn-i Ebî Vakkas, Abdurrahman bin Avf (RA) birlikte Hz.Ebûbekir'in yanına geldiler. Dediler ki, 'Sen Muhammed'in peygamberliğine inandın ve tasdik ettin mi?' Hz.Ebûbekir de, 'Amenna ve saddaknâ inandım ve tasdik ettim; O doğru sözlü bir peygamberdir. Siz de O'na iman ediniz.' diyerek hepsini Resûlüllah'ın (SAV) huzuruna götürdü. Hepsi de iman ettiler."

Dikkate şayandır ki, bu zâtların beşi de bilâhare Cennet'le müjdelenmişlerdir. Yani, Aşere-i Mübeşşere dediğimiz, Cennet'le müjdelenen on sahâbeden beşi Hz.Ebûbekir vasıtasıyla İslâm'a kavuşmuşlardır. Hz.Ebûbekir, kendisi de Aşere-i Mübeşşere'dendir[23].

5) Hz.Ebûbekir'in (RA) en büyük meziyetlerinden birisi de, servetiyle İslâm'a en fazla hizmet eden kişi olmasıdır. İmam-i Begavî, Mesabih adlı kitapta Resûl-i Ekrem'den (SAV) şu hadîs-i şerifi nakleder:

"Bize her nimet verene, iyilik edene mükâfatını verdik. Ancak Ebûbekir'in iyiliğinin ikramının karşılığını veremedik. O'na Cenâb-ı Hak Hazretleri kıyamette ikrâmda bulanacak, mükâfatını verecektir. Bana Ebûbekir'in malının verdiği faide gibi, hiç kimsenin malının faidesi olmadı. Eğer dost edinseydim Ebübekir'i dost edinirdim. Fakat ben Allah'ın dostuyum. Ebûbekir benim kardeşimdir."

6) Hz.Ebûbekir'in (RA) mazhar olduğu en büyük bir lütuf da kendisinin hicrette Resûl-i Zişan Efendimize arkadaş olmasıdır. Bu arkadaşlık izn-i ilâhî ile gerçekleşmiştir. Ashâb-ı kirâmdan rivayet edildiğine göre, Hz.Ebûbekir (RA) Medine'ye hicret için hazırlandığı bir zamanda, Resûlüllah Efendimiz (SAV) kendisine:

"Ya Ebâbekir, biraz sabret, belki benim hicretim için de bir izn-i ilâhî ola," buyurmuştu. Az zaman sonra Resûlüllah Efendimiz, İlâhî iznin geldiğini haber verdi ve böylece birlikte hicret ettiler.

O gün için Resûl-i Ekrem Efendimizin hizmetinde nice güzide sahâbeler ve çok yakın arkrabaları bulunduğu halde, Hazret-i Sıddîk'ı tercih etmesi ve İlâhî iznin de bu yolda olması, O'nun ne derece makbul ve ne derece sadık bir zât olduğunu aşikâre göstermektedir.

Hicret sırasında, mağarada bir gece birlikte kalmaları ve o süre içinde nice feyizlere, nurlara kavuşması ve o tehlikeli zamanda Resûl-i Ekrem Efendimizin O'nun kucağında uyuması, huzur bulması da, mes'elenin diğer mühim bir yönüdür.

Müşrikler mağaranın kapısına doğru yaklaştıklarında Hz.Ebûbekir (RA) çok telâşa kapılmış ve endişesini Peygamber Efendimize (SAV) şöyle ifâde etmişti:

"Yâ Resûlâllah, ben öldürülsem nihayet bir insanım, ama buna sen musab olursan Allah'ın dini gitti demektir." O'nun sırf İslâm'ın istikbâli için gösterdiği bu candan teessür, Tevbe sûresinin 40.âyet-i kerimesinde zikredilmiş ve Hz.Ebhubekir bu âyette **"İkinin ikincisi"** diye tavsif edilerek, Peygamberimizin (SAV) kendisini teselli etmesi de şöyle beyan buyurulmuştur:

"Peygamber o vakit arkadaşına, **'Mahzun olma, Allah bizimle beraberdir'** diyordu. Allah O'nun (arkadaşının) üzerine (kalbine) sekinetini (kuvve-i maneviyesini) indirmiş, O'nu (Habibini) görmediğin ordularla te'yid etmiş, kâfirlerin kelimesini (küfürlerini) alçaltmıştı."

Bu âyette Cenâb-ı Hak, hıfz ve himayesinin, lütuf ve inayetinin, Hz.Ebûbekir'le beraber olduğunu açıkça beyan buyurmuştur.

Bir zât ki, Allah-ü Teâlâ onunla beraber olursa, artık onun için bundan daha büyük bir mertebe, bir devlet, bir şeref, bir makam nasıl tahayyül olunabilir? Evet, bu ne büyük bir izzettir. Resûl-i Kibriya Efendimizle (SAV) Hazret-i Sıddîk (RA) ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kaldıkları bir zamanda, Allahü Teâlâ onlarla beraber olduğunu haber veriyor ve onları muhafaza buyuruyor.

Bu büyük şerefi Hz.Ömer (RA) şöyle dile getirmişti:

"Hz.Ebûbekir'in bir gecelik veya bir saatlik ameline karşılık bütün ömrüm boyunca yaptığım ibadetimi değiştirdim." Kendisine:

"**Ey mü'minierin emiri, Hz.Ebûbekir'in bir gecelik ameli ne idi**?" diye sorulduğunda, buyurdular ki:

"Resûl-i Ekrem'le Mekke'den Medine'ye birlikte hicret ettiler. Mağarada üç gün kaldılar. Hicrette, Hz.Muhammed Mustafa'ya (SAV) arkadaş olmak ve O'na hizmet etmek için emrolundu. Kendisinin Allah nazarında üstün derecesi olmasaydı, bütün ashâb arasında bu mühim vazifeye seçilmezdi. Bundan daha büyük devlet kimseye müyesser olmadı. Bu devlet ne O'ndan evvel ne de O'ndan sonra kimseye verilmemiştir. Hz.Ebûbekir'in bir saatlik ameline gelince, Peygamber Efendimiz (SAV) âhirete teşrif buyurduklarında insanların bir çoğu dinlerinden dönmüşlerdi. Ben Hz.Ebûbekir'e varıp, 'bu mürtedlere birkaç gün mühlet versek nasıl olur?' demiştim. Cevabında, 'Ey Ömer, bu din kuvvetleşip tamamlanmıştır. Bilhassa Cenâb-ı Hak, 'Bugün ben sizin dininizi kemâle erdirdim, üzerinizdeki nimetlerimi tamamladım,' buyurmuştur, diyerek derhal atına bindi, mürtedlerin üzerilerine kahramanca yürüdü, o irtica ve irtidat hareketini dehşetli bir mağlûbiyete uğrattı."[24]

7) Resûlüllah Efendimizin (SAV) rahatsızlığı sırasında Hz.Ebûbekir (RA) onyedi vakit imamet etmişti. Bir defasında Resûlüllah Efendimiz (SAV) de kendisine uymuşlar ve böylece, kendisinden sonra kime uyacaklarını ashâb-ı kirâma işaret buyurmuşlardı. Bununla beraber mes'ele sadece işaret plânında kalmış değildir. Mesâbîh-i Şerîfde zikredildiğine göre, **Hz.Âişe**'den şöyle bir rivayet yardır:

"Resûlüllah hastalandığında bana, 'Ey Âişe, bana baban Ebûbekir'i çağır. Bir vasiyet yazdırayım. Zira benden sonra birisinin çıkıp, ben hilâfete daha lâyıkım diyeceğinden endişe

ediyorum. Halbuki, Cenâb-ı Hak ve mü'minler, Ebûbekir'den başkasının halife olmasından çekinir, arzu etmezler' buyurdu."

Bir başka hadîs-i şeriflerinde de Resûlüllah Efendimiz (SAV): "Benden sonra, Ebûbekir'e, Ömer'e tâbi olunuz, onlar benim yanımda, vücutta baş gibidirler," buyurmuşlardır.

Hz.Ömer'in (RA) Fazileti

Hz.Ömer (RA), çâr-yâr-ı güzîn efendilerimizin ikincisidir. Hz.Ömer'in (RA) İslâm'ın yayılmasında ve inkişafında hususî bir yeri vardır. O'nun İslâmiyete girmesi, İslâm'ın inkişafında bir dönüm noktası olmuştur. O zamana kadar Müslümanlar Hz.Erkam'ın (RA) evinde gizli ibadet ederlerdi.

Bir perşembe gecesi Peygamber Efendimiz (SAV), Cenâb-ı Hakk'a şöyle niyazda bulundu:"Ey Allah'ım! Ömer bin Hattâb ve Amr bin Hişâm'dan birisiyle İslâm'ı aziz kıl, kuvvetlendir."

Cenâb-ı Hak bu duayı Hz.Ömer hakkında kabul buyurdu. Bu duanın bereketiyle Hz.Ömer İslâm'la şereflendi ve küllî bir fazilete mazhar oldu.

İbn-i Mes'ûd diyor ki, "Hz.Ömer (RA) İslâm nâmına bir rahmet timsâli oldu. O İslâm olmazdan evvel Müslümanlar açıktan namaz kılamıyorlardı. Ne zaman ki Hz.Ömer Müslüman oldu, Resûlüllah, mübarek elini Ömer'in üzerine koyarak 'Ya Rabbi, Ömer'in göğsündeki kötü sıfatları, hastalıkları çıkar, yerini iman ve hikmetle doldur' diye dua buyurdular."

Hz.Ömer (RA) külli kemalât sahibiydi. Zühd, takva, tevazu, sabır, tevekkül ve şükür gibi faziletler O'nda en mükemmel bir şekilde tecelli etmişti.

Hz.Ömer (RA), fevkalâde bir temyiz kabiliyetine mazhardı. Hakkı bâtıldan ayırmada, adaleti bihakkın tatbik etmede, eşsiz bir mertebe kazanmıştı. O'na (RA) **Faruk** yani, **iyiyi kötüden, hakkı bâtıldan en iyi bir şekilde tefrik eden** lâkabını bizzat Resûlüllah Efendimiz (SAV) vermişlerdi.

Mesâbîh-i Şerif de Abdullah İbn-i Ömer'in (RA) rivayet ettiği bir hadîs-i şerîfde Peygamber Efendimiz (SAV) buyurdular ki: "Rüyamda bir bardak süt ile bana geldiler. İçtim. O kadar kandım ki, tokluk alâmeti tırnaklarımda göründü. Kalanını Ömer'e verdim."

Ashâb-ı kirâmın: "Ey Allah'ın Resulü, bu rüyayı nasıl tabir edersiniz?" demeleri üzerine: Resûlüllah, "**İlimle**" buyurdular.

Hz.Ömer'in (RA) en mümtaz vasıflarından biri de re'yindeki isabeti idi. Mesâbîh-i Şerif de geçen ve İbn-i Ömer'in (RA) rivayet ettiği bir hadîs-i şerifte Peygamberimiz (SAV) buyurdular ki:

"Allah, hakkı Ömer'in diline ve kalbine koydu."

Hz.Ali (RA) Efendimiz de bu hadîsi te'yiden şöyle buyurdular:

"Biz Ömer'in (RA) dilinden ne çıktıysa, sonra onun hakikat olduğunu gördük."

Hz.Ömer'in (RA) fikrindeki isabetini Abdullah İbn-i Abbas şöyle izah eder:

"Hz.Ömer bir mes'ele hakkında benim fikrim şu merkezdedir dedi mi, o mes'ele, mutlaka O'nun gösterdiği gibi vâki olurdu. Meselâ, namaz vaktinin ne şekilde ilân edilmesinin uygun olacağı hususunda çeşitli görüşler ortaya atılmış ve Resûlüllah Efendimiz (SAV), Hazret-i Ömer'in görüşünü kabul etmiştir. Daha sonra bu kanaat vahiy ile de te'yid edilmiştir."

Bunun misâlleri pek çoktur. Sadece birkaçını zikredelim.

Hz.Ömer (RA) Resûl-i Ekrem Efendimizin zevcelerinin tepeden tırnağa kadar örtünmelerini arzu etmiş, bu arzusunu Peygamberimize ilettiğinde, Peygamberimiz (SAV) vahy-i İlâhî'yi beklemiş ve neticede bütün mü'min hanımlar için tesettür âyeti nazil olmuştur.

Diğer bir misâl:

Hz.Ömer (RA), mü'minlerin müsaade almadan Peygamberimizin (SAV) huzuruna girmelerine razı olmuyor, bundan rahatsız oluyordu. Bu hususta bir âyetin inmesini Allah-

ü Teâlâ Hazretlerinden yüz can ile istiyordu. Cenâb-ı Hak şu âyet-i celîleyi inzal buyurdu:

"Ey iman edenler! Yemek vaktini gözetmeksizin, size izin verilip de davetli olduğunuz vakitten başka zamanlarda, Peygamber'in evlerine girmeyin." **(Ahzâb sûresi, 53)**

Son olarak bir misâl daha verelim.

Hz.Ömer (RA), Yahudilerle bir muhaveresinde Yahudiler kendisine: "Muhammed'e hangi melek geliyor?" diye sordular. Hz.Ömer (RA) de "Cebrail (A.S.) geliyor" diye cevap verdi. Yahudiler, "Biz O'nu hiç sevmeyiz. Zira O bizim sırlarımızı Muhammed'e götürür. Bir yere gelecek olan azabı, kıtlığı, yıldırımı Cebrail (A.S.) alıp götürür," dediler. Hz.Ömer, "Ey şaşkınlar, siz Cebrail'i (A.S.) sevmiyor, yüce Peygamber'i inkâr mı ediyorsunuz? Ben kesinlikle şehadet ederim ki, Cebrail'i (A.S.) sevmeyen Allah-ü Teâlâ'nın düşmanıdır," diyerek oradan ayrıldı ve Peygamber Efendimizin huzuruna gitti ve olanları nakletti. Cebrail (A.S.) de biraz önce Bakara sûresini getirmişti. "Kim Allah'a, Meleklerine, Peygamberlerine, Cebrail'e, Mikâil'e düşman olursa bilsin ki, Allah kâfirlerin düşmanıdır." **(Bakara sûresi, 98).**

Bunun üzerine Resûlüllah Efendimiz (SAV),

Hazret-i Ömer'e hitaben: "Ey Ömer, Rabbin sana muvafakat etti. Senin dediğine benzer bir tarzda âyet-i kerîme inzal buyurdu" dediler.

Hz.Ömer (RA) denilince, akla gelen bir diğer husus da fütuhattır. O'nun devri, fetih devri, terakki devri, zafer devri olmuştur. Hilâfeti zamanında Şam, İran, Mısır gibi birçok ülke fethedilmiş ve İslâm topraklarına dahil edilmişti.

Fethettiği yerleri İskender ve Timur gibi yakıp yıkmamış, o beldelere imanı, ahlâkı ve fazileti, kısacası hakikî medeniyeti götürmüştü.

Hz.Ömer'in (RA) devlet idaresinde ve tedbirinde de dengi ve naziri yoktur. O'nun hilâfeti zamanında, İslâm devletinin sınırları

çok genişlemiş, kadısıyla, ordusuyla, asayiş memurlarıyla, dört başı mamur bir hükümetin varlığına büyük ihtiyaç duyulmuştu. Hz.Ömer, buna da muvaffak olmuş; büyük gayreti, kudretli siyaseti ve dirayetiyle her köşesinde nizam ve asayişin hükümran olduğu muazzam bir imparatorluk vücûda getirmişti. Halbuki, kendisi 40 yaşına gelinceye kadar, devlet nedir bilmeyen, ömrü deve otlatmakla geçmiş birisiydi. İktidarı rüyasında bile görmüş değildi.

O'nun fütuhatını Fahr-i Âlem Efendimiz şöyle haber vermişlerdi:

"Ümmetim bana rüyamda gösterildi. Birer birer önümden geçtiler. Herbirini tek tek seyrettim. Bir kısmının gömleği dizinde, bir kısmınınki dizden aşağı idi. Bazısınınki dizinden yukarıda bulunuyordu. Fakat Ömer'i bir gömlek ile gördüm ki, yerde sürünüyordu."

Sahâbe-i kirâm sordular ki, "Yâ Resûlâllah, bu rüyayı ne ile tabir buyurursunuz?"

"Din-i Mübin ile tabir ederim. Çünkü O'nun halifelik zamanı uzundur. Ve İslâm dini O'nun zamanında her tarafa yayılır," diye karşılık verdiler.

Yine, Resûlüllah Efendimiz (SAV):

"Ömer'in bereketiyle size fitne erişmez" diyerek ashâbâ

O'nun zamanında Müslümanlar içerisine fitnenin giremeyeceğini haber vermiş ve nitekim haber verdiği gibi olmuştur.

Huzeyfetü'l- Yemanî Hazretleri, Hz.Ömer'i (RA) şöyle anlatmıştır:

"İslâm, Hazret-i Ömer zamanında "gelen" kimseye benzerdi. Yakınlığı artardı. O'ndan sonra İslâm "giden" kimseye benzerdi, uzaklığı artardı."

İbn-i Mes'ûd şöyle buyurmuştur :

"Hz.Ömer'in idare ve siyasetteki ilmi mizanın bir gözüne ve yeryüzündeki diğer âlimlerin (bu hususta ki) ilmi de diğer kefeye konsaydı, Hz.Ömer'in ilmi ağır gelirdi. Hz.Ömer, öldüğünde, idare ve siyaset ilminin onda dokuzu Ömer ile kabre gitti."

Hz.Ali (RA) Efendimiz de bu mevzuda şöyle buyurmuşlardır:

"Bir yerde huzur ve sükûn varsa, bu Hz.Ömer'in varlığının alâmeti idi."

Gerek ashâb-ı kirâm, gerekse selef-i sâlihîn, Hz.Ömer'in (RA) hakkında birçok medh ve senalarda bulunmuşlardı. O'nun kemalâtını takdir edenlerin başında Hz.Ebûbekir (RA) geliyordu. Bir defasında, "Yeryüzünde benim için Hz.Ömer'den daha sevimli bir kimse yoktur" buyurdular.

Mesâbîh-i Şerifte zikredildiğine göre bir gün Hz.Ömer (RA), Hazret-i Ebûbekir'e: "Ey Resülüllah'dan sonra beşerin en hayırlısı" diye hitap etti. Bunun üzerine Hz.Ebûbekir (RA) Peygamber Efendimizin (SAV), "Benden sonra peygamber gelecek olsaydı Ömer bin Hattâb peygamber olurdu," buyurduklarını naklederek şöyle dedi: "Ey Ömer, sen bana böyle söylüyorsun ama ben Resûl-i Ekrem'den duydum : Ömerden daha hayırlı bir kimse üzerine gün doğmamıştır."

Taberânî, Hz.Ali'nin şöyle buyurduklarını naklediyor:

"Sâlihler zikredildiği zaman, Ömer akla gelmeli."

Hz.Ömer (RA), takvada da çok ileri bir mertebede idi. Allah'dan çok korkar ve şöyle derdi: **"Eğer bütün insanlar Cennet'e girecek, sadece bir kişi Cehennem'e gidecek denilse korkarım ki o ben olayım."** Bununla beraber Allah'ın rahmet ve keremine karşı umudunu muhafaza eder ve "Bütün insanlar Cehennem'e, bir tek insan Cennet'e girecek denilse, umarım ki o ben olayım," derdi.

Kendisi Cennet'le müjdelenmiş olduğu halde, ibadetlerine kesinlikle bel bağlamaz, akıbetinden fazlasıyla korkarlardı. Tenhalarda göz yaşı döker, Allah'tan afv ve mağfiret dilerdi. Bu hususta ki hassasiyeti o dereceye varmıştı ki, bir gün

Hz.Huzeyfe'ye şöyle sordu: "Ey Huzeyfe, Resûl-i Kibriya Efendimiz sana münafıkların gizli sırlarını anlatmıştı. Allah için doğru söyle, bende münafıklık alâmeti olarak bir şey görüyor musun?"

En çok korktuğu ve en hassas davrandığı bir husus da "**kul hakkı**" idi. Bunun misâlleri pek çoktur. Bunlar içerisinde en meşhur olmuş birisini nakledelim.

Hilâfeti zamanında bir gün Hz.Osman (RA), Hz.Ömer'in huzuruna girmiş ve selâm vermişti. O sırada bir mektup yazan Hz.Ömer (RA), selâmı almamış, aceleyle mektubu tamamlayıp, mumu söndürerek bir başka mum yakmış ve Hazret-i Osman'ın selâmını bundan sonra almıştı. Bu hale çok hayret eden Hz.Osman (RA), sebebini sorunca şu cevabı almıştı: "Sen selâm verdiğinde Müslümanların işlerine ait bir mektup yazıyordum, O sırada yanan mum da Beytü'l-Mal'a aittir. O esnada senin selâmını almadım. Alsaydım, Cenâb-ı Hak, bana bunun hesabını sorardı ve ben ne cevap verirdim. Şu anda yanan mum ise benim şahsıma aittir. Onu yaktım ve selâmını öylece aldım."

Burada şu ibret verici vak'ayı da dikkatinize sunmak istiyorum :

Hz.Ömer (ra)'in hilâfeti zamanında oğlu bir suç işlemişti.Durum,Hz.Ömer'e bildirildi. Hak ve adalet güneşi olan , Hz.Ömer , oğlunu muhakeme etti,Durum tahkik edildi ve nihayet hüküm verildi.Oğlu suçlu idi.Kısas yapılacaktı. Allah'ın emri ve Kur'an 'ın hükmüydü bu…

Hz.Ömer tereddütsüz , hükmü icra edecekti…Sahabelerin gözleri dolu. Kadın ve annelerin gözleri yaşlı idi… Hakk'ın karşısında bütün başlar eğikti.

Kısas tatbik edilip , ceza üçte ikisini geçtikten sonra oğlunun güç ve takatı kesilmişti. Hararetten ve susuzlıktan perişan bir vaziyetteydi. Gözleriyle babasını aradı . Şefkat dolu bakışlarıyla yüzünü babasına çevirdi, perişan ve bitkin bir sesle

“Baba su…Bir yudum su…” ded,

Adaletli Ömer , hak ve hakikati incitmeyen o büyük insan , oğluna seslendi.

“Oğlum benden su isteme. Cezan bitinceye kadar sana su verilmeyecektir.Eğer sonuna kadar dayanır , ölmezsen ; hakkındır , veririz içersin suyunu. Eğer cezan bitmeden ölürsen , gider suyunu cennette inşallah Resulullah’ın yanında içersin. Hz.Resulullah (sav) sana , Ömer ne yapıyor diye sorar sen de :

“Ya Resulullah! Ömer , Kur’an’ı okuryor ve tatbik ediyor dersin…”

Hazret-i Ömer (RA) mes'uliyet duygusunda da mümtaz bir şahsiyetti. Halifeliği sırasında geceleri şehri dolaşır, uyuyan kervancıların kervanlarını beklerdi. Bir dere kenarında bir kurt bir koyunu öldürse, kendisinin bundan mesul olacağını söyler ve bu şuurla vazifesine ziyâde hassasiyet gösterirdi. Dul kadınların ihtiyaçlarını sorar öğrenir, onların yardımına koşardı. Bir defasında bir dul kadına bizzat kendi sırtında un taşıdığı meşhurdur.

Hz.Ömer (RA), fevkalâde bir cesaret sahibi idi. Kapısında muhafız bulundurmazdı. Dünyanın en büyük imparatorları O'nun şecaatından endişe eder ve titrerlerdi. Hattâ şeytan bile O'nu görünce yolunu değiştirirdi. Bir defasında Resûlüllah Efendimiz, Hz.Ömer'e (RA) hitaben şöyle konuşmuşlardı:

"Ey Hattâb'ın oğlu Ömer. Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, sen bir yola girsen şeytan senden korktuğu ve sana tesadüf etmemek istediği için o yola girmez."

Bir başka hadîs-i şeriflerinde ise: "Ömer'i şeytan ne zaman görür ise O'nun heybetinden hemen yere düşer.". buyurmuşlardı.

Çok celalli ve gayretli idi. Bir defasında cemaatla namazda iken Peygamberimiz (SAV) Nâziat sûresinin 24'üncü âyetini okuyordu. Bu âyette Firavun'un kendi askerlerine, "Ben sizin en

yüksek tanrınızım" dediği anlatılıyordu. Hz.Ömer, namazda iken "Eğer ben o Firavun zamanında olsaydım, boynunu koparırdım," buyurdu. Namazdan sonra, Peygamber Efendimiz (SAV) kendisine, "Namazını kaza et, zira namazda konuştun," dedi. Cebrail (A.S.) geldi ve "Ey Resulüm, Ömer'e namazını kaza et deme. Biz O'nun namazını kabul buyurduk. Bütün ümmetin namazları ile bir kıldık. Biz çok gayretli kulların gayretlerini severiz," denildi.

Hz.Osman'ın (RA) Fazileti

Hz.Osman (RA) Peygamber Efendimiz'in (SAV) üçüncü halifesidir. Kendisi en asil ve mümtaz bir aileye mensuptu. Resûl-i Ekrem (SAV) ile dedeleri, beşinci cedleri olan Abdül-Menafda birleşir.

Hz.Osman'ın (RA) birçok yüksek hasletleri vardı.

Hilkaten doğru, müstakim, halim, iffetli idi. Merhamet ve şefkatte eşsizdi. Allah'dan çok korkardı. Âlim idi, ârif idi, cömert idi. Peygamberimizin bir tek işaretiyle yüzlerce deveyi O'nun dâvasına bir anda feda etmişti.

Hz.Osman (RA) hiçbir hususta Peygamberimizden ayrılmamıştı. Resûl-i Ekrem Efendimiz neyi severse, O da onu sever, O neden zevk duyarsa, Hz.Osman da ondan zevk alırdı. Peygamberimizin ahlâkını takib ve taklid etmede o derece ileri idi ki, Resûlüllah Efendimiz O'nun hakkında şöyle buyurmuşlardı:

"Ahlâkta bana en çok benzeyendir."

Hz.Osman (RA) Peygamberimizin (SAV) iki kızı ile evlenmişti. Bu sebeble Resûlüllah Efendimiz kendisine **Zinnureyn** lâkabını vermişti. Resûl-i Ekrem Efendimiz, İbn-i Mâce ve Tirmizî'de zikredilen bir hadîs-i şeriflerinde:

"Muhakkak Allah, kerimemi Osman'a nikahlamam için vahy eyledi" buyurarak bu evliliklerin vahiy ile gerçekleştiğini beyan etmişlerdir.

Hz.Osman, ilk olarak Peygamberimizin kerimeleri **Rukiye** ile izdivaç etmiş, O'nun vefatından sonra diğer bir kerimesi olan **Ümmü Gülsüm** ile izdivaç etmiştir. **Ümmü Gülsüm'ün** vefatı

üzerine Resûlüllah Efendimiz (SAV): "Bir kızım daha olsaydı verirdim," buyurmuşlardır.

Hz.Osman (RA) buyurdular ki, "Resûlüllah ile beraber Hz.Ebûbekir, Hz.Ömer ve ben Sevr dağına çıkmıştık. Dağ sallanmaya başladı. Peygamberimiz dağa mübarek ayağı ile vurdu ve şöyle dedi: **Ey dağ, sakin ol. Üzerinde bir peygamber, bir sıddîk ve iki şehid vardır!**"

Mesâbîh-i Şerifte Âişe (R.Anha) validemizin rivayet ettiği bir hadîs-i şerifte Peygamberimiz (SAV), "Ey Osman, Allah sana (hilâfet denen) bir gömlek giydirecek, eğer münafıklar onu çıkarmaya uğraşırlarsa bana gelesiye kadar onu çıkarma," buyurmuştur.

İbn-i Ömer, Peygamberimizden (SAV) şöyle rivayet eder: "Resûlüllah fitneyi bize naklederken mübarek parmağı ile Hz.Osman'a işaretle, 'O fitnede bu mazlum olarak öldürülür' buyurmuştur." Hz.Osman'ın (RA) en büyük faziletlerinden birisi de hayası idi. Kendisi, İslâmiyetten önce de iffet ve namusu ile tanınmış ve utanç getirecek hiçbir harekette bulunmamıştı. Bir defasında, Hz.Resûllüh Efendimizin huzuruna girdiği zaman Peygamberimiz (SAV) çıplak ayaklarını örtmüş ve toparlanmıştı. Bunun hikmetini soran Hazret-i Âişe'ye (R.Anha) Resûlüllah (SAV) şu cevabı vermişti:

"Ey Âişe, meleklerin hayâ ettiği bir kişiden hayâ etmeyeyim mi?"

Bir diğer hadîs-i şeriflerinde:

"Osman, ümmetimin içinde hayâ ve sehâ ile mevsuf olanların birincilerindendir," buyurmuşlardı.

Yine İbn-i Hacer'den rivayet edilen bir hadîs-i şeriflerinde de:

"Benim ümmetimin haya itibariyle en şiddetlisi Osman'dır" buyurmuşlardır.

Hz.Osman (RA) alçak gönüllü, halim ve selim bir zâttı. Mü'minlere karşı hiçbir surette kin ve adavet beslemezdi. Hayatı

boyunca hiçbir kimseyi incitmedi. Canına kastedecek caniler evini kuşattıkları zaman O oruçlu olarak, huşu ve huzur içinde Kur'ân-ı Kerîm okuyordu. Kendisine, "**Bu şakilere niçin karşı çıkmıyorsun?**" diye sorulduğunda, "Bence, bu belâya sabretmek, başka kimseleri incitmekten daha hafiftir," diye karşılık vermişti.

Hz.Osman (RA) devrinde İslâm fütuhatı olanca hızıyla devam etmiş, Hz.Ömer devrinde fethedilen ülkelere yenileri ilâve edilmişti. Trablus, Merakis, Berga, Kıbrıs hep Hz.Osman (RA) devrinde fethedilmişti. İran'ın fethini de yine O tamamlamıştı. Zamanında, Horasan, Azerbaycan, Afganistan ve Türkistan'ın da büyük bir kısmının fethedilmesiyle Müslümanlar Kafkas dağlarına kadar ulaşmış oluyorlardı.

Hz.Osman İslâm dairesine giren çeşitli milletleri bir arada idare etmeyi başarmıştı. Irkları, dilleri, âdet ve an'aneleri birbirinden farklı olan o milletleri, birbiriyle kaynaştırmış, bir tek vücud haline getirmişti. Bu noktada o kadar muvaffak olmuştu ki, hilâfetinin son devresinde meydana gelen ve şehit olmasıyla neticelenen o kanlı fitne hareketi bile, mağlûb milletleri başkaldırmaya, isyana sevkedememişti.

Hazret-i Osman hakkında birçok âyet-i kerime nazil olmuştur. Bunlardan birkaçını aşağıda takdim ediyoruz:

"Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve âhiret gününe iman eden, namazını dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte doğru yola erişenlerden olmaları umulan bunlardır." **(Tevbe sûresi, 18)**

Bu âyetin nüzulüne şu hâdise sebeb olmuştur:

Medine-i Münevvere'deki mescid, ashaba dar gelmeye başlamıştı. Bunun üzerine Resûüllah Efendimiz (SAV), "Bizim mescidimizi bir zira' olsun genişleten Cennet'e girer," buyurmuştu. Hz.Osman (RA) bunu işitince, "Ey Allah'ın Resulü! Bütün servetim sana feda olsun, mescidi büyütme işini üzerime alıyorum," dedi ve mescid-i şerifi genişletti.

Cenâb-ı Hakk'ın şu âyet-i kerîmeyi de Hz.Osman (RA) hakkında inzal buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Yoksa o âhiret (azabından) korkarak, Rabbinin rahmetini umarak gecenin saatlerinde secdeye kapanır, kıyamda durur bir halde tâat ve ibadet eden (gibi) midir? De ki, bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" **(Zümer sûresi, 19)**

Evet, Hz.Osman (RA) ibadetlerine çok bağlı idi. Kalbi, Allah korkusuyla doluydu. Günlerinin çoğu oruçla geçerdi. Geceleri Kur'an okur ve namaz kılardı.

Şu âyet-i kerimelerin de Hz.Osman hakkında nâzil olduğu rivayet edilmiştir:

"Şüphe yok ki, kendileri için bizden en güzel (bir saadet) sebk etmiş (takdir edilmiş) olanlar, işte bunlar oradan (Cehennem'den) uzaklaştırılmışlardır." **(Enbiyâ sûresi, 101)**

"Bunlar gönüllerinin dilediği (nimetler) içinde ebedî yaşarlarken onun (Cehennemin) gizli sesini bile duymazlar." **(Enbiyâ sûresi, 102)**

"O en büyük korku, bunları asla tasaya düşürmez. Bunları melekler karşılayarak: "**Bu size dünyada vaad olunan (mutlu) gününüzdür**" diyerek cennet kapıları önünde tebrik ederler." **(Enbiyâ sûresi, 103)**

Resûl-i Ekrem (SAV) Efendimizin de Hz.Osman hakkında birçok hadîs-i şerifleri vardır. Bunlardan ikisini aşağıda takdim ediyoruz.

"Cennet'te her peygamberin bir arkadaşı vardır. Benim de Cennet'te arkadaşım Osman'dır. " (İbn-i Mâce'den)

"Osman İbn-i Affan dünyada ve âhirette bana herkesten yakındır." (İbn-i Mâce'den)

Hz.Ali'nin (RA) Fazileti

Dördüncü halife olan Hz.Ali'nin (RA) künyesi Ebû'l-Hasan, lâkabı **Haydar,** yani **Allah'ın Arslanı**dır. Ünvanı ise, **Emîrü'l-Mü'minîn'dir.** Beş yaşından itibaren Resûlüllah Efedimizin yanında bulunmuş, O'nun zülâl-i marifetinden içmiş, ta'lim ve terbiyesinden geçmiş, feyz ve irfanından had safhada istifade etmiştir. İslâm'a girenlerin üçüncüsüdür. Kadınlardan ilk Müslüman Hz.Hatice (R.Anhâ), erkeklerden Hz.Ebûbekir (RA), çocuklardan ise Hz.Ali'dir.

Hz.Ali (RA) çocuk yaşta, hiç puta tapmadan ve şirke girmeden Müslüman olduğu için kendisine "Kerremallahü vecheh" denilmektedir.

Hz.Ali (RA), Peygamber Efendimizin (SAV) hem amcazadesi, hem damadıdır. Vahyin ilk kâtiplerindendir. Peygamber Efendimizi yıkayıp kefenlemek de O'na nasib olmuştur. O'nun yüksek seciyeleri, insanî meziyetleri sayılamayacak kadar çoktur. Bunlardan en önemlisi ilim ve irfandaki erişilmez mertebesiydi. Sahâbeler arasında ilimde en ileriydi; en müşkil meseleleri o hallederdi. Kur'an'ın ahkâm ve esrarına derin bir vukufiyeti vardı. Muğlak mes'eleleri çözmede büyük bir maharet sahibiydi. Sahâbelerin çoğu ilmî mes'elelerde O'nun re'yine müracaat ederlerdi. İlimdeki bu iktidarından dolayı Hz.Ebûbekir ve Hz.Ömer'in müşavirliklerinde bulunmuş ve şeyhülislâmlık görevini deruhte etmişti.

Hattâ Hz.Ömer, herhangi bir mes'elede O'nun reyini almadan karar vermezdi. Bunun sebebi sorulduğunda, "Ali'nin olmadığı

bir istişare meclisinden Allah'a sığınırım," ve "Ali olmasa Ömer helak olur," derdi.

Hz.Ali (RA) Efendimiz, İslâm'ın bütün inceliklerine vâkıftı. O'nun bu vukufiyetine Peygamberimiz, "Ben ilmin şehriyim, Ali de o şehrin kapısıdır," buyurarak işaret etmişlerdi. Kendisi de yeminle, "Tevrat, Zebur ve İncil'in de esrarından haberdarım," demişti.

O, hakikaten bir ilim ve marifet çeşmesiydi. Cenâb-ı Hak, O'nun ilim ve marifetine öyle bir bereket ihsan etmişti ki, günümüze kadar gelen bütün âlim ve ârifler O'nun ilim ve marifetinin meyveleri olmuşlardır. Evet, bütün İslâm âlimleri, ilimlerini temelde Hz.Ali'ye borçludurlar. Sarf ve nahiv ilmini ilk defa istihraç eden O'dur. Bu bakımdan kendisine "İlmin bânîsi" de denilmektedir.

Hz.Ali (RA) ilim ve marifet sahasında ulemâya üstâd olduğu gibi, ledünniyat âleminde de bütün kutubların, gavsların, mürşidlerin ve müceddidlerin imam ve sultanı olmuştur. Bütün ehl-i tedkik ve tahkikin ittifakiyle Hz.Ali (RA), **şâh-ı velayet** idi. Arifler tabakasının en yüksek piriydi. Melekût âleminin derinliklerine dalmış bir gavvas idi. Velâyet-i kübrâya, makam-ı ferdiyete urûç etmiş, ihlâs ve sadâkat arşına erişmiş, ubudiyette pişmiş, belâ ve musibetler içinde yoğrulmuş, tasaffi etmiş bir ferd-i feriddi. Emsalsiz bir iman taşırdı. Öyle bir iz'an ve yakîne yükselmişti ki, hakikatların üzerindeki perdeler tek tek açılsa bile bu müşahedeler O'nun imanındaki yakînini ziyâdeleştirmezdi. Her an huzur ve müşahede halindeydi; sükûtu manâlı, nazarı ibretliydi. Ferah ve neş'esi, zevk ve sürürü ancak tâat ve ibadet idi. Huzur-u Mevlâ'da, dünya ve ukbâ kayıtlarından azade olur, vahdet deryasında kendinden geçerdi.

Hz.Ali Efendimiz hârika bir şecaata sahipti. Celâdetli, cesaretli ve harbşinâstı. Tebük hariç, bütün muharebelerde Resûlüllah'la beraber bulunmuştu. Bedir'de, müşriklerin cengâverlerinden

Velid bin Ukbey'yi bir kılıç darbesiyle yere sermiş, Hendek muharebesinde ise, müşriklerin en güçlü bir bahadın olarak bilinen ve yirmi-otuz kişiyi tek başına altedebilen Amr bin Abdud'un boynunu uçurarak düşmanın belini kırmış ve muzafferiyette büyük payı olmuştu.

Hz.Ali Efendimiz (RA) cesarette olduğu kadar, fedakârlıkta da harikulade idi. Resûl-i Ekrem Efendimiz, hicret edecekleri gün, Hz.Ali'yi huzuruna çağırdı ve kendisine, "Ya Ali, bu gece benim yatağımda yatacaksın," diye emir buyurdu. Hz.Ali de, "**Emrin baş üstüne, ya Resûlallah**," dedi.

Hz.Ali (RA) o gün için o yatakta gecelemenin ne demek olduğunu çok iyi biliyordu. Yâni, bu yatağın müthiş bir suikasda sahne olabileceğinin pek âlâ farkındaydı. O sıralarda yaşı yirmi üçe henüz varmıştı. Gençliğin en hararetli, en canlı demlerini yaşıyordu. Buna rağmen bütün dünyayı aydınlatacak tevhid meş'alesinin sönmemesi için, hiç tereddüd etmeden, şevk ile o yatağa girdi.

Dışarda Kureyş'in gençleri, ellerinde kılıçlarıyla, hâne-i saadetin etrafını muhasara altına almışlardı.

Hz.Ali (RA), imanından gelen engin bir tevekkül ve hârika bir cesaretle ölümü hiçe sayarak yatağında derin bir uykuya daldı. Zira O, Cenâb-ı Hakk'ın, lütfuyla muhafaza ettiği bir hücrede bulunuyordu. Değil Kureyş'in vahşî gençleri, bütün dünyanın ordulan dahi toplansa, O'nun bu tevekkülünü, bu huzur ve itidalini bozamazdı.

Hz.Ali (RA), hayatın değerini bilmez değildi. Ama bu hayatın, ancak "Allah ve Resulünün uğrunda feda edilmekle" gerçek değerini kazanabileceğinin de şuurundaydı.

Hz.Ali'nin (RA) başlıca hususiyetlerinden biri de, fevkalâde bir itidal ve metanet sahibi olmasıydı. İfrat ve tefritten son derece kaçınırdı. Hiçbir hâdise O'nun kuvve-i mâneviyesini kıramaz, itidalini sarsamazdı. En güç şartlar altında bile itidal ve metanetini

kaybetmezdi. Hilâfeti zamanında, bir taraftan İslâmiyete çeşitli hurafe ve safsatalar sokmak isteyen Sebeiyecilere, bir taraftan Müslümanları parçalamak isteyen Haricîlere, diğer taraftan da kendisiyle iktidar mücadelesi veren muhaliflerine karşı kırılmaz bir azim, çelik bir irade, hârika bir sabır ve tahammül ile yılmadan usanmadan mücadele vermişti. O'nun takdire şayan bir ciheti de bu çetin mücadeleler içerisinde, ilim ve irfan vadisindeki hizmetlerine hiç ara vermemesi, tedris ve irşad faaliyetini kemâliyle devam ettirmesiydi.

Hz.Ali (RA) fevkalâde hakperestti. Hakk'ın hatırını hiçbir şeye feda etmezdi. Hudeybiye Antlaşması'nda sulha ait şartların yazılmasına me'mur edilmişti. Sulhnâmenin başına Besmele-i Şerife, sonuna da "Muhammed Resülüllah'dır" yazdı. Müşrikler bu duruma kat'iyyen dayanamayarak hemen itiraz ettiler. "Biz zaten bunlara karşıyız, bu cümleleri sileceksiniz," dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz, "ya Ali, bunları sil de yerlerine "Bismikâllahümme (Yâ Allah, ancak senin isminle başlarım)' ve 'Muhammed bin Abdullah' (Abdullah oğlu Muhammedi) yaz" buyurdu. Hz.Ali, cümlenin baş kısmını hemen yazdı. Fakat Peygamberimizin unvanı olan **Resûlüllah** kelimesini silmemekte ısrar etti. Hicret hâdisesinde hayatını hiç tereddüt etmeden fedayı göze alarak Resûlüllah Efendimizin emrini tereddütsüz yerine getiren Hz.Ali, burada yine Resûlüllah'ın (SAV) emri olduğu halde, bir tek hak kelimeyi feda etmemesi O'nun hakperestliğinin en büyük bir delilidir.

Hz.Ali (RA) her zaman huşû ve huzur içerisindeydi. Bilhassa namaz anlarında bütün dünya altüst olsa haberi olmazdı. Hattâ bir harbte mübarek ayağına bir ok isabet etmiş, tâ kemiğine kadar işlemişti. Cerraha gösterdiklerinde, okun çekilebilmesi için kendisine bayıltıcı bir ilâç verilmesi gerektiğini söyledi. Emîrü'l-Mü'minîn, "Buna lüzum yok, biraz bekleyin, ben namaza durunca oku çeker alırsınız," buyurdu. Öyle bir havf ve haşyet ile

namaz kıldı ki, cerrahın oku çekip çıkarmasından bile haberi olmadı.

Zühdü de emsalsizdi. Dünyanın en büyük makamı, saltanatı, O'nu hiçbir zaman aldatamadı, kendine bağlayamadı. Allah ile O'nun arasına giremedi... Kendini O'na satamadı... O asla nefsanî arzular, hevâî duygular ve şahsî iradelerle hareket etmedi.

Hüsn-ü ahlâkın da en canlı timsali idi. Bütün hayatında menhiyattan içtinab etmişti. Son derece mütevazi idi. Hattâ, toprakvarî tevâzuundan dolayı kendisine, "Ebû Türab" denirdi. Hilâfeti deruhde etmeden önce nasıl yaşamış idiyse, ondan sonra da öyle yaşadı. Zamanın halifesi, cihanın sultanı iken kendi evinin işlerini bizzat kendisi görürdü.

O'nun en mümtaz vasıflarından biri de emanette emin olmasıydı. Resûl-i Ekrem Efendimiz hicret sırasında nezdinde bulunan emanetlerin sahiplerine teslimini O'na havale etmişti.

Fasîh ve belîğ idi. Veciz ve hikmetli sözleri dertlere şifa ve tiryâkti. Nutkunda büyük bir te'sir vardı.

Kitleleri, müessir nutuklarıyla harekete getirebilir ve harb meydanlarına sevkedebilirdi.

Sehavette de misli az bulunurdu. İkram etmeyi çok severdi. Hattâ şöyle bir hali meşhur olmuştur: Bir gün, dört dirhem gümüşü vardı. Bunlardan birini gece, birini gündüz, birini gizli, birini de aşikâre hepsini tasadduk etti. Cenâb-ı Hak, Bakara sûresi 274.âyet-i kerîmesinde Hz.Ali'nin (RA) bu sehavetini tebcil etmiş ve ecrinin büyük olacağını şöyle buyurmuştu:

"Mallarını gece gündüz, gizli ve aşikâre sarfeden kimseler var ya, işte onların, Rableri yanında ecirleri (mükâfatları) vardır. Onlara hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır."

Hz.Hasan ve Hüseyin Efendilerimiz hastalandıklarında, Hz.Ömer'in (RA) tavsiyesiyle, Hz.Ali ve Hz.Fâtıma (RA) iyileşmeleri halinde, üç gün oruç tutmaya nezrettiler. Cenâb-ı Hak, Hz.Hasan ve Hüseyin Efendilerimize şifa ihsan etti. O gün

için üç günlük yiyecekleri vardı. Akşam üzeri iftar sofrasına oturduklarında kapıya bir yoksul geldi. O günkü iftarlık ekmeklerini O'na sadaka olarak verdiler. İkinci gün de yine iftar vakti bir yetim, üçüncü iftarda ise, bir esir geldi ve iftarlık ekmeklerini onlara vererek üç gün iftarsız oruç tuttular. Bunun üzerine İnsan sûresi 7. ve 8. âyet-i kerimeleri nazil oldu:

"(Cennetlik olan iyi insanlar o kimselerdir ki, dünyada) adaklarını yerine getirirler ve azabı salgın olan bir günden korkarlar. Yoksula, yetime, esire seve seve yemek yedirirler. (Sonra onlara şöyle derler) size ancak Allah rızası için yediriyoruz. Sizden ne bir hediye isteriz, ne de bir teşekkür."

Ayrıca, "İnsanlardan öyleleri vardır ki, Allah'ın rızası için nefislerini feda ederler," âyet-i kerimesinin Hz.Ali hakkında nazil olduğu rivayet edilmektedir.

Hz.Ali Efendimiz hakkında pek çok hadîs-i şerifler mevcuttur. Bunlardan bir kısmını aşağıda takdim ediyoruz:

"Ali'ye bakmak ibadettir."

"Ali'yi seven beni sevmiş olur. Ali'ye buğz eden bana buğz etmiş olur. Ali'ye eziyet eden bana eziyet etmiş olur. Bana eziyet eden dahi Allah'a eziyet etmiş olur."

"Ehl-i Beyt'im, Nuh Aleyhisselâm'ın gemisi gibidir. Onlara tâbi olan selâmet bulur, olmayan helak olur."

"Allah-ü Teâlâ dört kimseyi sevmeyi bana emretti. Onları kendisinin de sevdiğini bana haber verdi."

Burada şöyle denildi: "**Ya Resûlâllah, onları bize isimlendir.**" Bunun üzerine Resûlüllah (SAV) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Ali onlardandır. Diğerleri Ebû Zerr, Mikdât ve Selmân'dır."

"Münafıkların kalbinde dört kimsenin muhabbeti toplanmaz: Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali."

Bu bahsimize, teberrüken, O'nun (RA) bir münâcatı ile son verelim:

"Ey sâhib-i cûd! Hamidinim.

Ey yegâne Ma'bûd Saidinim.

Müteâlsin, ibadından istediğini sonsuz ihsana mazhar edersin; dilediğini de hüsrana dûçâr eylersin.

Hâlık'ım, ilticagâhım ancak sensin.

İlâhî, gerçi günahım büyüktür. Fakat Sen'in afvın ondan daha büyük değil midir? Beni dûçâr-ı ziyân edecek veya dergâhından red eyleyecek olsan artık kimden ümitvar olabilirim?

Kim şefiim olur?

Ya Rab!...

Hakikat-ı hâlimi görüyorsun.

Derece-i fakrımı biliyorsun.

Münâcat-ı nihânımı işitiyorsun.

Beni, Sen'den kat'-ı recâ edenlere ilhak eyleme. "

Ey Mürşid-i Rüsül!

Resül-i Hâşimî hakkı için, Sen'i daima takdis eden

ebrâr-ı ümmet hürmetine beni Muhammedî olarak haşreyle!

Beni O'nun (SAV) şefaatinden mahrum eyleme!... "

.)

Ehl-i Beyt : Peygamber Efendimizin (SAV) evlat ve torunları. ↵

:)
İbn-i Hazım, Fi'l-milel Ve'l-Ahvâ Ve'n-nihâl, 2. cilt, sh. 115, 1975, Beyrut. ↵

:)

M.S. 70 yıllarında Romalıların Yahudileri Filistin'den uzaklaştırmasından sonra Yahudiler, kabile kabile Arabistan, Hicaz ve Yemen'e yerleşmişler ve buraları İkinci "Arz-ı Mev'ud" saymışlardı. Kısa zamanda buraların servet, mülk ve arazilerini ellerine geçirmişler, bir taraftan Musevîliği yaymaya çalışırken, diğer taraftan da halkı alabildiğine sömürmüşlerdi. Bir ara Yemen Hükümdarı Musevîliği kabul edince, Yahudiler Yemen'de ağırlıklarını hissettirmeye başlamışlardı. Fakat, islâmiyetin doğuşu ve hızla yayılması onları endişeye sevketmişti. Nitekim Hicaz ve civarında islâmiyetin yayılmasıyla mağlûb ve makhur olarak oralardan sökülüp atılmışlardı. Mekke ve Medine'deki Yahudilerin Müslümanlar karşısında uğradıkları bu mağlûbiyet, Yemen Yahudilerini son derece rencide etmişti. ↵

.)
Maide Suresi 5/82 ↵

;)
Bakara Suresi 2/61 ↵

;)
Ziyaeddin Gümüşhanevî, Netaic-i i'tikadiye, s. 86 ↵

')
Abdullah ibn-i Sebe hahambaşıydı ve büyük bir komiteciydi. Hz. Osman (ra) zamanında Yemen'den Medine-i Münevvere'ye gelerek zahiren Müslüman olmuştu, ilk nifak ve ihtilâf tohumlarını burada atmaya başladı, İslâmiyet'i içinden yıkmak için büyük gayret gösterdi. Bu Yahudi dönmesinin maksadı, Pavlos'un Hıristiyanlığa yaptığı gibi, İslâm akaidini ifsad ederek Müslümanlığı çığırından çıkarmak ve Müslümanları birer hurâfeci ve hayalperest haline getirmekti. Şunu hemen ifâde edelim ki, Yahudilerin İslâm Dini'ne düşmanlıkları Peygamberimizin (sav) doğumu ile başlamıştı. Onlar, Tevrat'tan mülhem olarak Âhirzaman Peygamberi'nin gelişini bekliyorlar, lâkin onun, kendi milletlerinden olacağını zannediyorlardı. Zanlarının hilâfına, Âhirzaman Peygamberi Kureyş'ten gelince, bu hâl onların kin ve hasedini galeyana getirdi. Bütün gayretlerine rağmen, gerek Resûlullah Efendimiz'in (sav) hayatında, gerekse Hz. Ebûbekir (ra) ve Hz. Ömer (ra) devirlerinde Müslümanlar arasında en ufak bir fitne sokmaya muvaffak olamadılar. Hz. Osman (ra) devrinin sonlarına doğru ellerine bazı fırsatlar geçti. İbn-i Sebe de bu fırsatları en iyi bir şekilde değerlendirmeyi başardı. ↵

:)
Prof. Muhammed Ebû Zehra, Mezhebler Tarihi, s. 39. ↵

)
İbn-i Sebe Hıristiyanlıktaki ricat fikrini taraftarlarına kabul ettirerek onları galeyana getirmeyi başarmıştı. İbn-i Sebe, halka, "Hz. İsa'nın geri döneceğine inandığınız halde, neden Hz. Peygamber'in (sav) tekrar geri döneceğine inanmıyorsunuz? Halbuki, şu âyet-i kerîme Hz. Peygamber'in (sav) tekrar geri döneceğini bize bildirmektedir: "Herhalde O Kur'ân'ı senin üzerine farz kılan (Allah), seni (tekrar) dönülecek yere döndürecektir." ibn-i Sebe, yukarıdaki âyeti kendi fikrine delil getiriyor ve Hz. Peygamber'in (sav) geri gelmeye Hz. İsa (as)'dan daha fazla hak sahibi olduğunu telkin ederek halkı ifsat ediyordu. Halbuki, bu âyet-i kerîmenin mânâsı İbn-i Sebe'nin iddia ettiği gibi değildir. Bu âyet-i kerîme, Hicret sırasında nazil olmuştu. Resûlüllah (sav), Mekke'den hicretinde, el- Cuhfe denilen yere geldiği zaman, doğup büyüdüğü Mekke'den ayrılışın ızdırabını duyarak kederlenmiş ve Cenâb-ı Hak, Resûl-i Edîb'ini (sav) teskin ve teselli için bu âyeti inzal buyurmuş ve onun tekrar Mekke'ye döneceğini haber vermişti. ↵

0)
Görüldüğü gibi, Hz. Ali (ra) ile Hz. Talha (ra) ve Hz. Zübeyr (ra) arasındaki ihtilâf, içtihad farkından ileri geliyordu. ↵

1)
Mektûbat ↵

2) Abdurrahman İbn-i Ahmed, Şerh-i Mevakıf, s. 624, H. 1286, İst..; Fahreddin Razî, Muhassilu Kelâm, s. 177, H. 1323, Mısır. Hz. Ali (r.a) bir gün evinden çıkarken bu sapık güruhtan birkaç kişinin kendisine secde ettiklerini görmüş, onlara ne yaptıklarını sormuş. Onların kendisine "Sen, O'sun" dediklerini duyunca, hayretle: "Ben kimim?" demişti. Onlar da (hâşâ): "Sen O'ndan gayrı bir mabûd olmayan Allah'sın" demeleri üzerine celallenerek: "Bu söz küfürdür. Bundan tevbe ediniz. Yoksa sizi mahvederim" cevabını vermiş, onlara üç gün süre tanımıştı. Verilen mühlet içinde tevbeye yanaşmadıkları için, Hz. Ali, bu sapık adamların yakılmasını emretmişti... ↵

3)
Bâtınîlik, Kur'ân'ın zahir mânâlarını değil de, kendi akıllarınca bâtınî mânâlarını esas alarak amel eden fırkadır. Bunlar, meselâ, hacda yapılan "Yedi Tavaf emrini "YediİmamaIşarettir" şeklinde tefsir ediyorlar, işte, böyle tefsirler yapa yapa, mensuplarını, dinden, şeriattan çıkarıyorlar. ↵

4)
Hasan Sabbah; Hümeyriye sülâlesine mensup bir ailenin çocuğudur. Pederi Şia'nın en azgın kolu olan Hz. Ali'yi (ra) ilâh kabul eden-Gulat fırkasının en ateşli bir müntesibi idi. Hasan Sabbah ilk dersini babasından aldı. Korkunç derecede ihtiras sahibi idi. Karanlık ruhlu, karanlık fikirli bir dessas idi. ↵

5) İbnü'l-Esîr, el-Kâmil fi't-Tarih, c.8, s.307. ↵

6) Bediüzaman Said Nursî, Lem'alar. ↵

7)
Bu Erdebil Şeyhi, Şah İs mail'in dedesidir.
↵

8) Prof.Dr. Walter Hinz, Uzun Hasan ve Şeyh Cüneyd, Cev.: Tevfik Bıyıkoğlu, Türk Tarih Kurumu yayını, IV. Seri, No: 5, s.9. Ayrıca bak: Bekir Kütükoğlu, Osmanlı-İran Siyasî Münasebetleri, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fak. yayını, sh. 7 ↵

9) Dr. Bekir Kütükoğlu, Osmanlı-İran Siyasî Münasebetleri, s. 7. ↵

:0)

Erdebil, İran'da Tebriz'in takriben 200 km. doğusunda bir kasabadır. Erdebil tarikatının kurucusu Safiyüddin İshak'ın atası Fîruz Şah, X. y.y.'da İran'a gelmiş ve yerleşmiştir.

Safiyüddin'den sonra Erdebil tarikatının başında, Sadreddin, Sultan Hoca Ali, İbrahim, Şeyh Cüneyd, Şeyh Haydar, Sultan Ali ve Şah İsmail bulunmuşlardır. Erdebil Şeyhi Safiyüddin'in torunlarından olan Şeyh Cüneyd, Erdebil'de irşad postuna oturduktan kısa bir müddet sonra, pek çok mürid kazanmış ve İran'da kendisi ve müridleri siyasî bir tehlike arzedince Karakoyunlular'ın 3. Meliki olan Mirza Cihan Şah zamanında, İran'dan çıkartılmışlardır. Şeyh Cüneyd, taraftarlarını artırmak için, seyyidlik iddiasında bulunmuş, kendini Hz.Ali ahfadından saymıştır. Gerçekte Erdebil şeyhlerinin seyyidlik ile alakası olmayıp Fîruz Şah neslinden geldiği kesin şekilde ortaya konulmuştur.

İran'dan ayrılan Şeyh Cüneyd, Diyarbakır'a gelmiş, Akkoyunlü hükümdarı Uzun Hasan'ın himayesine sığınmış ve onun teveccühünü kazanmıştır. Uzun Hasan'ın kızkardeşi ile evlenen Şeyh Cüneyd'in, bu evlilikten Şeyh Haydar adlı oğlu doğmuştur. Bu zât, Şah ismail'in babasıdır. Şeyh Cüneyd'in tahrikiyle Akkoyunlular Azerbaycan'a savaş açmış ve Azerbaycan'ın alınmasından sonra tekrar Erdebil'e dönen Şeyh Cüneyd irşad postuna oturarak dinî perde altında si-yasî

faaliyetlere başlamıştır. Şeyh Cüneyd'in müridleri sadece İran'lılara inhisar etmemiş, Osmanlılardan da pek çok sofîleri kendine celbetmiştir. Şeyh Cüneyd, adamlarını Anadolu'ya salıyor, bu adamlar gittikleri yerlerde çeşitli desise ve hilelerle bazı saf insanları kendilerine raptediyorlardı. Aslında sünnî olan Osmanlı sofîleri, yapılan telkinlerin te'siriyle bilâhare Şiîler gibi düşünmeye başlıyorlardı. Hattâ öyle ki birbirini tanıyabilmek, ülfet ve ünsiyet etmek için aynı tarzda konuşuyorlar, aynı tip ve tarzda elbise giyiyorlardı. **(Bak: Prof. Faruk Sümer. Safevî Devleti'nin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türklerinin Rolü, s.2).** ↵

:1)
Lem'alar ↵

:2)
Lem'alar ↵

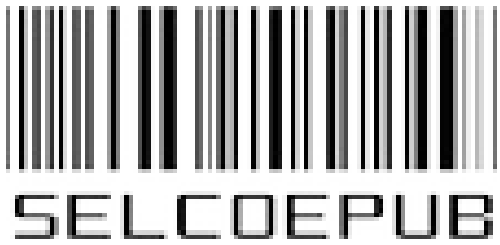
:3)
Cennet'le müjdelenen bu on mümtaz Sahâbe şunlardır: Hz.Ebûbekir, Hz.Ömer, Hz.Osman, Hz.Ali, Hz.Talha, Hz.Zübeyir, Hz.Sa'd ibn-î Ebî Vakkas, Hz.Abdurrahman Bin Avf, Hz.Ubeyde bin Cerrah ve Hz.Said bi'n Zeyd (Radiyallahü Anhüm) ↵

:4)

Asr-ı Saâdet'te müşrikler İslâmiyet'in inkişafını engellemek için her türlü teşebbüslerde bulunmuşlar, fakat Müslümanların çelikten iradeleri ve metin imanları karşısında mağlûb düşerek inkıraza uğramışlardı. Artık Peygamberimize karşı yapacak bir şeyleri kalmadığı için, kendi köşelerine çekilerek fırsat kollamaya başlamışlardı. Resûlüllah Efendimizin (SAV) hayatında bekledikleri fırsatı bulamayan bu İslâm düşmanları ve münafıklar, O'nun âhirete irtihâli üzerine dehşetli bir plân ile yeniden ortaya çıktılar. "Biz namazımızı kılar, orucumuzu tutarız, fakat zekâtımızı vermeyiz" dediler. Halifeyi tanımayacaklarını açıkça ilân ederek, "Resûl-i Ekrem, peygamberlik selâhiyetiyle topladıkları zekâtları münasip yerlere veriyordu. Ebûbekir bizden ne hakla ve hangi sıfatla zekât istiyor," itirazda bulundular. Maddeye düşkün birtakım insanları böylece avlayacaklarını tahmin etmişlerdi. Diğer taraftan bâzı insanları da dindeki hususiyetlerinden yakalamayı plânlayarak, çeşitli muhit ve kabilelerde yalancı peygamberler ihdas etme yoluna gittiler. Bu plânlar kısa zamanda te'sirini gösterdi. Bu fitne bir veba salgını gibi birçok muhitleri kuşattı, islâm binası çökme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı.

İşte bu dehşetli vaziyet karşısında Sıddîk-ı Ekber eğilmeyen bir irade, kırılmayan bir azim ve sarsılmayan bir celâdet ve cesaretle ortaya atıldı. Hatta Hz.Ömer'in "mürtedlere birkaç gün mühlet verme" talebini de şiddetle

reddederek derhal atına bindi ve dinden, rücû eden mürtecilerin ve mürtedlerin üzerine kahramancasına yürüdü. Bu hâli gören bütün sahâbeler, yeniden cesarete geldiler ve Sıddîk-ı Ekber'in peşinden giderek mütrtedlerin üzerine yürüdüler ve onları hezimete uğratarak İslâm birliğini yeniden te'sis ve tahkime muvaffak oldular. ↵

SELCOEPUB